

SPECIAL
zwerf-
vuil

Ploggen is het nieuwe joggen

Lopend zwerfvuil opruimen

INVOERING STATIEGELD

meningen zijn verdeeld

TOCH STEMMEN

ook al ben je oud of ziek

PARTICIPATIE & COCREATIE

voor betrokkenheid
voor droge voeten

g'reen/

EVENT
VOOR DE
GROEN-
PROFESSIONAL

2+3+4

september

—
FLANDERS
EXPO

Gent

by EASYFAIRS

Registreer u nu met
de code: LOKAAL

Mercedes-Benz
Vans. Born to run.

solitair

www.green-expo.be

STEFANIE WICKERE

Nieuwe manieren van ontwikkelen, cocreatie en participatie stuwen de samenleving vooruit.

Vertellen en verbinden

Lokale besturen werken op dit moment in volle snelheid om alle ambitieuze doelstellingen nog voor de eindmeet van de verkiezingen waar te maken. Voor de VVSG is het geweldig om te ervaren hoe ze creatief en innovatief projecten uitrollen die uitgroeien tot toonaangevende beste praktijken of tot #LokaalDNA, zoals we dit noemen. Zo konden we met de 13.000 uitgebrachte stemmen in Vlaanderen vijf gouden kinderschoenen uitreiken. Het was een superervaring. De passie en het engagement spetterden eraf, ik zag kunde en trots om u tegen te zeggen. Lokaal doen we het. We zoeken naar open ruimte en vullen deze creatief in, samen met ouders en begeleiders doen we dat in Aalst. Maar we brengen evengoed de SDG's bij de kinderen in een zomerkamp van het Narrenschap te Brakel. We maken van kinderen zo al vroeg echte wereldburgers. De gouden kinderschoenen liepen van Aalst en Brakel verder naar Hooglede, Alken en Bilzen om al die buitengewone initiatieven in de kijker te zetten.

Daarnaast werden Gent, Deinze en Bonheiden de fietsgemeenten van het jaar. In Deerlijk en Schaarbeek waren er hartverwarmende buurtverbindende initiatieven. Aarschot, Beersel, Brugge, Denderleeuw, Genk, Halle, Hoogstraten, Riemst en Sint-Katelijne-Waver mogen zich de komende zes jaar kindvriendelijke stad of gemeente noemen. Zelf loofden we de eerste ZiA uit, de prijs die de publieke zorg in Vlaanderen wereldberoemd zal maken. Hij gaat naar Gullegem. Als José Lecoutere, de directeur van Het Gulle Heem, centrum voor ouderenzorg en thuiszorg, over de activiteiten in Gullegem vertelt, krijg je als toehoorder kippenvel. Daar is hij zich van bewust, want het is precies dankzij verhalen dat de 25 acties in dit Wevelgemse dorp tot stand zijn gekomen. 'Als je vertelt over twee jonge gasten die aanbellen om te vragen of de dochter des huizes niet naar de jeugdbeweging wil komen, maar de moeder aarzelt omdat haar dochter in een rolstoel zit, terwijl ze precies daarom aanbellen, "We willen uw dochter er ook bij," dan heb je de bevolking mee,' zegt hij. Inzetten op mensen die elkaar helpen en die elkaar kennen op een fijne wijze, dat is wat onze lokale troeven zijn. En dat is wat je in Brugge ziet met Vierkant tegen Eenzaamheid. Of, een beetje zuidelijker langs de Kerkebeek, met het eerste bewonerscontract om de streek droog te houden in tijden van overvloedige regens.

Verhalen vertellen, de oudste manier van kennisoverdracht, wint aan sterkte in deze digitale samenleving. En daarom kunnen we niet anders dan de roman Voor het Zeggen van Marlies van Bouwel, de hoofdredacteur van Lokaal, aanprijzen voor al wie voor het eerst opkomt bij de volgende verkiezingen. Door het lezen van een spannend verhaal leren ze de basisbeginselen van een lokaal bestuur kennen en zullen ze kritisch weerwerk bieden zodat ideeën en projecten weer sterker worden.

Zulke nieuwe manieren van ontwikkelen, cocreatie en participatie stuwen de samenleving vooruit. Daarom hebben we aan de burgemeesters, schepenen en raadsleden die op onze algemene vergadering waren, gevraagd om mee te denken. Met hun ideeën voeden ze het volgende memorandum van de gemeenten voor de Vlaamse, federale en Europese verkiezingen. De aanwezigen reageerden enthousiast en dachten actief mee na. Om nog meer mensen te betrekken, doen we op 20 augustus verder, op de VVSG. We hopen dat u zich kunt vrijmaken, inschrijven is eenvoudig, mail mieck.vos@vvsg.be

Reageren?
Twitter met ons
mee op @vvsg en
@mieckvos

Mieck Vos, algemeen directeur van de VVSG

inhoud

JULI/AUGUSTUS 2018

special

'Zwerfvuil is een lokale topprioriteit'

Voor de schepenen Dieter Van Besien, Bram Degriek en Katrien Vaes is afvalbeleid meer dan zwerfvuil opzuigen en oprapen, er is een structurele oplossing op grote schaal nodig om het verpakkingsmateriaal te verminderen. Maar ook de heraanleg van het openbaar domein kan het probleem van zwerfvuil verminderen.

special

Sluikstorter, je bent gezien

Wie denkt ongezien afval te dumpen, krijgt dankzij de camera die toekijkt, toch een fikse GAS-boete. Het doel hiervan is niet de gemeentekas te spijzen, maar wel een gedragsverandering.

special

'We zijn onze wereld aan het plastificeren.'

Kunstenaar en Plastic Soup Surfer Merijn Tinga wijst de grote bedrijven op hun verantwoordelijkheid voor het afvalprobleem. Volgens hem beginnen we nog maar pas te beseffen dat microplastics overal zitten: 'En het wetenschappelijk onderzoek naar de gevolgen van al dat plastic voor onze gezondheid staat nog in de kinderschoenen.'

SPECIAL
zwerf-
vuil

Verkiezingen

Toch stemmen, ook al ben je oud en slecht ter been

Het idee om oude mensen niet meer lastig te vallen met verkiezingen is een gemiste kans. Ouderen willen graag mee bepalen waar onze samenleving naartoe gaat.

Participatie en inclusie

Vierkant tegen eenzaamheid

Brugge mobiliseert alle Bruggelingen om bezorgd te zijn om hun burens. Hiervoor wil de stad acties lanceren gevoed door burgerparticipatie en in coproductie met zoveel mogelijk organisaties.

Participatie en waterbeleid

Riviercontract geeft burgers hoofdrol in strijd tegen overstromingen

Over de Kerkebeek werd het allereerste contract gesloten tussen de gemeentebesturen, de provincie, de Vlaamse overheid en de inwoners die zelf 150 kleine en grote oplossingen voorstelden om de wateroverlast te beperken.

#LocalSDG

Lokaal werken aan een propere zee

Koksijde maakt kinderen spelenderwijs duidelijk dat afval op het strand manueel opgeruimd moet worden om duinvorming mogelijk te maken.

vooraan

- 3 Opinie
- 6 Kort
- 16 De Vrije Wil / Eveline Courtens

special

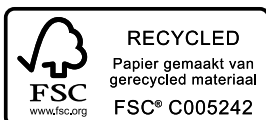
- 18 Interview met Dieter Van Besien, Bram Degriek en Katrien Vaes: 'Zwerfvuil is een lokale topprioriteit.'
- 23 Een dag in het leven van een Mooimakerscoach
- 24 Flitsmarathon tegen zwerfvuil en sluikestorten
- 28 Intercommunales ook gespecialiseerd in netheid
- 30 Ondergrondse afvalinzameling goed ingeburgerd
- 34 Meningingen over statiegeld verdeeld
- 36 Bioplastics: de oplossing voor zwerfvuil?
- 38 Sluikstorter, je bent gezien!
- 40 De toekomst van Merijn Tinga

actueel

- 46 Toch stemmen, ook al ben je oud en slecht ter been
- 48 Het nieuwe gemeentehuis / Laakdal
- 50 Inspiratie voor antiracisme en antidiscriminatie
- 52 De camerawet in zeven weetjes
- 54 Lokale inzet lokaal belonen
- 56 Vierkant tegen eenzaamheid
- 60 Riviercontract geeft burgers hoofdrol in strijd tegen overstromingen
- 64 SDG / Lokaal werken aan een propere zee
- 66 Netwerk / Zelf beleid van verpakkingsafval onderzoeken
- 68 Agenda
- 69 Joblokaal
- 70 Burgemeester Triljoen

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel **REDACTIE** Marleen Capelle, Pieter Plas, Bart Van Moerkerke, Jeroen Verelst **COVERBEELD** Bart Lasuy **VORM** Ties Bekaert **DRUK** Schaubroeck **MET DE STEUN VAN** Belfius en Ethias, partners van de VVSG **ADVERTENTIES** Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 **VACATURES** Monika Van den Brande, monika.vandenbrande@vvsg.be, T 02-211 55 43 **ABONNEMENTEN** Erika Dirickx, erika.dirickx@vvsg.be, T 02-211 55 07 **PRIJS ABONNEMENT** VVSG-leden: 70 euro (vanaf 10 ex. 57 euro), Niet-leden: 130 euro **VERANTWOORDELIJK UITGEVER** Mieck Vos, algemeen directeur VVSG **VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZV** Paviljoenstraat 9, 1030 Brussel, T 02-211 55 00, www.vvsg.be **CONTACT** lokaal@vvsg.be

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Praat mee over Lokaal met
#VVSGlokaal

Deel al waarop u fier bent op
#lokaalDNA

Volg ons op

kort

ZiA voor mooiste project publieke zorg

De ZiA bekroont het mooiste project van de publieke zorg in Vlaanderen. Van de zeven genomineerde projecten haalde Gullegem de eerste ZiA binnen omwille van de 25 verbindende acties die in dit Wevelgemse dorp tot stand zijn gekomen. Bij een van die acties kregen alle inwoners een kaartje om te noteren door wie ze werden geholpen. Er kwamen 250 kaartjes terug: 'Die mensen hebben we allemaal bezocht, met een tuil bloemen die we gekregen hadden van de twee bloemzaken in het dorp. We hadden het kaartje bij ons, zodat ze konden zien wie hun helpende hand zo waardeerde. Geloof me, er blonken tranen.' Toch is voor José Lecoutere, directeur van het Gulle Heem, centrum voor ouderenzorg en thuiszorg, het krijgen van de ZiA niet eens zo belangrijk: 'Wel willen we dit gedachtegoed verspreiden, zodat mensen elkaar spontaan helpen.'

Ook de andere genomineerde projecten zijn uniek, zoals de zorgcoach in Willebroek. De kwetsbare mensen worden er beter van, maar het is ook een project van en voor de verzorgenden en huishulpen. 'Als zorgcoach geef ik hun extra ondersteuning én waardering voor alles wat ze voor de cliënten doen,' zegt Nathalie Wyns.

In Wichelen daagt het netbalteam 'Boenk d'erop' zowel thuiswonende ouderen als bewoners uit om te blijven bewegen. 'Wie één keer netbal heeft gespeeld, kan het niet meer missen,' zegt bewoner André Van Gijsegem. 'Komt er een toernooi aan, dan trainen we twee keer per week.'

Tijdens de bezoeken aan de 180 tachtigplussers in de Harelbeekse deelgemeente Hulste viel op hoe eenzaam de mensen waren. 'Kaffieplezier ipt plan-

kier' brengt opnieuw een dynamiek in het dorp op gang, elke keer brengt de bakfiets ergens anders met een simpele kop koffie de burens bij elkaar. 'Zo komt informele burenhulp tot stand,' zegt vrijwilliger Eric Phyfferoen.

In het Zomerhuis in Londerzeel richt projectleider Els Pas per jaar meer dan dertig ontmoetingen in, van praatcafés tot koffiesalons voor mantelzorgers en familieleden van zieken.

In Beveren kiezen kinderen tussen zes en twaalf jaar in de vakantie naast een sportkamp in de brochure 'Vakantie-toppers' evengoed een weekje in het woonzorgcentrum of het dagverzorgingscentrum. Daar doen de bewoners met de kinderen die dingen die ze leuk vinden, van haken of schilderen tot samen zingen of dansen.

Met 'Warme maaltijden met de glimlach' pakt Zorgbedrijf Roeselare eenzaamheid bij senioren aan door bezorgers van de warme maaltijden minstens een keer per week mee aan tafel te laten schuiven bij een van hun klanten. Door samen een warme maaltijd te nuttigen groeit er een band en kan de bedeler bepaalde sociale problemen detecteren en doorspelen naar hulpverleners.

.....
marlies.vanbouwel@vvsq.be

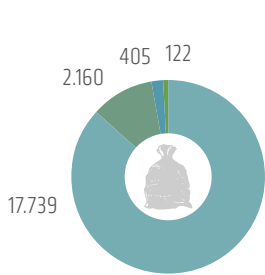

Authentiek blijven, met empathie luisteren naar de klant/burger en doe daar de nodige creativiteit bij. Zo kom je tot betere producten en dienstverlening zegt Murielle Scherre van @lafilledo #VVSQDurven

@Petvdb Peter Van den Berge, schepen Overijse – Twitter 29 mei

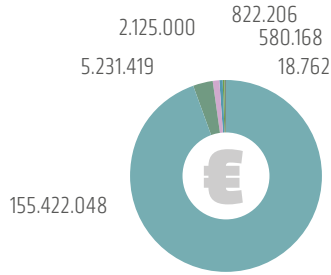
Interessant om te weten

Zwerfvuil opgeruimd

Totale hoeveelheden in ton
17.739 gemeenten
2.160 agentschappen
405 waterwegbeheerders
122 afvalintercommunales

Uit een studie van OVAM blijkt dat er in 2015 20.426 ton zwerfvuil werd opgeruimd, ofwel 3,19 kg per Vlaming.

Totale beleidskosten in euro
155.422.048 gemeenten
5.231.419 agentschappen
2.125.000 indevuilbak
822.206 waterwegbeheerders
580.168 afvalintercommunales
18.762 provincies

De totale beleidskosten verbonden aan het zwerfvuilbeleid bedroegen in 2015 25,6 euro per Vlaming.

GEGEVENS: OVAM

BOB, ook in de zomer

Wereldkampioenschap voetbal... Overal volgen supporters de match in de huiskamer of op groot scherm op markten, in cafés en in sportzalen. Een muziekfestival of een zomers terrasje met vrienden. Ambiance alom! Maar het feest is pas echt compleet als er ook een BOB in het gezelschap is. Ook deze zomer heeft BOB een haarscherpe missie: het aantal verkeersslachtoffers door rijden onder invloed van alcohol blijvend doen dalen.

Van 7 juni tot 31 augustus 2018 duikt BOB overal op om iedereen te sensibiliseren met een simpele boodschap: BOB zijn, dat kan op heel wat verantwoorde manieren. Is hij zelf chauffeur, dan raakt hij geen druppel alcohol aan. Is BOB van plan iets te drinken? Dan regelt hij vooraf de terugkeer met een taxi, het openbaar vervoer... Keuze genoeg! Eén ding staat vast: iedereen kan blindelings op BOB vertrouwen. En dat is iets om terecht trots op te zijn.

Gemeenten kunnen tonen dat ze fier zijn op alle BOBs door gebruik te maken van het zomerfrisse campagnemateriaal dat ze kunnen downloaden op www.bob.be met als naam zomerbob2018 en wachtwoord bobonderscheiding.

info@bob.be

Eindelijk heeft Europa het over de burger in plaats van de consument, en die burger en groepen van burgers krijgen hun plaats in het energiebeleid. Dit is iets waarmee we vooruit kunnen.

Dirk Vansintjan, voorzitter REScoop.eu, federatie van groepen en coöperaties van burgers voor hernieuwbare energie, over een nieuw Europees akkoord dat het recht van burgers, lokale autoriteiten en coöperatieven erkent om eigen hernieuwbare energie te produceren en te verkopen zonder overdreven administratieve hindernissen of belastingen – Het Belang van Limburg 15/6

In alle gemeentebesturen en in elke partij vind je voor- en tegenstanders van statiegeld op plastic verpakkingen. Voor ons is die discussie ondergeschikt aan het doel: de verpakkingproducenten volledig verantwoordelijk maken voor wat ze op de markt brengen. De ambitie moet zijn alle verpakkingen terug te halen.

Christof Delatter, coördinator en stafmedewerker afvalbeleid bij de VVSG – Trends 31/5

Nu weten we eigenlijk te weinig over wie de premies voor rationeel energiegebruik aanvraagt. Een betere identificatie moet het mogelijk maken om ook moeilijker bereikbare doelgroepen aan het renoveren te krijgen. Zij hebben het misschien nog meer nodig. De Energiehuizen, distributienetbeheerders, lokale besturen en OCMW's kunnen daarbij een belangrijke rol spelen.

Vlaams Parlements lid Andries Gryffroy (N-VA) – Het Nieuwsblad 13/6

De Vlaamse regering probeert gemeenten te laten fuseren om ze uit de rode cijfers te houden, maar er is geen garantie dat zo'n fusie hen vooruithelpt. Fusies zijn geen tovermiddel. In Nederland, Duitsland en Denemarken is intussen aangetoond dat nieuwe fusiegemeenten niet per definitie financieel beter presteren. Wat je regelmatig ziet is dat zo'n gemeente net de drang voelt om veel uit te geven.

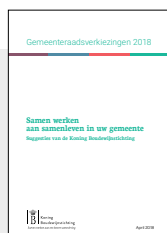
Econoom Bert George (Erasmus Universiteit Rotterdam) – De Morgen 12/6

Richtlijnenboek: mobiliteitseffecten

Een mobiliteitseffectenstudie probeert te kijken welke mogelijke gevolgen een ruimtelijke ingreep op de mobiliteit heeft. Om initiatiefnemers, studie bureaus en gemeentelijke overheden te helpen bij het opstellen van een mobiliteitseffectenstudie bracht het Departement Mobiliteit en Openbare Werken in 2009 een eerste richtlijnenboek Mobiliteitseffectenstudies, Mobiliteitstoets en MOBER uit. Het nieuwe richtlijnenboek geeft een antwoord op de huidige ontwikkelingen, behoeften en evoluties in de mobiliteitswereld.

www.mobielvlaanderen.be/vademecums/mober.php

Samen werken aan samenleven in uw gemeente

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 stelt de Koning Boudewijnstichting een suggestiebundel voor om (toekomstige) lokale mandatarissen te inspireren. De Stichting baseert zich daarvoor op ervaringen, projecten, samenwerkingen en vaststellingen op het terrein in haar eigen actiedomeinen. De bundel brengt voorstellen en aanbevelingen samen in vier thematische clusters: de buurt, centrum van sociale relaties en solidariteit (buurtinitiatieven voor sociale cohesie, onthaal en begeleiding nieuwkomers); vergrijzing en dementie (zorgzame buurten, dementievriendelijke gemeente, woonzorg); kinderen en jeugd (versterking schoolbeleid; kinderarmoede); huisvesting (bestrijding energiearmoede, huurwaarborg).

Download de bundel via www.kbs-frb.be, rubriek Publicaties

Gemeenten maken ruimtelijke beleidsplannen participatief op

De juridische basis om een gemeentelijk, intergemeentelijk, provinciaal of gewestelijk beleidsplan ruimte goed te keuren is begin dit jaar afgerond met de goedkeuring van een besluit. Goed nieuws voor gemeenten, want ze kunnen doorwerken aan een vernieuwde ruimtelijke beleidsvisie.

De procedure is opgeknipt: conceptnota, voorontwerp, ontwerp en definitieve vaststelling. Op de gemeentelijke website moet een overzicht verschijnen van het gevoerde informatie-, inspraak- en participatietraject, als waarborg dat dit een breed gedragen ruimtelijk beleidsplan is dat op participatieve wijze tot stand kwam. De VVSG juicht participatie toe, maar hierdoor komen er weer extra regels bij.

Sommige gemeenten zijn al ver gevorderd met de opmaak van een nieuwe ruimtelijke visie. Zo keurde Geel zelfs al een beleidsplan ruimte goed. Op vraag van Vlaams parlements lid Axel Ronse benadrukte minister Joke Schauvliege dat die gemeenten hun proces niet over hoeven te doen. Volgens het decreet en het besluit moeten ze alleen de procedure vanaf de voorlopige vaststelling doorlopen. Als dan de adviesraden, de andere bestuursniveaus en het publiek zijn geraadpleegd, hoeft dat niet volgens de in de regelgeving beschreven methode te zijn.

Gemeenten met een actueel structuurplan hoeven dat niet te vervangen door een ruimtelijk beleidsplan. Ze kunnen het bestaande structuurplan nog even geheel of gedeeltelijk vervangen door een nieuw structuurplan.

Als gemeenten besluiten tot de opmaak van een nieuw ruimtelijk beleidsplan, is het de overweging waard dit samen met buurgemeenten te doen, want veel ruimtelijke problemen overschrijden de gemeentegrenzen en dit kan leiden tot een creatiever proces.

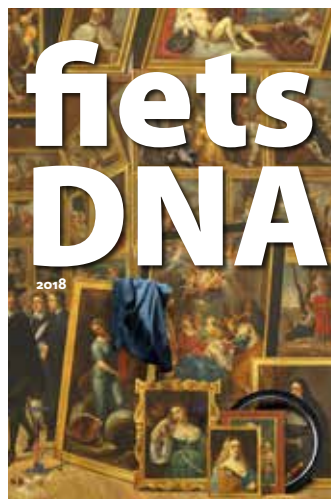
De provincies en de Vlaamse overheid zijn ook met een nieuwe visie bezig. Wellicht heeft de Vlaamse regering het voorontwerp van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen goedgekeurd wanneer u deze tekst leest. Dit Beleidsplan zal het bestaande Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen vervangen. Vanaf dan beschikt Vlaanderen weer over een actuele ruimtelijke visie. Gemeenten hoeven echter niet te wachten tot er een nieuw Vlaams of provinciaal beleidsplan ligt om hun eigen vernieuwde ruimtelijke visie uit te werken.

xavier.buijs@vvsbg.be

www.ruimtelijkeordering.be, wetgeving,

telex wetgeving, nieuws van 26 april

www.vlaamsparlement.be (vraag om uitleg 1972 (2017-2018)).

Een fiets is als een stofzuiger

Fietsen zit Vlamingen in het bloed. Het bezit van een fiets is even normaal als dat van een stofzuiger, zo blijkt uit de tussentijdse balans van Fietsberaad Vlaanderen, gebaseerd op representatief onderzoek bij een panel van meer dan duizend Vlamingen. Opvallend is dat een op de drie Vlamingen dagelijks fietst, zo staat in de brochure fietsDNA, die u kunt downloaden of aanvragen.

info@fietsberaad.be, www.fietsberaad.be

Honderd jaar Wapenstilstand: plant een vredesboom

In 2017 riep het Agentschap voor Natuur en Bos de lokale besturen in Vlaanderen op om zoveel mogelijk vredesbomen te planten op 11 november 2018, de dag waarop we de vier herdenkingsjaren honderd jaar Eerste Wereldoorlog officieel afsluiten. Ze krijgen hiervoor van het Agentschap een gratis winterlinde of zomereik.

Liefst 220 lokale besturen doen mee. Zo plant Avelgem een boom speciaal ter nagedachtenis van de 273 burgers die door de Duitse en geallieerde gasaanvallen op het einde van de oorlog omkwamen.

Zottegem plant een vredesboom als symbool van hoop, Wuustwezel doet het om de oorlog te herdenken en de vrede te belichten.

De aanplant van een vredesboom is ook een aanleiding om op 11 november extra activiteiten te organiseren. Hiervoor hebben het Agentschap voor Natuur en Bos, het Agentschap Onroerend Erfgoed, het projectsecretariaat 100 jaar Grote Oorlog, FARO Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed en Publiq samen een inspiratiebrochure gemaakt.

gregory.vercauteren@faro.be, www.2014-18.be/vredesbomen

© HEEMONDGERING WISSEKERKE

In Bazel werd op 5 oktober 1919 een vredesboom geplant, maar omdat hij was aangetast door een schimmel werd hij recent geveld. Op 11 november 2018 wordt op dezelfde locatie een nieuwe linde aangeplant.

Huishoudhulpen stellen zelf verloningspakket samen

In Balen, Dessel en Mol kunnen de bijna tweehonderd huishoudhulpen bij het dienstenchequebedrijf BalDeMo voortaan zelf een deel van hun verloningspakket invullen, een primeur in de sector, die nog achterop hinkt als het om flexibele verloning gaat. Het dienstenchequebedrijf kan de vraag naar huishoudhulpen niet bijhouden, en dus wil BalDeMo tegemoet komen aan de behoeften van het personeel in elke levensfase. Zonder extra kosten kunnen de huishoudhulpen voortaan zelf kiezen hoe ze hun supplementaire eindejaarspremie invullen. Directeur Marleen Vanlingen: 'Meer dan de helft (53 %) van de werknemers heeft een keuze gemaakt via het Flex Income Plan, iets wat we vanaf nu jaarlijks aanbieden. We zijn heel tevreden met dat eerste resultaat. We verwachten volgend jaar nog meer instappers. De meerderheid (62%) koos

voor extra betaalde vakantiedagen, met een maximum van vijf per jaar. Andere opties zijn een bruto cash premie, extra kinderbijslag, kilometervergoeding, een terugbetaling van pensioensparen of van een gezondheidsplan. Maar ze kunnen ook kiezen voor een nieuwe fiets.' 4,33 procent mag de medewerker flexibel invullen, voor de werknemer levert deze keuze extra waarde op en voor de werkgever is het budgetneutraal. Nicy Vankrunkelsven die al zeven jaar bij BalDeMo werkt, is zeer blij met het initiatief: 'Super dat BalDeMo ons die keuze geeft. Ik heb gekozen voor een terugbetaling van mijn pensioenplan en extra kilometervergoeding. Tweehonderd euro extra cash per jaar is toch mooi meegenomen.'

eva.deschrijver@sdworx.com
www.sdworx.com en www.dfbaldemo.be

In onze OCMW-raad hebben we heel wat veelbelovende jongere mensen, maar krijgen die een kans in de gemeenteraad van de volgende legislatuur? Dat is de vraag. Want de OCMW-raad en gemeenteraad zullen moeten samengaan. Dat betekent minder mandaten. Meer concurrentie.

Mariëlla Creten, OCMW-voorzitter en schepen van Sociale Zaken te Herstappe, de kleinste Vlaamse gemeente – Het Belang van Limburg 14/6

Gemeenteraadsleden zijn wettelijk onvermijdelijk. Maar dan leiden we die wel op in participatie. En als we in een coalitie kunnen stappen, dan willen we onze schepenportefeuille volgens ons systeem invullen. Geen schepen, wel overleg met de burgers.

Thomas Goorden, drijvende kracht achter de Burgerlijst in Antwerpen – Het Nieuwsblad 12/6

Architecten en stedenbouwkundigen kunnen met hun creativiteit en verbeeldingskracht nieuwe inzichten aanreiken voor de maatschappelijke problemen waarmee beleidsmakers worden geconfronteerd. Elke beleidsbeslissing heeft trouwens vroeg of laat een weerslag op onze collectieve ruimte. Daarom kun je bij die beslissingen beter vooraf architecten of stedenbouwkundigen betrekken.

Architect, onderzoeker en voormalig Vlaams bouwmeester Peter Swinnen – Knack 13/6

Tegen 2020 zullen er nog 400 priesters zijn voor 1800 Vlaamse parochiekerken. (...) De kerkgebouwen een nieuwe bestemming geven kan een oplossing zijn, maar je moet realistisch blijven. Neem Antwerpen: 72 kerkgebouwen. Daar kunnen een drietal culturele centra uit ontstaan, maar ook niet meer.

Godsdienstsocioloog Wim Vandewiele (KU Leuven) – Knack 13/6

Sinds vandaag is Marc De Mesmaeker commissaris-generaal bij de @federaalpolitie. Van harte proficiat namens de #VVSG en we kijken uit naar een constructieve samenwerking met #politiezones en #gemeenten!

@KoenVH_VVSG Koen Van Heddeghem, VVSG-stafmedewerker lokale politie & veiligheid – Twitter 15 juni

Doe mee aan de eerste Week van de Duurzame Gemeente

Toon als gemeentebestuur uw voortrekkersrol om de internationale agenda van duurzame-ontwikkelingsdoelen om te zetten in concrete lokale acties. Op 25 september 2018 vieren we de derde verjaardag van de ondertekening van Agenda 2030 van de VN: een langetermijnagenda met zeventien doelstellingen die van de aarde een duurzamer plaats moeten maken tegen 2030. De Vlaamse gemeenten vieren die verjaardag een hele week lang. Ze zetten van 18 tot 25 september lokale duurzame helden in de kijker en hangen massaal de SDG-vlag uit, tijdens de allereerste editie van de Week van de Duurzame Gemeente. De duurzame helden kunnen individuele burgers maar ook organisaties,

bedrijven, scholen of andere groepen zijn. De helden dragen in hun dagelijks leven of hun dagelijkse werking bij aan duurzame ontwikkeling. Van biobakker tot school met vegetarische maaltijden of spaarzaam watergebruik, van vrijwilligers met een repaircafé tot een restaurant dat met restjes kookt, elke Vlaamse gemeente telt tientallen duurzame helden om mee uit te pakken.

We vragen deelnemende besturen om minimaal één en maximaal zeventien helden aan te duiden.

De VVSG stelt kant-en-klaar communicatiemateriaal en gratis campagnepakketten ter beschikking om de helden zichtbaar te maken tijdens de campagneweek. Alle details daarover en over het verloop van de campagne vindt u in de campagnehandleiding op www.duurzamegemeente.be waar u ook campagnemateriaal kunt downloaden en bestellen, van vlaggen over raamstickers tot pins en pralines.

heleen.voeten@vvsq.be, T 02-211 56 14
www.duurzamegemeente.be

laureaat

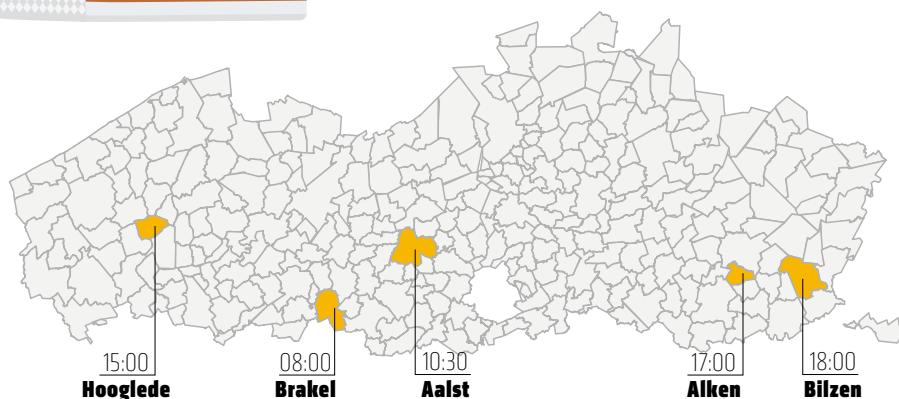

Gent, Deinze en Bonheiden Fietsgemeenten van 2018

Ieder jaar bekronen de Vlaamse Stichting Verkeerskunde en de Vlaamse Overheid gemeenten die zich tot het uiterste hebben ingespannen voor sterk lokaal fietsbeleid. Gent wint bij de steden van meer dan 50.000 inwoners, want door de invoering van het circulatieplan realiseerde de stad een daling van het aantal verkeersongevallen bij een stijgend aantal fietsers. Met de Fietsambassade bundelt ze verschillende partnerschappen in één herkenbare organisatie voor fietsdienstverlening. Bovendien zet Gent naast de grote symboolprojecten ook in op meer dan 220 kleinere fietscomfortmaatregelen. Bij de gemeenten tussen 20.000 en 50.000 inwoners wint Deinze, want dat werkt aan een integraal fietsroutenetwerk en zet knelpunten om in oplossingen. Met VeloDeinze en een fietscafé in het stadhuis zet de fietsende burgemeester sterk in op fietscultuur. Deinze is de pionier op het vlak van fietsdiensten; het succes van de Blue-bike en het eerste Mobipunt aan het stadhuis zijn daar voorbeelden van. De evolutie die Deinze doormaakte, is en blijft een groot voorbeeld voor Vlaanderen. Bij de gemeenten van minder dan 20.000 inwoners wint Bonheiden de prijs. Samenwerking, ambitie, enthousiasme en innovatieve maatregelen zijn er sleutelwoorden in een sterk uitgewerkt fietsbeleid. Bonheiden bouwt aan een gemeentedeckend netwerk van fietsstraten en zet in op nieuwe markeringen, campagnes en monitoring. Als landelijke gemeente die van nul begon, laat Bonheiden Vlaanderen zien dat een omslag naar sterk fietsbeleid binnen één legislatuur kan. Daarnaast ontving het nog drie deelprijzen, voor fietsbeleid, veilige fietsnetwerken en fietscultuur. Ook Gent mocht met de deelprijzen voor veilige fietsnetwerken, fietsinfrastructuur en fietsparkeren naar huis, terwijl Mechelen de deelprijs voor fietsdiensten kreeg en Sint-Niklaas die voor algemene appreciatie. Daarnaast was er nog een publieksprijs waarvoor 20.361 stemmen uitgebracht werden. Bovenaan in de rangschikking eindigden alweer Gent, Deinze en ook Duffel met het grootste aantal stemmen binnen hun categorie, ze kregen dus elk een Publieksprijs toegekend.
marlies.vanbouwel@vvsq.be

Ronde van Vlaanderen voor Gouden Kinderschoen

Op maandag 28 mei ontvingen Aalst, Alken, Bilzen, Brakel en Hoogdele de Gouden Kinderschoen 2018, een trofee voor lokale kinderopvanginitiatieven van gemeente- en OCMW-besturen die een voorbeeld en inspiratiebron voor alle andere collega's kunnen zijn. De Gouden Kinderschoen is een initiatief van de VVSG. Meer dan 13.000 mensen brachten hun stem uit.

- 8.00 uur BRAKEL** VVSG-directeur Mieck Vos gaat langs bij IBO Het Narrenschip van de gemeente Brakel om kapitein Annick Depraetere en al haar bemanningsleden van harte te feliciteren met de Gouden Kinderschoen – categorie Samenwerking. Met deze unieke vorm van samenwerking tussen kinderopvang en BRAVO (Brakelse raad van ontwikkelingssamenwerking) slagen zij erin kinderen op te voeden tot echte wereldburgers.
- 10.30 uur AALST** De zon schijnt. Ideaal om de Gouden Kinderschoen 2018 – categorie Baby's en Peuters uit te reiken aan het team van Kinderdagverblijf Molenwiekje van Stad Aalst. 'Het is "Gewoon-buiten-gewoon" wat zij doen,' zeggen Mieck Vos en Els Robijt in koor.
- 15.00 uur HOOGLEDE** VVSG-stafmedewerkers Ann Lobijn en Lien Libin laten de Gouden Kinderschoen achter in IBO De Boomgaard in Hoogdele. Zij zijn winnaar in de categorie Ouder. De Gouden Kinderschoen komt terecht in een enthousiast team kinderbegeleiders die ouders een plaats in de opvang geven en bouwen aan vertrouwen en respect tussen begeleiders en ouders.
- 17.00 uur ALKEN** IBO 't Molentje van gemeente- en OCMW-bestuur Alken krijgt van VVSG-stafmedewerkers Leen Walravens en Tina Schuddinck de Gouden Kinderschoen 2018 in de categorie Kind – schoolgaand. Met hun groene en avontuurlijke buitenruimte wordt er meer aandacht besteed aan bewegen, buitenspel en natuurbeleving.
- 18.00 uur BILZEN** Buitenschoolse kinderopvang Domino van de stad Bilzen krijgt de Gouden Kinderschoen in de categorie Beleid voor het project 'Grijs en groen spelen samen'. Door gezamenlijke activiteiten te organiseren brengen ze generaties samen. De senioren genieten van de aanwezigheid van de kinderen en omgekeerd groeien de kinderen op in het besef dat 80-plussers nog actief meedraaien in onze maatschappij.

ann.lobijn@vvsb.be

gepost

Opnieuw het straffe label 'Kindvriendelijke Steden en Gemeenten' mogen uitreiken. Dikke proficiat aan Aarschot, Beersel, Brugge, Denderleeuw, Genk, Halle, Hoogstraten, Riemst en Sint-Katelijne-Waver. Meer info: <http://pres.ly/sik>

@svengatz Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd, Brussel – Twitter 17 juni

Slaatje Praatje, een mobiele sociale kruidenier van de #OCMW's van @GemeenteLaarne, @WICHELEN (@OcmwWichelen), @gemeentebeulare, @Gem_Waasmunster en Buggenhout wint de #armoedeprijs2018 voor Vlaanderen. Proficiat!

@pod_mi POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale economie en Grootstedenbeleid – Twitter 8 juni

De kaap van 100 Debattles is overschreden! Al minstens 100 gemeenten waar jongeren in dialoog gaan met politici ifv #grv18! Meer info – <http://www.debattle.be> – jij doet toch mee?!

@Debattle_lokaal – Twitter 15 juni

Nog los van het belang voor @vvsb als organisatie is #memorandum #kiezen2018 cruciale #inspiratie op vlak van #trendanalyse en brede #strategiebepaling voor #lokalebesturen zonder strategische diensten.

#samensterk #hartelijkdank @secretaris_8770 Dominik Ronse, gemeentesecretaris Ingelmunster – Twitter 14 juni

Het is zinvol om met campagnes zoals Mooimakers voorlichting te geven als we zwerfvuil willen tegengaan. Maar op zichzelf is dat nooit voldoende. Het effect wordt overschat.

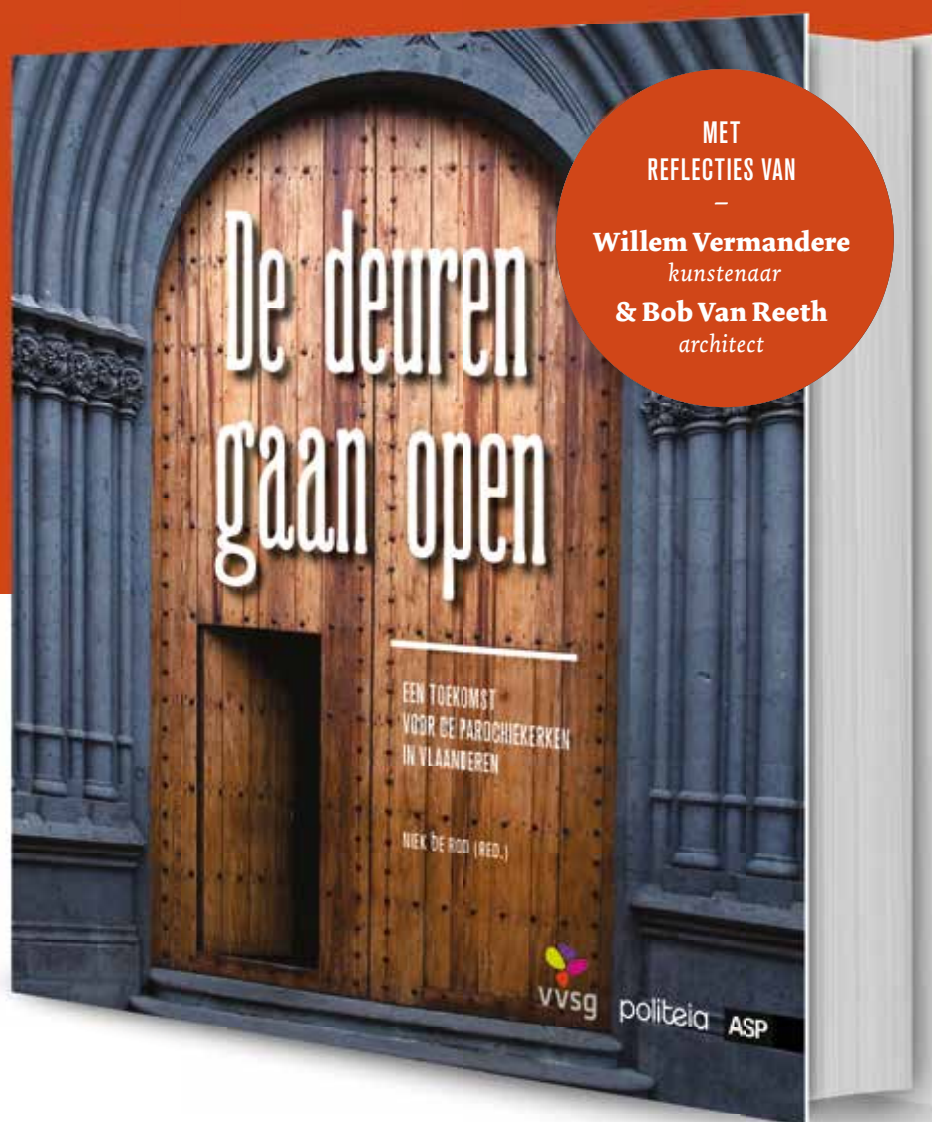
Onderzoeker Michiel Roscam Abbing wijst erop dat de plasticlobby en de industrie de nadruk blijven leggen op recycling en campagnes tegen zwerfvuil, terwijl er nog steeds meer plastic wordt geproduceerd – De Tijd 16/6

De deuren gaan open

EEN TOEKOMST VOOR DE PAROCHIEKERKEN IN VLAANDEREN

Geniet mee van de zoektocht naar bezielende toekomstmogelijkheden voor parochiekerken! 15 opdrachtgevers en ontwerpers laten hun intenties en plannen voor de toekomst van hun kerkgebouwen zien. De ontwerpers zetten de lezer op het spoor van andere interessante - vaak buitenlandse - herbestemmingsprojecten waarin ze dezelfde gedrevenheid, visie en gevoeligheid herkennen waardoor deze publicatie een echt inspiratiewerk wordt.

NIEK DE ROO (RED.) - 35 EURO - CIRCA 100 PAGINA'S - 21 X 21 CM

MEER INFO EN
BESTELLEN VIA
WWW.POLITEIA.BE

politeia

Wiegelië, de eerste bio-ecologische kinderopvang in Vlaanderen

In september opent in Oostende de kinderopvang Wiegelië de deuren van zijn nieuwe thuis. 72 kinderen kunnen terecht in het bio-ecologische en klimaatneutrale gebouw. Het is een primeur voor Vlaanderen.

‘Eerst dachten we aan een grondige renovatie van de oude gebouwen,’ zegt schepen Tom Germonpré, bevoegd voor kinderopvang en milieu. ‘Uiteindelijk bleek nieuwbouw een veel betere oplossing, ook omdat we er meteen een mooie uitbreiding aan koppelen. In plaats van 48 kinderen gaan we naar 72 kinderen in vier leefgroepen.’

Met het project is een budget van ongeveer anderhalf miljoen euro gemeoid. Oostende werkte samen met Farys volgens het principe ‘design and build’. Tom Germonpré: ‘Omdat Farys alle zorgen van ons overneemt, hebben we veel tijd gewonnen. We moesten geen ontwerper-architect en vervolgens een aannemer zoeken. In juli moet het gebouw afge-

werkt zijn en in september nemen we het in gebruik.’ Wiegelië wordt een klimaatneutraal en bio-ecologisch gebouw. Schepen Germonpré: ‘De materiaalkeuze is heel belangrijk bij bio-ecologisch bouwen. We gebruiken onder meer strobalen. Uiteraard riep dat de klassieke vragen en twijfels op. Wat met ongedierte? Is het wel brandveilig? Maar de lemen wanden met geperst stro hebben net een grotere brandweerstand dan andere materialen. Een blad papier kun je makkelijk in brand steken, een telefoonboek niet, daarmee is het te vergelijken. En vooral de positieve akoestische eigenschappen van het gebouw hebben iedereen overtuigd. In Wiegelië zullen comfort en milieu hand in hand gaan. Een klimaatneutraal gebouw moet voor wie erin verblijft aangenerender zijn dan een traditioneel gebouw.’

cedric.depuydt@vvsq.be

Green Deal bedrijven en biodiversiteit

Aandacht voor biodiversiteit kan bedrijven, organisaties en gemeenten voordelen opleveren, voor hun imago, hun klanten en werknemers.

Gemeenten die toonaangevend willen zijn, kunnen zich engageren om een natuurvriendelijk beheerplan op te maken en uit te voeren op en rond de gemeentelijke eigendommen, maar ze kunnen ook bedrijven en organisaties op hun grondgebied stimuleren om in groen te investeren. Ook kunnen ze

zich engageren om de biodiversiteit sterker op te nemen in de aanbestedingsvoorwaarden voor de inrichting van eigen eigendommen of bij het opleggen van randvoorwaarden voor grote bouwwerken.

Een Green Deal is een vrijwillige overeenkomst tussen (privé)partners en de Vlaamse overheid om samen een groen project te starten om de biodiversiteit te verhogen en het draagvlak ervoor te versterken.

Wie deelneemt krijgt de kans in een groot netwerk te experimenteren en te leren.

Engagementen kunnen ingediend worden tot 1 september, de officiële lance-

ring en ondertekening vinden plaats op donderdag 20 september 2018 in aanwezigheid van minister van Leefmilieu Joke Schauvliege. De looptijd van de Green Deal is drie jaar (september 2018-2021).

Het initiatief voor deze Green Deal werd genomen door het Departement Omgeving, het Agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt en Corridor. Al meer dan vijftig bedrijven, organisaties en gemeenten hebben toegezegd, waaronder IKEA, Aquafin, Colruyt, Philips, VITO, The Shift en de Regionale Landshappen.

steven.vanonckelen@vlaanderen.be
www.greendeals.be

Op mooie dagen levert een boom een koelvermogen van 8,2 à 10,9 kilowatt per uur. Stel dat het koelvermogen van een airco 2 kilowatt bedraagt, dan koelt een stadsboom dus tot vijfmaal meer.

Onderzoeker Bert van Hove (Wageningen University) – Knack 13/6

Gids voor sterk lokaal erfgoedbeleid

Met de nieuwe brochure 'Erf-goed bezig!' helpt Gregory Vercauteren u op weg om uw lokaal erfgoedbeleid (verder) te ontwikkelen. De publicatie is gratis, digitaal en helemaal op maat van lokale besturen. Na het lezen van de brochure hebt u een goed idee over wat erfgoed is, hoe u het op de lokale beleidsagenda kunt zetten, hoe u een beleidsvisie voor erfgoed kunt uitwerken en welke lokale partners u daarbij kunt betrekken. Naast tips en instrumenten zit de brochure boordevol voorbeelden en citaten van collega-erfgoedwerkers. Deze praktijkverhalen illustreren hoe dynamisch en betekenisvol een lokaal erfgoedwerking kan zijn.

Faro.be/publicaties

Matexi Award voor verbindende initiatieven in **Borgerhout en Deerlijk**

Voor het derde jaar op rij reikte Matexi op 7 juni de prijs voor het meest verbindende buurtinitiatief uit, eentje voor particulieren en eentje voor lokale besturen. De kwaliteit van de 125 ingezonden initiatieven lag hoog. Ze toonden creativiteit, maatschappelijke inzet en vrijwillig engagement om verbondenheid tussen bureaus en wijken te creëren. Het Mobiel Lokaal Dienstencentrum dat zes keer per maand de vijf Deerlijkse wijken met workshops, voordracht, beweging en een warme maaltijd bezoekt, ontving de eerste prijs in de projecten door lokale besturen. Op plaats twee eindigde 'Végétalis Action' uit Dison waar bewoners samen planten- en bloembakken maken, plaatsen en vullen. De Theatergarage, een cultuurcoöperatie door en voor vijfhonderd gezinnen van Borgerhout, kreeg bij de particulieren de hoofdprijs, de tweede plaats ging naar 'Papy Boom', een maandelijkse sitcomserie van de bewoners van Woonzorgcentrum Acacias uit Sint-Jans-Molenbeek. De publieksprijs ging naar Tierlantuin, een kinderdagverblijf in de Gentse Rabotwijk dat maandelijks soep op de stoep voor de buurt organiseert. marlies.vanbouwel@vvsb.be

TOT 14 DECEMBER

Oproep brownfieldconvenanten

Dankzij financiële en juridisch-administratieve voordelen wordt het herontwikkelen van een verlaten bedrijventerrein haalbaar voor ontwikkelaars en investeerders. Ook de gemeenschap profiteert van de transformatie naar sociaal-maatschappelijk verantwoorde of economisch rendabele sites. Daarom deze oproep om brownfieldprojecten in te dienen die inzetten op ruimtelijk rendement.

www.vlaio.be/brownfieldconvenanten

A young child with blonde hair in a bun, wearing a white t-shirt with a blue elephant pattern and khaki pants, is captured mid-air, jumping over a puddle on a playground. The child's right arm is extended forward, and their left leg is bent. The puddle in the foreground reflects the sky and the child. In the background, there is a playground with orange slides and green metal structures. The overall scene is bright and sunny.

Het lokale welzijn is uw missie

U daarin steunen de onze.

Het welzijn van uw inwoners is uw absolute prioriteit. Uw **Relationship Manager** heeft dit goed begrepen en stelt financiële oplossingen voor die u helpen uw missie waar te maken en uw leven vergemakkelijken.

ing.be/socialprofit

ING

De Vrije Wil

- **Naam** Eveline Courtens
- **Functie** Mooimaker
- **Locatie** Avelgem
- **Frequentie** eenmaal per maand
- **Wat ik doe...** Ik ben 'Mooimaker', ik zamel zwerfvuil in en draag zo bij aan een propere buurt. Dat doe ik in mijn gemeente Avelgem. Er zijn drie vaste straten die ik eenmaal, soms tweemaal per maand afwandelen om gedumpt of achteloos achtergelaten vuilnis weg te halen. Meestal neem ik dan de hond mee. Je komt altijd wat tegen, hoor. Wat ik vaak vind zijn blikjes van bier of frisdrank, lege verpakkingen van sigaretten of snoep, maar slukstorters laten ook grotere zaken achter, zoals hele zakken met afval. Van afvalintercommunale Imog krijg ik een grijper, handschoenen, een fluo-vestje en vuilniszakken ter beschikking. Zijn de stukken afval te groot – laatst stootte ik tijdens een wandelronde nog op een partij houten planken –, dan geef ik Imog een seintje en komen ze die ophalen.
- **Vrijwillig omdat...** Vrienden die het ook doen, en een collega waarmee ik nog vrijwilligerswerk doe bij het Rode Kruis, wekten mijn interesse voor het 'Mooimaken'. Als je regelmatig gaat wandelen, word je trouwens vanzelf geconfronteerd met zwerfvuil. Het ligt echt overal. Door Mooimaker te zijn draag ik mijn steentje bij aan de strijd tegen zwerfvuil en help ik zorgen voor meer netheid. Ik hoop een voorbeeld te kunnen zijn voor anderen en mensen bewust te maken van het probleem.
- **Grootste voldoening...** Bijdragen tot een schonere buurt geeft op zich al veel voldoening. Maar de complimenten en leuke reacties van burens en passanten maken het helemaal af. Mensen appreciëren heel erg wat ik doe en tonen dat, dat is natuurlijk heel aangenaam.
- **Grootste uitdaging...** Het is jammer dat je op bepaalde plekken keer op keer hetzelfde soort afval moet tegenkomen – lege whiskyblikken bijvoorbeeld. Dat stuit wel wat tegen de borst. Daartegenover staat dan weer het gevoel dat je werk zinvol is en bijdraagt aan een beter leefmilieu. **PP**

ZWERFVUIL IS VOOR LOKALE BESTUREN **EEN TOPPRIORITEIT** WANT VEEL MENSEN ERGEREN ZICH MATELOOS AAN DEZE ROMMEL IN HET LANDSCHAP DAT BOVENDIEN NOG MEER ROMMEL AANTREKT. DAAROM IS PLOGGING DE NIEUWSTE TREND, MENSEN DIE JOGGEN EN TEGELIJK HET VUIL VAN DE STRAAT PLUKKEN. TOCH GOOIEN NOG ALTIJD MENSEN ACHELOOS HUN BLIKJE, FLESJE OF ANDER AFVAL DOOR HET RAAM. **OM HUN GEDRAG TE VERANDEREN** DOET MOOIMAKERS, EEN SAMENWERKING TUSSEN OVAM EN DE VVSG, AAN **SENSIBILISERING, MAAR OOK AAN HANDHAVING**, VOORAL TIJDENS DE TWEEDE HANDHAVINGSWEEK VAN 17 TOT 23 SEPTEMBER.

SPECIAL
**zwerf-
vuil**

Dieter Van Besien haalt in Haacht de afvalbakken weg, net zoals Katrien Vaes in Vilvoorde, maar Bram Degrieck zet er in De Panne veel meer bij omdat het een kustgemeente is.

Zwerfvuil is een lokale topprioriteit

Mensen laten overal zwerfvuil achter, al dan niet bewust. Wie een sigarettenpeuk of het klokhuis van een appel weggooit, staat hier meestal niet eens bij stil. Elke dag komt er zwerfvuil bij. Daarom vinden de schepenen **Katrien Vaes** (Vilvoorde), **Bram Degrieck** (De Panne) en **Dieter Van Besien** (Haacht) dat een groter probleem dan sluikstorten. Met de steun van Mooimakers doen ze er alles aan om het tij te keren.

Katrien Vaes (Open VLD) heeft als schepen in Vilvoorde openbare werken, wijkzorg en groen in haar bevoegdheidspakket. Bram Degrieck (vroeger CD&V Plus, nu Het Plan-B) is schepen van toerisme, omgeving, stedenbouw, milieu, communicatie en informatica in De Panne. Dieter Van Besien (Groen) is in Haacht bevoegd voor sport, senioren, informatica en milieu. Vilvoorde, De Panne en Haacht laten zich sinds anderhalf jaar door Mooimakers begeleiden in hun strijd tegen zwerfvuil en sluikstorten, maar het thema staat al veel langer op hun agenda. ‘De netheid van het openbaar domein is een beleidsprioriteit. We hebben onder meer een medewerker aangeworven die zich specifiek toelegt op de strijd tegen zwerfvuil,’ zegt Dieter Van Besien. ‘Sindsdien krijgen we minder klachten van inwoners. Maar eigenlijk is “gooi maar weg, wij komen het wel oprapen” niet de juiste boodschap. Daarom hebben we ons kandidaat gesteld voor het coachingproject van Mooimakers. We proberen het probleem van zwerfvuil en sluikstorten en de evolutie ervan te objectiveren. We hebben een straatafvalbakkenplan en voeren metingen uit.’

Hoe belangrijk is openbare netheid voor Vilvoorde? En hoe groot is het probleem?

Katrien Vaes: ‘Vilvoorde kampt met een pak grootstedelijke problemen, de properheid van het openbaar domein is er daar een van. We hebben een werkgroep “Proper Vilvoorde” met mensen van de reinigingsdienst, de milieudienst, de preventiedienst, de politie en de afvalintercommunale Incovo. Ze werken op de drie klassieke pijlers: preventie, reiniging en handhaving. We hebben 140 straatvrijwilligers ter beschikking die ieder een deeltje van het openbaar domein proper houden. Het thema leeft, maar het blijft moeilijk. Sommige inwoners trekken het zich zeer hard aan, maar anderen doen maar. Wat het probleem van zwerfvuil sterk heeft verminderd, is de heraanleg van het openbaar domein in het centrum van de stad. Als je vieze, versleten stoepen hebt, gooien mensen er sneller iets weg: het is toch al vuil.’

Dieter Van Besien: ‘Ook in Haacht hebben we zwerfvuilmeters en -peters die een straat of een stuk ervan proper houden. En elk jaar is er een grote zwerfvuilactie met scholen, jeugdbewegingen en verenigingen.’

Dieter Van Besien:
'Eigenlijk is "gooi maar weg,
wij komen het wel oprapen"
niet de juiste boodschap.'

Is het probleem van zwerfvuil en sluikstorten anders in een kustgemeente?

Bram Degrieck: 'Aan de kust zijn er ook specifieke problemen. In de zomer groeit De Panne van 11.000 inwoners naar 50.000. Die bezoekers willen we geen excuus geven om zwerfvuil achter te laten en dus hebben we overal afvalbakken geplaatst, want mensen nemen een vuile luier echt niet in de auto mee naar huis. Daarnaast zijn er in De Panne achtduizend tweede verblijven. De dag dat het afval wordt opgehaald, is er niet altijd iemand. Bij vertrek zetten de gebruikers hun afval voor de deur. Dat is een feest voor meeuwen en katten. Inwoners en bezoekers krijgen drie manieren om hun huishoudelijk afval af te leveren: de huisvuilzak, de diftarcontainer en de ondergrondse containers. De huisvuilzak blijft bestaan, omdat mensen op kleine appartementen zeggen geen plaats te hebben voor een diftarcontainer. De huisvuilzak wordt wel duurder dan de container. Het zal ook verboden worden om de zakken nog 's avonds buiten te zetten. We zien dat steeds meer mensen overstappen op een container. We hadden gehoopt op vierhonderd gezinnen het eerste halve jaar, het werden er 1600. Intussen loopt de aanbesteding voor onze derde optie, ondergrondse afvalcontainers.'

Welk systeem heeft De Panne voor ogen?

Bram Degrieck: 'Het was een lange zoektocht naar het beste concept. We willen een systeem waarbij mensen per kilogram afval betalen. Voor bewoners kan dat via de lopende rekening bij de afvalintercommunale. Maar hoe doe je dat voor bezoekers? De oplossing is een prepaidkaart, die

bezoekers kunnen afwaarderen aan de container. Handelaars zullen de kaart verkopen en ook de verhuurkantoren werken mee. Als ze een appartement verhuren kunnen ze meteen ook zo'n kaart van vijf euro verkopen. Omdat toeristen op voorhand betalen, hebben ze er alle belang bij om hun afval naar de ondergrondse containers te brengen. We willen zes, zeven sorteerstraatjes inrichten voor papier, karton en restafval. In het centrum van de gemeente komen er daarnaast een dertigtal ondergrondse containers voor restafval, zodat bewoners en bezoekers hun afval in de onmiddellijke buurt kwijt kunnen.'

Zamelen Vilvoorde en Haacht afval ondergronds in?

Katrien Vaes: 'Bij de aanleg van de Vaartstraat hebben we een ondergrondse glascontainer geplaatst. Vroeger trok de glasbol daar elke dag sluikstorters aan. Dat probleem is nu van de baan. Binnenkort gaan de glasbollen ook ondergronds op zes andere locaties waar vaak sluikstorten voorkomt.'

Dieter Van Besien: 'Bij nieuwe appartementsgebouwen met vijftig tot zeventig wooneenheden denken we aan het inrichten van ondergrondse sorteerstraten voor alle fracties.'

Katrien Vaes: 'Dat doen wij ook bij nieuwe appartementsgebouwen en verkavelingen. Ze werken met een badgesysteem voor bewoners.'

De Panne plaatst extra afvalbakjes, Vilvoorde en Haacht doen net het omgekeerde. Hoe komt dat?

Dieter Van Besien: 'Het specifieke van de kust zijn de toeristen, die geen band hebben met de gemeente. Bij ons zijn het de eigen inwoners die hun huishoudelijk afval in of naast de afvalbakjes deponeren. Op de bakjes waar mensen regelmatig sluikstorten, hebben we grote stickers aangebracht. Buurtbewoners vragen we om mee een oogje in het zeil te houden. Als het probleem niet vermindert, zullen we de bakjes gewoon wegnemen.'

STEFAN DEWICKERE

Bram Degrieck:

‘In de risicozones sturen we regelmatig een brief naar alle inwoners. In niet omfloerste taal zeggen we dat zakjesdroppers asociaal zijn. Dat werkt.’

Katrien Vaes: ‘Wij doen hetzelfde. In een inventaris hebben we alle afvalbakjes genummerd. Alleen al het nummer schrikt sluikestorters af, het is een signaal dat we hen in het oog houden.’

Bram Degrieck: ‘We stonden voor de keuze: geen of veel afvalbakjes. We kozen ervoor tweehonderd nieuwe te plaatsen, semi-ondergronds, met een inhoud van 200 liter. Niemand heeft nog een excuus om vuilnis achter te laten op het openbaar domein. Maar ook wij hebben last van zakjesdroppers, inwoners die ’s ochtends op hun sloffen hun huisvuil dumpen. In de risicozones sturen we regelmatig een brief naar alle inwoners. In niet omfloerste taal zeggen we dat zakjesdroppers asociaal zijn. Dat werkt. We willen niet dat inwoners de boosdoeners verklikken, maar we vragen wel dat ze hen aanspreken. En af en toe betrappen we iemand, die dan 350 euro boete moet betalen. Dat doet snel de ronde.’

Vraagt zwerfvuil een andere strategie dan sluikestorten?

Dieter Van Besien: ‘Zwerfvuil is een groter en moeilijker probleem. Mensen zijn er zich vaak niet van bewust dat ze zwerfvuil veroorzaken. Wie een sigarettenpeuk of het klokhuis van een appel weggooit, is zich meestal van geen kwaad bewust. En terwijl sluikestorten doorgaans in het geniep gebeurt, laten mensen overal zwerfvuil achter.’

Katrien Vaes: ‘Een bijkomende moeilijkheid is dat zwerfvuil geen prioriteit is voor de politie. En ik begrijp dat.’

Dieter Van Besien: ‘Toch klinkt de roep om handhaving steeds luider.’

Katrien Vaes: ‘We hebben enkele camera’s aangekocht om vooral sluikestorters te betrappen. Mensen vinden het een geweldig idee, maar ze verwachten er ook te veel van.’

Bram Degrieck: ‘Investerings in het openbaar domein zijn zeer belangrijk. Ook communiceren is noodzakelijk. Maar het is al zeer moeilijk om de eigen bevolking te bereiken, laat staan de bezoekers.’

Dieter Van Besien: ‘Ik denk dat preventieve maatregelen het effectiefst zijn: producenten moeten minder verpakkingen gebruiken en we moeten statiegeld invoeren op blikjes en petflessen.’

Bram Degrieck: ‘De wetgever mag wat mij betreft meer initiatief nemen, ook tegenover de producenten. Wat de Europese Commissie onlangs voorstelde, regels om het plastic zwerfvuil in zee terug te dringen, is een sterk signaal. Ik ben ook voor statiegeld, dat zal een belangrijk stuk van het zwerfvuilprobleem oplossen omdat je waarde geeft aan afval. We hebben nu zelf 25.000 herbruikbare bекers aangekocht. Het gebruik ervan, met een waarborgsysteem, zal verplicht zijn op elk evenement. Op ons grote muziekfestival op het strand is dat perfect verlopen.’

Katrien Vaes: ‘Bijna alle partijen in de gemeenteraad hebben zich achter de invoering van het statiegeld geschaard.’

Dieter Van Besien: ‘Dat signaal van de gemeenten is zeer belangrijk. Wij worden met het probleem zwerfvuil geconfronteerd, wij dragen er de gevolgen van.’

Bram Degrieck: ‘De kosten voor De Panne zijn zeer groot. In de zomer zetten we elke dag twintig medewerkers in om het zwerfvuil op te ruimen.’

Katrien Vaes: ‘Heeft De Panne veel last van zwerfvuil op het strand?’

Bram Degrieck: ‘Tot twee, drie jaar geleden wel. Toen hebben we iedere honderd meter een semi-ondergronds afvaleilandje geplaatst. Sindsdien zijn de stranden veel properder. Maar je moet de containers wel elke avond leegmaken.’

STEFAN DEWICKERE

We hebben het vaak over generieke maatregelen tegen zwerfvuil. Moeten we niet meer productgericht werken?

Katrien Vaes: ‘Elk perron van ons nieuwe busstation heeft een peukentegel. Op die plek, waar rokers moeten wachten, is die maatregel zeer efficiënt.’

Dieter Van Besien: ‘Het statiegeld is een goed voorbeeld van een productgerichte ingreep. Als we dat deel van het zwerfvuil kunnen voorkomen, hebben we ruimte om iets aan de andere fracties te doen, bijvoorbeeld aan de plastic zakken.’

Wat betekent Mooimakers voor uw beleid?

Katrien Vaes: ‘Mooimakers zorgt voor verdieping en concentratie. We brengen de afvalbakjes in kaart, we nummeren ze, we vragen ons af of ze op de juiste plaats staan, we nemen er enkele weg om het effect ervan te zien. We kijken welke plaatsen zeer gevoelig zijn voor sluikstorten, welke karakteristieken die plekken hebben.’

Dieter Van Besien: ‘Naast een sterke nadruk op het afvalbakkenplan zorgt Mooimakers ook voor allerlei promotiemateriaal dat we gebruiken op buurtfeesten, kermissen.’

Bram Degriek: ‘En er is financiële ondersteuning. Op zondagavond gooide iedereen zomaar zijn zakken met vuilnis in de verluchtungskokers van de ondergrondse parkeergarage. Soms lagen er meer dan honderd in. Nu zullen we boven op de kokers mooie banken plaatsen, een investering van 30.000 euro die we zonder de steun van Mooimakers misschien niet zouden doen. Ook belangrijk is de kennis die Mooimakers inbrengt. Voor het concept van ons ondergrondse afvalstelsel was die zeer belangrijk.’

Welke rol speelt de afvalintercommunale in het zwerfvuilverhaal?

Dieter Van Besien: ‘Bij ons is die vrij beperkt. Eco-Werf coördineert de “operatie proper”, een scho-

Katrien Vaes:

‘We hebben enkele camera’s aangekocht om vooral sluikstorters te betrappen. Mensen vinden het een geweldig idee, maar ze verwachten er ook te veel van.’

lenactieplan met betrekking tot zwerfvuil. Maar ze is toch vooral bezig met afval ophalen en verwerken.’

Katrien Vaes: ‘Bij Incovo is zwerfvuil wel een belangrijk thema. Wij hebben zoals gezegd 140 straatvrijwilligers. De intercommunale trekt eenzelfde project nu in de vier andere gemeenten van haar werkingsgebied. Incovo is ook de trekker van het project anonieme wegen, verbindingswegen waar veel zwerfvuil ligt. We zullen er drie verschillende communicatieborden testen en het effect ervan meten.’

Bram Degriek: ‘TVVO ondersteunt de grote zwerfvuilactie in het voorjaar, elke deelnemende vereniging krijgt 200 euro. Ook hun kennisinbreng is belangrijk.’

Hoe meet u het effect van de inspanningen op het vlak van zwerfvuil?

Dieter Van Besien: ‘We kunnen zeker nog wat meer objectieve meetinstrumenten gebruiken.’

Bram Degriek: ‘De netheidsbarometer is een goed instrument maar de meting zou telkens door dezelfde persoon op dezelfde plaats en hetzelfde moment moeten gebeuren.’

Katrien Vaes: ‘Als de reinigingsdienst net voorbij is gekomen op de plek waar gemeten wordt, geeft dat een vertekend beeld. Misschien is het toevallig net proper op een bepaalde plek.’

Bram Degriek: ‘Cijfers zijn niet zaligmakend, je kunt er vaak vele kanten mee uit.’

Katrien Vaes: ‘Uiteindelijk is wat de inwoners zeggen over de netheid het allerbelangrijkste.’ ■

SARA COESSENS IS PROJECTMEDEWERKER OPENBARE NETHEID BIJ INTERAFVAL

PIET COOPMAN IS STAFMEDEWERKER AFVALBELEID

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Eind 2016, begin 2017 startte Mooimakers veertig coachingtrajecten met een bereik van 57 gemeenten. Daarmee ondersteunt het gemeenten in effectief en efficiënt zwerfvuil- en sluikestortbeleid. Om de openbare netheid te verbeteren begeleidt de coach het lokale bestuur in alle fases van het actieplan, van interne coördinatie, over vuilnisbakken- en veegplannen tot de modus operandi voor hotspots en participatie. Sara Coessens, projectmedewerker openbare netheid, is in het team van Mooimakers coach van tien gemeenten.

Een dag in het leven van een Mooimakers-coach

9.05 uur Op het kantoor van Mooimakers bij OVAM handel ik de lopende zaken af voor de vergadering begint. Ik bekijk het ontwerp van de banner voor Tongeren. Op een foto van het reinigingspersoneel van de stad prijkt de zin *De Mooimakers van Tongeren houden het hier proper, jij toch ook?* Het idee van de banner werd opgepikt door Zwevegem. We promoten het nu in alle gecoachte gemeenten.

10.00 uur Start van de overlegvergadering van de Mooimakers-coaches. We bespreken de aanpassingen aan de quickscan, ons instrument om het zwerfvuilbeleid van een gemeente en de uitvoering ervan in kaart te brengen. Met de lijst van veertig vragen zoeken we uit wat de gemeente al doet in de vijf stappen van de beleidscyclus: visie, organisatie, uitvoering, monitoring en evaluatie. De quickscan evalueert ook de ondernomen activiteiten op elk van de vijf pijlers van een integrale zwerfvuilwerking: communicatie, infrastructuur, participatie, handhaving en omgeving. Die tool bestaat al een tijd, maar was aan een update toe, zeker nu we hem vaker gebruiken in de coachingtrajecten. De voorgestelde aanpassingen zijn prima, de aangepaste tool zal binnenkort klaar zijn. Er staan ook wat variapuntjes op de agenda, onder meer de vraag of de aankoop van elektrische bakfietsen mag worden gefinancierd met de toelage van Mooimakers. We besluiten dat gemeenten in het kader van een traject gerust een fiets kunnen aankopen om een nieuwe manier van werken uit te testen.

12.10 uur Middagpauze in de kantine met OVAM-collega's van andere diensten.

12.40 uur Ik laat Koksijde weten dat er groen licht is voor de bakfiets. Aan Gingelom bezorg ik het ontwerp voor de bordjes aan een verbindingsweg waar alle dagen nieuw zwerfvuil ligt. Op de bordjes staan een vuilnismaan, een pijl en

de afstand tot de vuilnisbak aan de hoek van de kapel.

13.30 uur Coachingafspraak in de gemeente Haacht. Samen met de ploegbaas van de technische dienst en de milieuambtenaar bezoek ik enkele hotspots. Op het parkeerterrein voor het voetbalplein liggen naast de textielcontainers en glasbollen wat hondenpoep en twee zwarte afvalzakken, met de resten van een feestje. Hoogst uitzonderlijk, volgens de ploegbaas. Ik raad aan de voetbalclub te contacteren en ook de school aan de andere kant van het parkeerterrein. Allebei kunnen ze intekenen op Operatie Proper en zich engageren om de parkinggebruikers te sensibiliseren. Ze kunnen ook regelmatig de parking opruimen en hierover communiceren. In ruil krijgen ze op het einde van het schooljaar een beloning van Mooimakers.

Onze volgende halte is het grote parkeerterrein in het centrum aan de supermarkt, de begraafplaats en een bouwwerf. Rond de zes glasbollen in het midden van het terrein is het vrij schoon. Maar aan de twee textielcontainers, achteraan, een beetje aan het zicht onttrokken, zijn er problemen. Geregeld ligt er sluikestort en in de struiken tegen de kerkhofmuur komt vaak zwerfvuil terecht. Nu liggen er veel bierblikjes. We spreken af op korte termijn een communicatieactie op deze plek te starten. De milieuambtenaar kijkt na of hij de textielcontainers kan laten verplaatsen, zodat er meer sociale controle is.

We bezoeken nog enkele locaties, vooral waar straatvuilnisbakken volgepropt worden. We spreken af om extra stickers op de vuilnisbakjes te plakken en tegelijk meer te controleren.

17.00 uur Thuis registreer ik de bevindingen en afspraken in het overzicht van de hotspots van Haacht. Morgen heb ik afspraken in Koksijde en De Panne, dus dat wordt vroeg opstaan. ■

SARA COESSENS IS PROJECTMEDEWERKER
OPENBARE NETHEID BIJ INTERAFVAL

**DE MOOIMAKERS VAN
TONGEREN HOUDEN
HET HIER PROPER.**

Jij toch ook?

MOOIMAKERS

Annelies Desmet: 'Telkens als onze mensen iemand iets in een openbare vuilnisbak zagen stoppen, spraken ze die persoon aan met een bedankje en een gadget. Mensen vinden het fijn dat goed gedrag een duim krijgt.'

Flitsmarathon tegen **zwerfvuil en sluikstorten**

Alle Vlaamse steden en gemeenten hebben te maken met zwerfvuil en sluikstorten, zonder uitzondering. Zwerfvuil- en sluikstortbestrijding behoren tot de hoogste prioriteiten van het lokale bestuur. Maar de pijnpunten zijn in Tongeren, Lummen, Leuven en Oostende compleet verschillend, en dus ook de werkwijze tijdens de Handhavingsweek.

Vorig jaar werden tijdens de Vlaamse Handhavingsweek 1600 GAS-boetes opgesteld, vooral na analyse van de inhoud van de sluikstorten. Toch mikt de Handhavingsweek niet uitsluitend op bestraffing. De sociale, economische en culturele context van een stad, dorp of wijk bepaalt voor een deel waar en hoe zwerfvuil ontstaat en hoe je de handhaving organiseert. Een landelijke gemeente kampt met andere netheidsproblemen dan een middelgrote of grote stad. Een stad aan de kust is heel anders dan een studentenstad, een groene gemeente of een kunsthistorische trekpleister.

1 / TONGEREN MET DE ZACHTE HAND

Tongeren koos tijdens de Handhavingsweek expliciet voor een zachtere handhaving en het stimuleren van positief gedrag. 'Gemeenschapswachten, politie, de preventiedienst en de tech-

nische dienst waren het er tijdens de voorbereiding al snel over eens dat we die week mensen eerder willen belonen dan bestraffen,' zegt preventiemedewerker Annelies Desmet. 'Hoe dan ook is het niet gemakkelijk om daders op heterdaad te betrappen, zeker niet voor geüniformeerde mensen zoals politie en gemeenschapswachten. Daarom bedachten we een positieve actie. Telkens als onze mensen iemand iets in een openbare vuilnisbak zagen stoppen, spraken ze die persoon aan met een bedankje en een gadget. Ze gaven hun een pen of een spinner, hét hebbedingetje van dat moment. De reacties waren heel positief. Mensen vinden het fijn dat goed gedrag een duim krijgt.' Als de medewerkers iemand iets op de grond zagen gooien, schreven ze niet meteen boetes uit. 'Voor zulke zaken is een vriendelijke waarschuwing vaak effectiever. Vaak gebeurt het achteloos, dan moet je mensen vooral wijzen op hun nonchalance. Je moet ook altijd

Luc Wouters:
'Streng optreden
is nodig, want wie
willens en wetens
een blikje uit de
auto gooit, moet
een straf krijgen.'

Mooimakers, partner voor steden en gemeenten

Een van de instrumenten voor gemeentebesturen in de strijd tegen zwerfvuil en sluikstorten is de ondersteuning van Mooimakers, een samenwerkingsverband op Vlaams niveau tussen onder andere OVAM, Fost Plus en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

Mooimakers onderzoekt de problematiek van zwerfvuil en sluikstorten, stimuleert kennisuitwisseling en ondersteunt op een proactieve manier iedereen die zich op dit terrein engageert. Bij het brede publiek is Mooimakers bekend van het motto 'kleine daad, groot resultaat' en de bijhorende zwerfvuilcampagnes langs straten en autowegen. Maar er is meer. Lokale besturen en intercommunales kunnen bij Mooimakers aanvragen indienen voor coaching en subsidies bij het opzetten van zwerfvuilbestrijdingsprogramma's. Zo leren ze uit ervaringen van andere gemeenten, vermijden ze valkuilen en hindernissen en komen ze sneller tot resultaat. Mooimakers zet ook sensibiliseringscampagnes op in scholen en bij verenigingen (onder de naam Operatie Proper) en informeert en coacht bedrijven en hun medewerkers. Bovendien is er de vrijwilligerswerking Iedereen Mooimaker: gewone burgers die een handje helpen in hun wijk of straat en die daarvoor een zwerfvuilkit krijgen met een fluohesje, werkhandschoenen, vuilniszakken en een afvalgrijper.

mooimakers.be

**ELKE PLEK IS VOOR
IEMAND BELANGRIJK.**
Gooi je afval niet op de grond.

Met Gemeenten, OVAM, Fost Plus en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)

inschatten met wie je te maken hebt. Bij de jeugd heb je bijvoorbeeld heel verschillende categorieën. De meeste jongeren worden op school al goed sensibiliseerd. Een ander verhaal heb je met hangjongeren.'

De actie vond uitsluitend plaats in het toeristische stadscentrum. 'Zwerfvuil is vooral daar een probleem, onze actie konden we doen met een beperkte inzet van mensen en middelen. Maar natuurlijk is de problematiek ruimer. In de deelgemeenten van Tongeren is sluikstorten een vrij groot probleem, vaak in de sociale woonwijken. We ruimen die steeds snel op, maar het is duidelijk dat we met hardnekkige daders te maken hebben. Het profiel van die daders is diffuus, het zijn zeker niet altijd de bewoners van die woonwijken!'

Intussen heeft Tongeren een camera aangekocht om hotspots te monitoren, een project dat loopt in samenwerking met Mooimakers. Tegelijk wordt er aan een nieuw vuilnisbakkenplan gewerkt. 'In 2017 hebben we uitgezocht welke vuilnisbakken dikwijls overvol zitten of juist leeg zijn en of ze correct worden gebruikt, dus niet voor huishoudelijk afval. We zijn nu bezig met de nodige aanpassingen. Tijdens de Handhavingsweek in september hopen we daarover te kunnen communiceren.'

2 / LUMMEN MOTIVATIE BEHOUDEN

Lummen is een groene gemeente, een kwart van het grondgebied heeft een groene bestemming. 'Daar zijn we fier op en we willen dat groen net en proper houden,' zegt burgemeester Luc Wouters. 'Zwerfvuil en sluikstorten zijn al geruime tijd een aandachtspunt. Vroeger waren de glasbollen hotspots, daarom hebben we ze afgeschaft en halen we het glas aan huis op.'

Deelname aan de Handhavingsweek 2017 was voor Lummen evident. Burgemeester Wouters: 'Streng optreden is nodig, want wie willens en wetens een blikje uit de auto gooit, moet een straf krijgen. Op heterdaad betrapen is moeilijk, maar we doen al jaren inspanningen om de pakkans te verhogen en dat begint vruchten af te werpen. We hebben de Handhavingsweek dan ook aangegrepen om die inspanningen onder de aandacht te brengen, onder meer met affiches waarop een sluikstort te zien is en het motto "Lummen ademt natuur: laten we dat zo houden". De inwoners feliciteren ons daarvoor, wat goed is om de wijkagenten en de medewerkers van de groendienst en de reinigingsdienst gemotiveerd te houden. Alleen gecoördineerde actie op verschillende fronten kan de situatie verbeteren.'

Lummen schrijft gemiddeld vijf tot zes GAS-boetes per week uit voor netheidsinbreuken. De dader moet daarbovenop ook de opruimingskosten betalen. En de strijd tegen overtreders is recent nog opgevoerd met de aankoop van vijf verplaatsbare camera's. 'We gebruiken die camera's zo efficiënt mogelijk in de vijf wijken van onze gemeente. Vaak plaatsen we ze op basis van meldingen van bewoners. De camera draait dan meestal 24 uur, de wijkagent bekijkt de beelden en identificeert de dader. Zeer tijdrovend. Daarom noteren we op regelmatige tijdstippen waar er vuilnis ligt. Zo kunnen we aangeven welke fragmenten ze moeten bekijken. Dat bespaart de wijkagent veel frustraties en nutteloze inspanningen. Nog eens: met goede samenwerking kun je veel bereiken.'

3 / LEUVEN GERICHTE CONTROLES OP HUISVUILZAKKEN

De stad Leuven scoort goed als prope stad, maar het kan nog beter. Toch is volgens Danny Stroobants van de dienst stadsreiniging de strijd tegen zwerfvuil nooit gestreden: 'Al neemt het probleem niet meer toe, maar dat blijft alleen zo met voortdurend nieuwe acties. Daarom hebben we ook meegedaan aan de Handha-

3 /

JORIS PIRKLEN

Danny Stroobants: 'Het is altijd een evenwichtsoefening. De meeste mensen zijn van goede wil, dan volstaat sensibilisering. De hardnekkige overtreders kun je moeilijk overtuigen en moet je strenger aanpakken.'

vingsweek 2017. Onze aandacht ging naar de huisvuilzakken die mensen op straat zetten. Vuilniszakken die te vroeg buiten staan, worden broeihaarden van zwerfvuil. Dronken studenten stampen dan 's nachts zo'n zak open. De fout ligt bij de studenten, maar wij zien erop toe dat de bewoners de zakken op de juiste dag en het juiste uur buitenzetten. We controleren al een tijd heel gericht, we doorzoeken zelfs de vuilniszakken naar bewijsmateriaal van de overtreder. Als we geen bewijzen vinden, sturen we een briefje waarin we vriendelijk uitleggen wat we hebben vastgesteld, wat de spelregels zijn en hoe ze een GAS-boete kunnen vermijden.'

Aanvankelijk wilde de dienst stadsreiniging die controles tijdens de Handhavingsweek nog opvoeren, maar het stadsbestuur heeft voor een zachte strategie gekozen met nadruk op sensibilisering zonder boetes. 'Het is altijd een evenwichtsoefening,' zegt Danny Stroobants. 'De meeste mensen zijn van goede wil, dan volstaat sensibilisering. De hardnekkige overtreders kun je moeilijk overtuigen en moet je strenger aanpakken. Dit jaar gaan we zeker opnieuw meedoen met de Handhavingsweek, maar we beraden ons nog over de invalshoek. Het is een verkiezingsjaar, dan ligt een repressieve strategie toch wat gevoeliger.'

4 / OOSTENDE LAST VAN MEEUWEN

In Oostende scheuren de meeuwen de huisvuilzakken open. Daardoor geldt er al jaren een streng huisvuilzakkenbeleid. 'De mensen mogen die zakken pas om vijf uur 's ochtends buitenzetten. Bij een inbreuk doorzoeken we de zak naar bewijzen en kan een GAS-boete volgen,' zegt coördinator van de gemeenschapswachten Jonas Boeykens.

Oostende houdt ook de publieke vuilnisbakken voortdurend in de gaten.

En door de meeuwenoverlast is het ook nodig streng toe te zien op horecacontainers. 'Die containers moeten altijd perfect afgesloten zijn, ze mogen niet op een kier staan, want dan kunnen de meeuwen aan het afval. Maar die containers zitten vaak propvol en een bijkomende container huren kost geld.' Het strenge beleid werpt vruchten af. 'In 2013 zijn we begonnen met een grootschalige sensibilisercampagne, onder meer met informatiekaartjes en folders. Twee jaar later konden we overstappen op een meer repressieve procedure. Sindsdien zien we de

Tweede Handhavingsweek van 17 tot 23 september 2018

Zwerfvuil en sluikestorten bestrijden vraagt veel creativiteit van de lokale besturen. De Handhavingsweek is het uitgelezen moment om iets nieuws uit te testen en de teams van gemeenschapswachten, politie en reinigingsdienst een gemeenschappelijk doel te geven. Bepaal samen het doel en communiceer achteraf ook over de resultaten.

Breng de hotspots goed in kaart en richt uw acties vooral op die plaatsen. Maak een mix van anonieme en zichtbare controles. Anonieme controles, bijvoorbeeld met camera's, verhogen de pakkans. Zichtbare controles, bijvoorbeeld door geüniformeerde gemeenschapswachten, hebben een ontradend effect en werken dus preventief.

Handhavingsacties hoeven niet altijd een extra belasting te zijn. U kunt ze bijvoorbeeld combineren met bestaande routinetaken zoals alcoholcontroles of begeleiding aan scholen.

Wilt u deelnemen aan de Handhavingsweek? Schrijf u dan zeker in op de nieuwsbrief van de Handhavingsweek via mooimakers.be/week-van-de-handhaving. Ook handig voor een draaiboek en om te weten wanneer er informatiesessies zijn.

4 / DANIEL GEERAERTS

Jonas Boeykens: 'We hebben maandelijks een vergadering met de burgemeester om de hotspots op te volgen. Dat is echt nodig, zeker in het hoogseizoen en met de vele bewoners van tweede verblijven.'

zwerfvuilmeters dalen. We moeten wel blijven sensibiliseren, ook bij nieuwkomers. En we mogen de teugels niet vieren, want dan gaat het gegarandeerd weer de verkeerde kant op.'

Vlotte samenwerking tussen de verschillende diensten is de sleutel tot het succes. 'We houden permanent overleg tussen de coördinatoren van de openbare netheid bij de politie, het openbaar domein en de gemeenschapswachten. En we hebben maandelijks een vergadering met de burgemeester om de hotspots op te volgen. Dat is echt nodig, zeker in het hoogseizoen en met de vele bewoners van tweede verblijven. Sommigen onder hen zetten hun huisvuilzak bij vertrek op straat, zelfs al is de ophaling pas enkele dagen later. Voor hen en voor de horeca hebben we trouwens een mooi alternatief ontwikkeld met onze afvalstraten, grote ondergrondse containers waarin mensen voor 50 cent een gewone vuilniszak kunnen droppen.'

Tijdens de Handhavingsweek 2017 bracht Oostende vooral de goede werking onder de aandacht van de mensen: 'Dat gebeurde met een affichecampagne en het uitdelen van de gadgets van Mooimakers. Ongetwijfeld zullen we dit in september opnieuw doen.' ■

SARA COESSENS IS PROJECTMEDEWERKER
OPENBARE NETHEID BIJ INTERAFVAL

MOBIEL EN BETROUWBAAR.

DE CONFIGUREERBARE **WARMWATER HOGEDRUKTRAILER** COMBINEERT BUITENGEWONE MOBILITEIT MET EEN OPTIMAAL BEDIENINGSGEMAK. IDEAAL VOOR GEMEENTEN, INDUSTRIE, DE BOUWSECTOR EN SCHOONMAAKBEDRIJVEN.

Meer informatie over onze producten op www.karcher.be

KÄRCHER

makes a difference

Intercommunales ook gespecialiseerd in netheid

Naast de gemeenten spelen de intercommunales een rol in de openbare netheid. Maar de intercommunale inbreng verschilt sterk, want elke intercommunale is anders, soms zijn er maar een handvol gemeenten aangesloten, soms tientallen, maar ook hun specifieke behoefte verschilt.

‘Onze ondersteuning is altijd maatwerk,’ zegt Jan Buysse, directeur van zowel Interza als Incovo. Beide intercommunales bedienen vijf Vlaams-Brabantse gemeenten. Voor Interza zijn dat Kampenhout, Kraainem, Steenokkerzeel, Wezembeek-Oppem en Zaventem. Incovo bedient Londerzeel, Machelen, Meise, Vilvoorde en Zemst. Het zijn vrij goed vergelijkbare gebieden, en toch is hun vraag verschillend. Jan Buysse: ‘We staan de Incovo-gemeenten vooral bij in het bestrijden van sluikstortgedrag. Op hun vraag zijn we de sluikstorten systematisch beginnen opruimen, een kwestie van snel te reageren, zodat de situatie niet uit de hand loopt. Recenter hebben we de stap gezet naar strenger handhavingsbeleid met sluikstortcamera’s. Hier zie je een duidelijk voordeel van intergemeentelijke samenwerking, want zo’n camera is duur en het gebruik is arbeidsintensief en vereist goede afspraken met de politiediensten. In de Interza-gemeenten spelen we voorlopig geen rol bij de sluikstortproblematiek. Daar hebben we het concept van de afvalstewards geïntroduceerd, dat zijn mensen die inwoners wijzen op

verbeterpunten, wanneer ze afval zoals papier op straat zetten. De Interza-gemeenten hebben ons ook gevraagd om meer systematiek te brengen in het beheer van hun straatvuilnisbakjes. Veel netheidsproblemen ontstaan als de vuilnisbakjes niet optimaal gespreid zijn over het gebied, onoordeelkundig geplaatst zijn of onvoldoende leeggemaakt worden. We hebben geïnvesteerd in expertise. We brengen de vuilnisbakjes en de bijhorende problemen in kaart. Op basis daarvan stellen we de plaatsing en de ledigingsrondes scherp.’ Om die expertise op te bouwen spreken de intercommunales ook Mooimakers aan. ‘De subsidie en inbreng van Mooimakers maken nieuw beleid mogelijk, je kunt zo gemakkelijker nieuwe initiatieven nemen en leren uit de ervaring van andere regio’s. Wij brengen ook meer coherentie in het beleid van de verschillende gemeenten. Niet dat we het beleid gaan dicteren, dat is niet onze taak. De dynamiek is overal anders, elke gemeente heeft eigen vragen. Maar je kunt veel efficiëntiewinst boeken door in meerdere gemeenten op dezelfde manier te werken en gemeenschappelijke

instrumenten te ontwikkelen. Zo dragen we als intercommunale een steentje bij met het systematisch verzamelen van gegevens en het monitoren van indicatoren om besluiten te trekken.’

De politie zoveel mogelijk ontlasten

IDM is de intercommunale samenwerking van de gemeenten Lochristi, Lokeren, Moerbeke, Wachtebeke, Zele en Zelzate, samen goed voor 110.000 bewoners. IDM heeft al tien jaar aandacht voor de problemen van sluikstorten. Alles begon met een meldpunt. ‘Dankzij dat meldpunt konden we snel ingrijpen en het sluikstort snel opruimen,’ zegt communicatieverantwoordelijke Annick Maes. ‘Tegelijk hebben we sterk ingezet op sensibilisering en gaandeweg is er een luik handhaving bijgekomen. Zo analyseren we het achtergelaten vuil, zodat de daders opgespoord en bestraft kunnen worden. We werken hiervoor heel nauw samen met de politiediensten en gemeenschapswachten. We bekijken momenteel hoe IDM nog meer kan doen bij het vaststellen van overtredingen, zodat we de politiediensten kunnen ontlasten.’

Jan Buysse:

‘Wij brengen meer coherentie in het beleid van de verschillende gemeenten. Niet dat we het beleid gaan dicteren, dat is niet onze taak.’

Een belangrijk element in de bestrijding van zwerfvuil is de centralisatie van het vuilnisbakkenbeleid van de participerende gemeenten. 'Wij hebben dat beheer in handen genomen en gesystematiseerd. Sinds twee jaar registreren we tijdens de ledigingsrondes alle relevante parameters op tablets: de inhoud van het vuilnisbakje, de vulgingsgraad, de aanwezigheid van zwerfvuil eromheen. De gegevens verschijnen in een centrale databank, zodat de gemeenten onderling kunnen benchmarken en zich verbeteren.'

Er loopt ook een coachingtraject met Mooimakers. Na een quickscan van zwerfvuil en sluikstorten in elke gemeente wordt dit inzicht structureel onderhouden via overlegvergaderingen met de milieudiensten, de politie, de technische diensten en het beleidspersoneel.

Expertise ook in kleine gemeenten

IOK Afvalbeheer bedient 29 Kempense gemeenten. Projectcoördinator Nele Kerkhofs benadrukt net zoals Jan Buysse de combinatie van maatwerk en integratie. 'In Balen beginnen we nu de straatvuilbakjes te vernieuwen, betere plaatsen te kiezen en de lediging te integreren in de gewone ophaalrondes. De gemeenten kunnen voor zulke verbeteroefeningen niet altijd de tijd en middelen vrijmaken. Dat project maakt deel uit van een coachingtraject van Mooimakers. Zo kunnen we als intercommunale de expertise overbrengen in gemeenten die geen coachingtraject hebben binnengehaald.'

De strijd tegen zwerfvuil en sluikstorten is complex, IOK Afvalbeheer neemt op verschillende domeinen initiatieven. 'We ruimen zwerfvuil en sluikstorten op bedrijventerreinen op, we

ondersteunen gemeenten door samen camera's aan te kopen en we ontwikkelen diverse projecten op maat, zoals voor glasbolsites en sigarettenpeuken.' Nele Kerkhofs benadrukt verder het belang van goede communicatie. 'Je moet blijven sensibiliseren. Zo hebben we in verschillende gemeenten een informatiecampagne gericht naar anderstaligen. We willen dat nu uitbreiden naar ons volledige gebied. Ook in scholen zijn we actief. Begin dit jaar voerden we in dertien secundaire scholen een actieve sensibiliseringscampagne, gekoppeld aan een Facebookwedstrijd. Het is altijd moeilijk om te meten wat je daarmee bereikt, maar we zijn ervan overtuigd dat je dit moet blijven doen.' ■

SARA COESENS IS PROJECTMEDEWERKER
OPENBARE NETHEID BIJ INTERAFVAL

Ondergrondse sorteerstraatjes zijn al lang geen modeverschijnsel meer. Na een voorzichtige start bekijken veel lokale besturen de mogelijkheid om ze in mindere tot heel ruime mate op hun grondgebied te installeren. Nu veel gemeenten en intercommunales er ervaring mee hebben, is het tijd voor een evaluatie.

Ondergrondse afvalinzameling

goed ingeburgerd

‘De invoering van een gedifferentieerd tarief of diftar voor de verschillende afvalstromen was een belangrijke drijfveer om te starten met ondergrondse inzameling in Lier, een van onze grotere vennoten,’ zegt Tom D’Hanis, operationeel verantwoordelijke bij de intercommunale IVAREM, pionier op het vlak van de onder-

grondse inzameling van huishoudelijk afval. Andere gemeenten vervangen de klassieke restafvalzak door een container waarbij de inwoners betalen per kilogram restafval die ze aanbieden. In een compact stadscentrum is dit niet ideaal, want tijdens de ophaaldagen moeten er dan verschillende ophaalwagens door de smalle straten rijden.

Bovendien nemen de diftarcontainers veel plaats in op het trottoir en dat is geen zicht in een historische binnenstad. Daarom heeft Lier al in 2010 beslist om te starten met ondergrondse inzameling. Tom D’Hanis: ‘Mettertijd merken we dat de interesse voor ondergrondse inzameling bij onze gemeenten toeneemt. Op operationeel

vlak zijn de installatie, het beheer en de zorg van zo'n ondergrondse container een uitdaging. Je moet de exploitatiekosten onder controle houden en tegelijk het park efficiënt ontwikkelen en opvolgen. Anders wordt het al gauw duurder dan een klassieke huis-aan-huisinzameling.' Daarnaast blijft een goede opvolging van de kwaliteit van de ingezamelde stromen belangrijk. Ondergrondse inzameling van pmd is een zorgenkindje, voor glas is dat minder het geval.

Met de komst van nieuwe autoluwe woonprojecten en de verdichting van de kernen begint ondergrondse inzameling als thema aan een tweede leven.

Intensief communiceren

Bij ondergrondse sorteerstraatsjes komt meer kijken dan graafwerken en een technische installatie, weet Koen Van Caimere, woordvoerder bij de Gentse afvalintercommunale IVAGO. Hij heeft intensief gecommuniceerd bij de installatie van de ondergrondse containers in de buurt van de Watersportbaan. Elk sorteerstraatsje bestaat uit vijf inwerpzuilen, telkens één voor restafval, pmd, gft, glas en papier/karton. Voor restafval, pmd en gft gelden dezelfde tarieven als voor vuilniszakken of voor de ophaling met containers. Glas en papier en karton zijn gratis. Bewoners krijgen een IVAGO-kaart om de zuilen te openen, die kaart gebruiken ze ook voor het recyclagepark. Omdat de introductie van ondergrondse inzameling in Gent in 2016 compleet nieuw was, heeft

IVAGO de nadruk gelegd op persoonlijk contact met de gebruikers. Medewerkers bezoeken de mensen thuis, ze organiseren informatiemomenten aan de sorteerpunten. Twee jaar later is IVAGO tevreden. Koen Van Caimere: 'Ruim tweeduizend gezinnen maken al gebruik van de sorteerpunten. Het systeem biedt volop voordelen: geen vuile afvallokalen meer, geen onge-dierte, geen zware containers, geen brandgevaar, meer sociale controle. Het aanbiedingspercentage ligt boven de negentig procent en er wordt behoorlijk gesorteerd. De p van de pmd-fractie blijft nog sorteerproblemen creëren en de inzameling van gft – dat bestond vroeger niet in appartementen – komt traag maar zeker op gang. We blijven onze communicatieboodschap ook voortdurend herhalen. Zo gaan we ter plaatse met ons rijdend kantoor, de IVAGO-mobiel, we proberen aanwezig te zijn op de wijkbeurzen die de stad inricht en gaan graag in op vragen van bewonersgroepen.'

Andere spelregels dan thuis

Afvalinzameling is maatwerk, dat is niet anders bij ondergrondse sorteerstraatsjes. Die bewijzen hun nut in Nieuwpoort waar de toeristen de

andere spelregels dan thuis niet altijd goed begrijpen. Het is handig om in de buurt van vakantiewoningen voldoende locaties te hebben waar vakantiegangers hun afval altijd selectief kunnen aanbieden. 'Onze ondergrondse containers zijn zeer gebruiksvriendelijk, dat is een troef,' zegt Kris Vandecasteele, schepen van Leefmilieu in Nieuwpoort. 'Mensen kunnen er op elk moment van de dag en elke dag van de week terecht. Nu hoeft niemand zich nog af te vragen waar je vuilniszakken moet kopen en wanneer de ophaalwagen langskomt.' Verspreid over de gemeente kunnen inwoners op 21 locaties terecht waar ondergrondse containers staan voor restafval, pmd, glas en papier en karton. Ook de landelijke deelgemeenten Sint-Joris en Ramskapelle kregen een sorteerstraatsje waar inwoners dankbaar gebruik van maken. 'Een tweede voordeel van de ondergrondse containers is dat er veel minder vaak zakken buiten staan op dagen dat er geen ophaling is, dat geeft een nette straat,' zegt Kris Vandecasteele nog. Mensen kunnen nog steeds hun afval aanbieden voor de ophaalrondes aan huis, maar de frequentie hiervan werd teruggeschroefd. Het wegbrengen van een klein zakje

Met de komst van nieuwe autoluwe woonprojecten en de verdichting van de kernen begint ondergrondse inzameling als thema aan een tweede leven.

10 tips voor ondergrondse afvalinzameling

1

Aanvullend aan de aan-huis-inzameling

Ondergrondse afvalcontainers zijn niet bedoeld om op grote schaal de bestaande inzameling aan huis te vervangen. Die laatste biedt nog altijd de beste garantie op selectieve inzameling van goede kwaliteit. Bovendien wordt die dienstverlening sterk geapprecieerd.

2

Alleen waar nuttig/nodig

Op bepaalde locaties, voor specifieke doelgroepen zijn ondergrondse containers voordelig. Appartementsbewoners kunnen makkelijker, op om het even welk moment van de dag, hun afval wegbrengen. Toeristen zien een eenvoudig systeem om ook op vakantie te blijven sorteren.

3

Voldoende nabij en toegankelijk

Afval selectief inzamelen staat of valt met de samenwerking van de inwoners. Een voldoende comfortabel systeem moet hen daarbij helpen. Zo is het beter de containers altijd toegankelijk te houden en ze 's nachts niet automatisch te sluiten. Ze moeten dichtbij zijn, volgens het Vlaams afvalplan op een maximale wandelafstand van 200 meter. De inzamelrecipiënten moeten vlot en veilig bereikbaar zijn, ook voor mensen met een beperking.

4

Ook toegankelijk voor de ruimers

De keuze van de locatie is niet enkel van belang voor de gebruikers. Het gemeentepersoneel of de firma die de ondergrondse containers leegmaakt, moet dat op een veilige manier kunnen doen. Daarom zo weinig mogelijk bomen, lantaarnpalen of hangende kabels. De vrachtwagen die de container ledigt, mag zelf geen obstakel vormen voor andere weggebruikers.

5

Kies technisch de beste

Er bestaan veel types en modellen. Lokale besturen zoeken het best dat model uit dat past bij hun logistiek. Ook de technische betrouwbaarheid is niet te verwaarlozen. Systemen uitgebreid testen of bij collega-besturen de ervaringen opvragen helpt problemen voorkomen. Als er eenmaal een gebrekkig systeem is geplaatst, is het verre van evident om dit weer te vervangen.

6

Hou het schoon

Ondergrondse containers in een verborgen hoek, onkruid of losliggende tegels op de site, graffiti of allerlei stickers op de inwerpzuiden maken een vuile indruk. Dit zet omwonenden ertoe aan afval naast de zuilen te dumpen. Maar ook omgekeerd: een mooie site die respect uitstraalt, dwingt ook respect af en blijft langer net.

7

Communicatie is onmisbaar

Gerichte begeleiding en communicatie naar de (mogelijke) gebruikers is een noodzaak. Voor, tijdens en na het plaatsen van ondergrondse containers. Opvolging – wie maakt er nu gebruik van en wie niet? – is belangrijk. Ga er niet van uit dat de mensen nu onderhand wel weten hoe en waar ze hun huishoudelijk afval moeten afleveren. De kennis blijft gebrekkig.

8

De vervuiler betaalt, ook ondergronds

Net als voor de gewone afvalinzameling gelden bij ondergrondse afvalcontainers de minimale tarieven zoals vastgelegd in bijlage 5.1.4 van het VLAREMA. Bovendien moet het tarief voor het brengsysteem hetzelfde zijn als voor de inzameling aan huis. Dat is een wettelijke vereiste uit het Vlaamse afvalplan. Gemeenten nemen dus het best de nodige artikels hierover op in het gemeentelijke contantbelastingreglement voor de inzameling van huishoudelijk afval.

9

Zorg voor kwaliteitsafval

Bij afvalinzameling geldt de vuistregel: hoe collectiever het inzamelsysteem, hoe lager de kwaliteit van de selectieve fracties. Ondergrondse containers ontsnappen niet aan die wetmatigheid. Nu is een beetje verontreiniging misschien nog te verhelpen, maar te hoge residupercentages maken recyclage onmogelijk. Het komt er dus op aan die kwaliteit voldoende nauwgezet op te volgen en tijdig maatregelen te nemen, als ze er te erg op achteruit gaat (communicatie, controle).

10

Ook voor bedrijfsafval?

De winkels en kleine zelfstandigen in de dorps- of stadskern willen de nabije container ook graag gebruiken, maar de inzameling van bedrijfsafval is geen opdracht voor de gemeente. De ondergrondse containers dienen alleen voor huishoudelijk vergelijkbaar bedrijfsafval. De toepassing van het principe 'de vervuiler betaalt' moet garanderen dat er geen kruissubsidiëring is vanuit huishoudelijk afval of andere gemeentelijke belastingen.

DANIEL GEERAERTS

restafval (type winkelzakje) kost 20 eurocent, een grotere zak restafval kost een halve euro. ‘Mensen maken veelvuldig gebruik van dit systeem, soms komen ze meerdere keren op een dag: de ene keer met wat papier, later na het avondeten met een zakje mosselschelpen. Deze sociale controle is wellicht de reden waarom we weinig last hebben van sluikstorten rond onze ondergrondse containers.’

Het is handig om in de buurt van vakantiewoningen voldoende locaties te hebben waar vakantiegangers hun afval altijd selectief kunnen aanbieden.

Soms echter wordt zo’n straatje een locatie waar mensen allerlei afval achterlaten naast de inwerpzuilen. Een gebrekkige aanpak van bij de start, een verborgen, vuile site die bijna uitnodigt om afval achter te laten of een gebrek aan sociale controle werken problemen in de hand. Daarenboven gaan we er te makkelijk van uit dat de mensen de spelregels voor afvalbeheer onderhand wel kennen. Vaak blijkt dat helemaal niet het geval, en bestaan er nog steeds misverstanden over waar je met welk afval terecht kunt, en of je ervoor moet betalen of niet. En als de inwerpzuilen niet werken, doen

mensen niet de moeite om het afval weer mee naar huis te nemen, maar laten ze het inderdaad gewoon achter op de locatie van de containers. Een zekere graad van betrouwbaarheid is daarom geen overbodige luxe. De sectorvereniging van het afvalbeheer in Nederland werkte er ter ondersteuning van de lokale besturen een ‘handreiking’ uit die kan helpen om bijzetting van afval te voorkomen (te consulteren via kenniswijzerzwerfval.nl/download_document/1028). ■

CHRISTOF DELATTER EN LIESELOT DECALF ZIJN
VVSG-STAFMEDEWERKERS AFVALBELEID

DE ‘SLIMME’ PAPIERMAND!

Milieuvriendelijke oplossing in het kader van de **Smart City** ontwikkelingen

Opvolging en beheer dankzij de **webtoepassing** (App)

Voor een **schoner straatbeeld**, **minder ophalingen** en op **zonne-energie**

NV - SA

Westvaardijk 91 - 1850 Grimbergen
T 02 253 15 22 - info@tecnor.be
www.tecnor.be

Om de afvalberg te verminderen heeft Vlaams minister van Leefmilieu Joke Schauvliege sinds mei een Verpakkingsplan. Een van de voorstellen is het invoeren van statiegeld om het aandeel drankverpakkingen in zwerfvuil te verminderen. In Noorwegen, Duitsland en de VS wordt sinds de introductie van statiegeld tot negentig procent van de drankverpakkingen ingezameld. Al 165 gemeenten hebben zich sinds november 2017 aangesloten bij de Statiegeldalliantie, maar volgens de OVAM kost een statiegeldsysteem veel, wel 77 miljoen euro.

TEKST LOES WEEMAELS IS VVSG-PROJECTCOÖRDINATOR VERPAKKINGSAFVAL

Meningen over statiegeld verdeeld

Comeos

vertegenwoordigt de Belgische handel en diensten.

TEGENSTANDER

Het pmd-systeem is goed

Geen enkele wetenschappelijke studie toont aan dat statiegeld op eenmalige verpakkingen algemeen beter werkt tegen zwerfvuil dan het huidige pmd-systeem. We zijn wel zeker van de hogere economische en ecologische prijs door extra logistieke bewegingen en machines.

Bovendien ondermijnt statiegeld de goede werking van een pmd-systeem.

Invoering is duur

De zware investering en de administratieve lasten leiden tot prijsstijgingen, en de sector kampt in dit kleine landje nu al met het fenomeen van grensaankopen (jaarlijks 2,6 miljard euro), wat nadelig is voor onze economie en werkgelegenheid.

Creëert praktische problemen bij de consument

Wat doen we met beschadigde of platgedrukte blikjes en met drankverpakkingen die in het buitenland zijn aangekocht? Moeten ze in de restafvalzak of in de pmd-zak? Twee systemen parallel is duur.

Geen draagvlak

De Statiegeldalliantie is geen organisch gegroeide groep van burgers die voor statiegeld ijveren, maar het resultaat van doorgedreven lobbywerk van Recycling Netwerk. Dit netwerk wordt gesponsord door Tomra, de producent van terugnamemachines die al door de Europese commissie werd veroordeeld voor misbruik van macht.

Limburg.net

staat in voor de afvalpreventie en afvalinzameling in 45 gemeenten in de provincie Limburg en de stad Diest.

VOORSTANDER

Schone straten, minder ecologische schade

Volgens de recente fractietelling van Limburg.net maken drankverpakkingen 43% van het volume van zwerfvuil uit. Een statiegeldsysteem lost niet alle problemen op, maar vermindert het volume met 40%.

Meer materialen recycleren

Statiegeld leidt tot meer inzameling van drankverpakkingen die momenteel in de verbrandingsinstallatie terecht komen. Meteen komt er ook meer plaats vrij in de pmd-zak voor andere plastics en kunnen we bijgevoel meer plastics recycleren. De materialen die met statiegeld worden ingezameld, zijn zeer zuiver en kunnen opnieuw ingezet worden als grondstof voor verpakkingen in de voedingssector.

Een correcte toepassing van het principe 'de vervuiler betaalt'

Wie schade toebrengt aan het milieu, moet de economische kosten betalen. Statiegeld sluit daar perfect bij aan. Weggooien wordt bestraft, oprapen beloond.

Groot maatschappelijk draagvlak

Achthonderd van de duizend Limburgers die *Het Belang van Limburg* heeft ondervraagd, staan achter de invoering van statiegeld. Ook de Statiegeldalliantie kent succes.

Indaver

is een hoogtechnologisch bedrijf gespecialiseerd in geïntegreerd en duurzaam afvalbeheer, dat werkt voor bedrijven en openbare besturen in België en Europa.

STATIEGELD ALS MIDDEL, GEEN DOEL OP ZICH

Toekomstgericht materialenbeleid is nodig

Het doel moet zijn méér materialen van hoge kwaliteit weer in de kringloop te brengen door er waarde voor te creëren en tegelijk het probleem van zwerfvuil weg te werken.

Het pmd-systeem is een goed systeem

De selectieve inzameling in Vlaanderen is zeer performant, vooral voor de grote verpakkingen. De eindproducten zijn van hoge kwaliteit en hebben een aantoonbare waarde op de recyclagemarkt. Het pmd-systeem heeft zijn deugdelijkheid bewezen in de circulaire economie.

Hulpmiddel in de strijd tegen zwerfvuil

Als aanvulling bij het bestaande systeem van selectieve inzameling kan het statiegeld voor kleine verpakkingen (tot een halve liter) helpen tegen zwerfvuil.

Statiegeld en pmd kunnen naast elkaar bestaan

Net zoals voor glazen flessen kunnen voor andere verpakkingen twee systemen naast elkaar bestaan. Een statiegeldsysteem vraagt wel slimme managementsystemen, goede logistiek en aanpassing van sorteerinstallaties. In elk geval zullen installaties als die van Indaver in Willebroek moeten worden aangepast om uit de kringloop andere plastic verpakkingen dan flessen en flacons te halen.

Recycling Netwerk Benelux

is een zelfstandige milieuorganisatie die verschillende milieuorganisaties verbindt rond het thema van grondstoffen en de impact ervan.

VOORSTANDER

Minder zwerfvuil

Decennia beleid van sensibiliseren en opruimen heeft weinig effect gehad. Jaarlijks ruimen de gemeenten zo'n 62 miljoen flesjes en 136 miljoen blikjes uit het zwerfafval op. Statiegeld is de grootste stap vooruit in het Vlaamse zwerfvuilbeleid.

Meer en betere recyclage

We zamelen in Vlaanderen maar 51% van alle blikjes, en 61% tot 67% van de plastic flessen in via de pmd-zak. Bovendien gebruiken we slechts 5% van de plastic flessen die we via het pmd inzamelen om nieuwe flessen van te maken. Met statiegeld kunnen we meer drankverpakkingen inzamelen en worden alle flessen hoogwaardig gerecycleerd tot nieuwe flessen, *bottle to bottle*. De pmd-zak dient dan voor andere plastic verpakkingen.

Een eerlijker systeem

Met een statiegeldsysteem internaliseren we de milieukosten van een product in het product zelf en wentelen we ze niet af op de samenleving. Dit principe van producentenverantwoordelijkheid moet ook voor andere zwerfvuilfracties zoals peuken of kauwgom van toepassing zijn.

De burger vraagt erom

Acht op de tien Belgen zijn al voorstander van statiegeld. Mensen willen niet nog meer communicatiecampagnes of opruimacties, maar efficiënte en effectieve maatregelen om het zwerfvuil te bestrijden.

Fost Plus vzw

staat in voor de promotie, coördinatie en financiering van de selectieve inzameling, sortering en recyclage van huishoudelijk verpakkingsafval in België.

TEGENSTANDER

Geen verbetering recyclagegraad

In België bedraagt het recyclagepercentage (in 2016) voor PET-flessen 85% en voor blikjes 98%. Landen met een statiegeldsysteem doen niet veel beter en scoren vaak zelfs slechter. Zweden en Estland halen voor de PET-flessen bijvoorbeeld 82%, Noorwegen doet het met 87% iets beter, weliswaar met een systeem dat drie keer zo duur is.

Geen echte oplossing

Het overgrote deel van het zwerfvuil en de sluikestorten wordt met een statiegeldsysteem niet vermeden, terwijl de opruimkosten niet evenredig zullen dalen. Landen met een statiegeldsysteem blijven kampen met een aanzienlijk zwerfvuilprobleem. Enkel een duurzame gedragsverandering kan het verschil maken. In België investeren wij volop in preventie, sensibilisering en een strengere handhaving om tot een globale oplossing te komen. De positieve beweging is ingezet.

Buitensporig duur

De kosten voor de inzameling en recyclage van verpakkingsafval zullen verdrievoudigen, en dat terwijl de recyclagepercentages nauwelijks zullen stijgen en het overgrote deel van het zwerfvuil gewoon blijft liggen.

Een aanzienlijke stap terug

De consument wordt tweemaal bestraft voor het wangedrag van een minderheid van de bevolking. Eén keer door de hogere prijzen van dranken in de winkels en één keer door een omslachtig systeem, waarbij elke verpakking terug naar de winkel moet.

Bond Beter Leefmilieu vzw

BBL is de federatie van 120 natuur- en milieuorganisaties in Vlaanderen.

VOORSTANDER

Minder zwerfvuil

Vergeleken met de kosten van andere methodes (sensibilisering en handhaving) is statiegeld veruit de meest kostenefficiënte manier om de hoeveelheid zwerfvuil te doen dalen.

Betere recyclage

Plastic en metaal afkomstig van een statiegeldsysteem is zuiverder dan materialen van de klassieke pmd-zak. Als we de blauwe zak in de toekomst uitbreiden naar alle restplastics, dan is het voordeel van de zuivere stroom uit een statiegeldsysteem des te groter.

Meer inzameling

Sorteeranalyses van huisvuilzakken (OVAM) geven aan dat er nog veel flesjes en blikjes in de restafvalzak belanden. Indien we de verpakkingen uit openbare vuilnisbakken erbij tellen, wordt het duidelijk dat de gerapporteerde recyclagecijfers onmogelijk zijn. Zo belandt bijvoorbeeld ongeveer de helft van de blikjes uiteindelijk in de verbrandingsinstallatie. Met een statiegeldsysteem zou dat niet gebeuren. De voorbeelden uit het buitenland tonen aan dat inzamelpercentages van 95% haalbaar zijn.

De vervuiler betaalt effectief

Nu schuiven we de zwerfvuilfactuur af op de lokale besturen en de facto de burgers als belastingbetaler. Statiegeld legt verantwoordelijkheid op de consument en op de producent om zwerfafval te verminderen en verpakkingen optimaal te ontwerpen voor hergebruik of recyclage.

In Europa gebruiken we elk jaar ongeveer honderd miljard plastic tasjes waarvan er meer dan acht miljard in het milieu terechtkomen.

Bioplastics: de oplossing voor zwerfvuil?

Steeds meer bedrijven stellen bioplastics voor als duurzaam alternatief voor plastic zakjes. Ze beweren dat sommige van die plastics zelfs afbreken in de natuur. Zijn bioplastics dan de oplossing voor het plasticprobleem of richten ze toch meer schade aan dan we denken? *Lokaal* vraagt raad aan Karine Van Doorselaer, professor aan het departement Productontwikkeling, Universiteit Antwerpen.

In Europa gebruiken we elk jaar ongeveer honderd miljard plastic tasjes waarvan er meer dan acht miljard in het milieu terechtkomen. Ze doen dikwijls maar enkele minuten dienst, maar blijven honderden jaren in het milieu aanwezig. Daarom namen een aantal landen strenge maatregelen. Zo pakte Kenia vorig jaar uit met de strengste wetgeving voor plastic tasjes. Wie een plastic tasje durft te gebruiken, riskeert een gevangenisstraf tot vier jaar en een boete van meer dan 30.000 euro. Wereldwijd hebben al meer dan dertig landen een verbod op zulke tasjes ingevoerd. Sommige landen laten wel alternatieven toe, bijvoorbeeld papier of bioafbreekbaar plastic. Maar vormen bioafbreekbare plastics het antwoord op het zwerfvuilprobleem? Volgens professor Karine Van Doorselaer is het begrip bioplastic zeer verwarrend: 'Bioplastics zijn niet nieuw, maar ze leiden nog altijd tot verwarring bij de consument,

want de fabrikanten gebruiken de termen biobased, composteerbaar en bioafbreekbaar door elkaar, terwijl deze begrippen elk een specifieke betekenis hebben.' Biobased plastics zijn gemaakt van hernieuwbare biomassa. Sommige van deze bioplastics, zoals PLA (polylactic acid of polymelkzuur), zijn composteerbaar of biologisch afbreekbaar. 'Composteerbare plastics breken enkel in een industriële composteerinstallatie af, want ze hebben de hoge temperaturen nodig. De term "biologisch afbreekbaar" verwijst eerder naar afbreken in een natuurlijke omgeving,' legt Karine Van Doorselaer uit. Er bestaan ook soorten bioplastics die niet biologisch afbreekbaar zijn. Die kunnen op dezelfde manier gerecycleerd worden als gewone plastics. BioPE bijvoorbeeld is geproduceerd van suikerriet en heeft dezelfde eigenschappen als PE (Polyetheen) op basis van aardolie.

Duidelijke labels... voor wie goed kijkt

NIET geschikt
voor thuiscompostering

WEL geschikt
voor thuiscompostering

In gift of compostbak?

Alleen bioplastics met een officieel OK compostlabel voldoen aan de Europese normen voor composteerbaarheid en zijn geschikt voor industriële compostering. Deze plastics breken met behulp van microbiële organismen en onder gepaste omgevingscondities af tot CO₂, water en natuurlijke mineralen. Bioplastics met een OK compostlabel zijn dan wel goedgekeurd voor industriële compostering, maar met uitzondering van de gift-zakjes mogen producten met dit label in Vlaanderen niet bij het gift. Sommige composteerinstallaties kunnen immers in de problemen raken met de verwerking ervan. Bovendien creëert het toelaten van deze verpakkingen in de gift verwarring. Voor sommige consumenten is het moeilijk visueel onderscheid te maken tussen gewone en bioafbreekbare plastics. Hierdoor kan het gift-afval verontreinigd worden met niet composteerbare plastics. Verder zijn verpakkingen met een OK compost-logo ook niet geschikt voor thuiscompostering. De temperaturen in een compostbak liggen namelijk veel lager dan in een industriële composteerinstallatie (maximaal 28°C versus minimaal 58°C), waardoor deze plastics niet afbreken. Bijgevolg horen bioplastics met een OK compostlabel dus thuis bij het restafval. Plastic verpakking met HOME OK compostlabel zijn wel geschikt voor thuiscompostering.

Geen milieuwaarde

'Bioafbreekbare plastics voegen niets toe aan de kwaliteit van het compost. Integendeel, composteerbare plastics bevatten risico's voor kwaliteitsver-

mindering van het compost en contaminatie van het milieu,' zegt Karine Van Doorselaer. We zijn bovendien niet helemaal zeker over het afbraakproces in een composteerinstallatie. 'Iedere soort bioplastic moet eerst een aantal testprocedures doorlopen voordat het een label krijgt. De omstandigheden waaronder deze tests in het laboratorium uitgevoerd zijn, verschillen van die in een industriële composteerinstallatie, waardoor er geen garantie bestaat dat deze plastics wel volledig

Karine Van Doorselaer:

'Bioplastics zijn niet nieuw, maar ze leiden nog altijd tot verwarring bij de consument, want de fabrikanten gebruiken de termen biobased, composteerbaar en bioafbreekbaar door elkaar, terwijl deze begrippen elk een specifieke betekenis hebben.'

zullen afbreken,' zegt professor Van Doorselaer. Daarnaast bevatten bioplastics vaak additieven om bepaalde materiaaleigenschappen te verbeteren. Hiervoor worden toxiciteitstests uitgevoerd op het compost dat ontstaat uit de producten van bioplastics. We kunnen ons afvragen in hoeverre deze tests erin slagen alle milieueffecten weer te geven. Zo wordt de verteerbaarheid van de gefragmenteerde bioplastics niet getest. Deze microdeeltjes komen op velden en akkers terecht en kunnen schade aanrichten als ze worden opgegeten door dieren. Deze bekommernis is nog groter bij biodegradeerbare

plastics die rechtstreeks in het milieu terecht komen, zoals bioafbreekbare landbouwfolie die de boeren na bewezen diensten onderploegen. 'De afbraakstoffen van zowel de bioplastics als de additieven kunnen accumuleren in de natuur of in het grondwater terecht komen. Deze concentratie kan gevaarlijk zijn. Vooral je een composteerbaar materiaal op de markt brengt, moet je alle mogelijke milieueffecten op korte en lange termijn kennen,' zegt Karine Van Doorselaer.

Oplossing voor zwerfvuil?

Vaak leeft de misvatting dat bioafbreekbare plastics de oplossing vormen voor de zwerfvuilproblematiek. Karine Van Doorselaer: 'Bioafbreekbare plastics zijn zeker geen oplossing voor zwerfvuil. Integendeel, als consument krijg je het valse gevoel dat je het mag weggooien. Bovendien kunnen com-

posteerbare en bioafbreekbare plastics alleen volledig afgebroken worden onder specifieke omstandigheden en in aanwezigheid van bepaalde microorganismen. In de natuur kunnen deze plastics wel fragmenteren tot kleine stukjes, zogenaamde "microplastics". Maar hoe lang duurt het tot ze volledig afgebroken zijn tot basismoleculen? Als ze in het water terecht komen, kan dat jaren duren. Zwerfvuil vermijden blijft dus nog altijd de belangrijkste boodschap.' ■

LOES WEEMAELS IS VVSG-PROJECTMEDEWERKER
VERPAKKINGSAFVAL

Sluikstorter, je bent gezien!

DANIEL GEERAERTS

Sinds halfweg 2017 onderzoekt Vlaanderen Mooi, het Vlaamse initiatief tegen zwerfvuil en sluikstorten van OVAM, de VVSG en Fost Plus, de effectiviteit van camerabewaking in de strijd tegen sluikstorten. Zes gemeenten en vier afvalintercommunales nemen aan het onderzoek deel in ruil voor subsidies. Het onderzoek loopt tot eind 2018. Dit voorjaar was er een tussentijdse evaluatie.

Wie denkt ongezien en ongestraft een oude matras in de bosjes te dumpen of een kartonnen doos met blikjes en wegwerpbordjes van zijn feest naast de glasbol kwijt te kunnen, kan de onprettige verrassing beleven een fikse boete in zijn bus te vinden. Meer en meer gemeenten handhaven hun zwerfvuil- en sluikstortbeleid met camera's om de vervuiler te identificeren. Maar handhaving is alleen het sluitstuk in dat beleid. Er gaat een ernstige voorbereiding aan vooraf, want anders zijn camera's een maat voor niets.

Moet hier een camera?

Camera's tegen sluikstorten zijn niet zo slim als snelheidscamera's die alleen een foto maken als iemand een overtreding begaat. Zodra er beweging is, filmen ze, ook als er geen afval wordt achtergelaten. Er is veel personeel en tijd nodig om alle beelden te analyseren. Het is dus beter eerst de sluikstortgevoelige plaatsen goed op te sporen en per hotspot te bekijken welke andere maatregelen mogelijk zijn. In bepaalde gevallen kan het verfraaien van de omgeving of samenwerking met lokale organisaties al veel oplossen.

Welke camera hoe inzetten?

Zodra het bestuur weet waar de camera komt, moet het een gepast type kiezen. Let hierbij op de autonomie van de camera. Bij autonomie speelt zowel de opslagcapaciteit als de voeding (batterij/aansluiting op het elektriciteitsnet) een rol. Zo is een camera met een autonomie van hooguit drie dagen op locaties waar niet wekelijks gesluikstort wordt, weinig efficiënt. Toch is dat net de autonomie die in de onderzochte projecten het meest

onderschat. Van camerabewaking vallen ook geen wonderen te verwachten. In het donker en bij regenweer is het moeilijk herkenbare beelden te maken. Hierdoor gaan veel mogelijke betrapingen verloren. Daarom is het aan te raden de camera vooraf te testen, ook 's avonds.

Wie volgt alles op?

Met een goede planning en goede afspraken is veel te winnen. Wie kiest de locaties, wie plaatst de camera, wie

Aan glasbollen blijkt de kans op betrapting gemiddeld vier keer groter dan bij cameraopstellingen op andere locaties.

voorkomt. Niet alleen de interpretatie van de beelden vraagt dus tijd, ook voor de wissels is er personeel nodig. De werktijd (installatie en bekijken van beelden) varieerde in de proefprojecten sterk: van 80 minuten (verborgen camera op vooraf geïnstalleerde pin) tot 19 manuren (camera geplaatst met hoogtewerker) per camerawissel. Bij alle projecten was het werkvolume

ruimt op, wie bekijkt de beelden, wie doet de vaststelling, wie brengt de dader op de hoogte en welke strategie wordt er gevolgd (boete, retributie, bemiddeling)? De nuttige cameratijd (aantal opnamedagen tegenover totaal aantal inzetbare dagen) varieerde bij de onderzochte projecten van 19 tot 93%. Sommige vaststellingen gaan verloren als gevolg van de mogelijk-

heden binnen het bestuur tot identificeren van nummerplaten en op basis van gezichtsherkenning. Sommige projecten sturen enkel bij een herkenbare nummerplaat een vaststelling door voor verdere vervolging. Daarom moet de flow voor handhaving op sluikestorten gekend zijn, goed werken en moeten er afspraken gemaakt zijn met alle betrokken partijen; niet enkel tussen de betrokken diensten binnen de eigen organisatie, maar ook tussen gemeente, politie, intercommunale en sanctionerend ambtenaar. Het is zeer nuttig om regelmatig met alle betrokken partijen te overleggen, tijdig de werking bij te sturen en de samenwerking actueel te houden. Het zou niet de eerste keer zijn dat na veel inspanningen een identificeerbaar beeld blijft liggen voor verwerking bij de volgende in de flow wegens andere prioriteiten. Wie kiest voor een camera, voorziet dus ook in voldoende personeel en tijd en zorgt dat de betrokkenen voldoende

ruimte krijgen binnen hun takenpakket. Een camera is niet iets wat je er zomaar bijneemt.

Het doel bereiken

Het eerste doel van camera's en GAS-boetes is niet de gemeentekas te spijzen maar een gedragsverandering tot stand te brengen. Rijk wordt een gemeente trouwens niet van camera-toezicht. Binnen dit onderzoek kozen zeven van de tien projecten voor verborgen camera's die vlot te verplaatsen zijn. Daarnaast zijn er ook drie projecten met een zichtbare camera. De betrapingen waren tot nu vooral van kleinere sluikestorten. Ook viel op dat aan glasbollen de kans op betrapting gemiddeld vier keer groter was dan bij cameraopstellingen op andere locaties. De kostprijs van camerabewaking varieert van 286 tot 1718 euro per identificatie. De camera's leverden gemiddeld één identificeerbare vaststelling per vijf cameradagen op.

Mensen mogen en moeten weten dat zichtbare en verborgen camera's hun ongewenste gedrag kunnen registreren. Communiceer dus regelmatig en via verschillende kanalen over de inzet van de camera's. En voor wie dan nog te koppig of hardleers is om zijn ongewenste gedrag te laten varen, geldt het oude motto 'Wie niet horen wil moet voelen.' Creëer daarom zeker ook een voldoende grote pakkans en communiceer ook hierover uitvoerig via de verschillende kanalen.

Het onderzoeksbureau Tempera volgt in opdracht van Vlaanderen Mooi de projecten tot eind 2018 op. Er wordt in de tweede fase van het onderzoek ook gekeken naar de inzet van nepcamera's en extra communicatie. Het eindrapport met aanbevelingen wordt verwacht in het voorjaar van 2019. ■

SARA COESSENS IS PROJECTMEDEWERKER VAN VLAANDEREN MOOI/MOOIMAKERS

U DENKT ERAAN OM HET PARKEERBEHEER IN UW STAD/GEMEENTE UIT TE BESTEDEN ?

U ZOEKT OPLOSSINGEN OM DE MOBILITEITSPROBLEMEN IN UW STAD/GEMEENTE AAN TE PAKKEN ?

Indigo, wereldspeler in stadsmobiliteit, beheert meer dan 2 miljoen parkeerplaatsen in 500 steden in 17 landen. **Indigo levert ondersteuning in diverse types van samenwerking**, gaande van een typisch dienstverleningscontract tot het volledige beheer en de exploitatie van parkeerconcessies in zowel on-street als off-street contracten, en beschikt hiervoor over een volledig uitgeruste centrale controlekamer. **Dit alles kan u ondersteuning bieden** bij beleidskeuzes betreffende het al dan niet uitbesteden van bepaalde taken van parkeerbeheer, zowel op de openbare weg als in één of meerdere parkings. Wij komen met veel genoeg het **uitgebreide gamma aan diensten** voorstellen. Lees meer op onze website of neem contact op voor meer uitleg.

philippe.vranckx@parkindigo.com | +32 473 52 20 16 | be.parkindigo.com

INDIGO

RUIMTE VOOR DE TOEKOMST

Merijn Tinga is bij onze noorderburen bekend als beeldend kunstenaar en vooral als de Plastic Soup Surfer. Met zijn projecten wijst hij overheden en bedrijven op hun verantwoordelijkheid: ze moeten actie ondernemen om te voorkomen dat plastic in de natuur terecht komt. En hij scherpt het bewustzijn bij consumenten aan, zodat ze zorgzamer met plastic omgaan.

Merijn Tinga (46) is bioloog, beeldend kunstenaar, surfer en vooral activist, lobbyist en influencer. Hij woont in Leiden. Hij stond twee jaar voor de klas. Na een reis met de fiets naar en door Marokko, met zijn kitesurfboard achterop, startte hij het kunstcollectief Kunst Uitschot Team – de afkorting was gesneden koek voor de media –, dat illegaal beelden in de stad en op het strand neerzette. Sinds een vijftal jaar legt hij zich als de Plastic Soup Surfer toe op de strijd tegen plastics in de natuur en de zee.

‘Als kunstenaar heb ik geleerd een verhaal te vertellen via kunstwerken, campagne te voeren, om te gaan met media en met overheden. Vijf, zes jaar geleden ben ik van België naar Duitsland gekitesurft, op een eigen board gemaakt van plasticafval. Ik ben als kunstenaar op een kunstwerk gestapt en ik ben er als de activist Plastic Soup Surfer af gestapt. In 2016 surfte ik van Scheveningen naar Engeland. Aan dat project heb ik een call to action vastgehangen: teken de petitie voor statiegeld op petflessen. Dat leverde 60.000 handtekeningen op, ik werd door politici benaderd. Het resultaat was de Plastic Soup Surfer-motie die unaniem door de Tweede Kamer werd aangenomen en die de basis is om vanaf 2020-2021 statiegeld in te voeren voor kleine petflesjes.’

‘Projecten moeten zeer concreet zijn als je iets wilt bereiken. Ik ben de Rijn afgevaren van de bron tot de zee, op een eigen ontworpen surfboard. Onderweg heb ik plastic uit de rivier gevestigd. Daarmee wilde ik naar de producenten stappen: dit is van jullie, neem jullie verantwoordelijkheid. Advocaten hebben me gewezen op het desbewustheidsexploot, een instrument uit het oude patentrecht dat nooit meer wordt ingezet, maar dat in dit geval geniaal is gebleken. Het exploit wordt door een deurwaarder afgeleverd, niet bij de woordvoerder van het bedrijf, maar bij de CEO persoonlijk. Uiteraard met de camera erbij, waardoor het bedrijf een gezicht krijgt. Momenteel onderzoekt de universiteit van Leiden welke juridische gevolgen dat exploit kan hebben voor de bedrijven in kwestie.’

‘Natuurlijk moeten we met zijn allen minder plastic gebruiken. Dat is het grote verhaal, maar het is niet mijn invalshoek. Mijn doel is te voorkomen dat plastic in zee terecht komt. En dan kom je in de eerste plaats bij de grote spelers, zoals Unilever, Procter & Gamble, Coca Cola. Het Nederlands-Engelse Unilever bijvoorbeeld heeft een omzet van 53 miljard euro per jaar, waarvan 30 miljard in ontwikkelingslanden. Het verkoopt daar vooral producten in miniverpakkingen. Het weet dat die daar niet gerecycleerd worden, want er is geen afvalbeheersysteem. Al die verpakkingen komen dus in het milieu terecht. Dat wil ik op de agenda zetten. De grote bedrijven moeten veel meer hun verantwoordelijkheid nemen en meehelpen met het opzetten van goede afvalbeheersystemen. Je hoort hen wel zeggen dat ze vanaf 2025 alleen nog met recycleerbare verpakkingen zullen werken, maar als je afvalbeheer niet goed geregeld is, maakt dat gewoon geen verschil. Dan belandt dat recycleerbare plastic toch in zee, waar het niet afgebroken wordt.’

‘In Nederland en Vlaanderen hebben we wel goed werkende afvalbeheersystemen, maar het recycleren kan ook bij ons nog beter. Tot voor kort voerde Vlaanderen veel plasticafval uit naar China, zonder dat het echt duidelijk was hoe er daar mee werd omgesprongen. Maar het grote probleem waarop ik me hier toeleg, is zwerfvuil, vooral van drankverpakkingen. Overheid en bedrijven moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Statiegeld invoeren is een oplossing voor vijftig, zestig

A man with a beard and mustache, wearing a dark shirt, is seated at a table in a cafe. He is looking upwards and to the right with a thoughtful expression. The background wall is covered in hand-drawn graffiti, including the words 'hello BABY' in large, bubbly letters, 'YOU' in a small box, and various icons like a lightbulb, a candle, a wine glass, and a beach scene. A large, glowing light fixture hangs from the ceiling. On the table in front of him are a white coffee cup on a saucer, a glass of water, and another coffee cup. The overall scene is lit with a soft, warm light.

‘We zijn onze wereld aan het plastificeren.’

procent van het zwerfvuil. In Nederland moet sinds 2016 10 cent betaald worden voor een plastic tasje. Dat was voldoende voor de hele bevolking om een eigen tas mee te nemen bij het winkelen. Zo makkelijk is het soms.'

'Lokale overheden informeren en sensibiliseren de bevolking, maar ze hebben het moeilijk om gehoord te worden in de grote communicatiechaos. Met sociale media moet je meteen bij de mensen binnenkomen, anders klikken ze weg. De normale manier om een verhaal te vertellen – dit is het probleem, dit zijn de mogelijke oplossingen, dat is het resultaat – is niet meer van deze tijd. Alles gaat over focus, over specifieke maatregelen en haalbare stappen. En over een call to action: wat kan ik als ontvanger van de boodschap doen? Ik heb enkele vrijwilligers die me helpen en een goede documentairemaker. Ik heb heel erg het gevoel dat ik een verschil kan maken, dat ik zaken in beweging kan zetten met opvallende, creatieve projecten. Gemeenten moeten goed nadenken over wat ze willen overbrengen en hoe ze dat doen. Moraliseren hoort daar zeker niet bij.'

'In een project dat sinds enkele weken loopt, maak ik gebruik van de nieuwe technologie van Google-fotoherkenning en die pas ik toe op zwerfvuil. We hebben een Pick Up 10-app ontwikkeld. Iemand pakt zwerfvuil op, fotografeert het en via fotoherkenning wordt het getagd. Welk materiaal is het? Van welk

merk? We zullen **bedrijven confronteren met de foto's en de data**. Ook de supermarkten met hun eigen merken komen op die manier in beeld, niet enkel de grote wereldspelers. Zonder echte promotie, die moet nog op gang komen, hebben 2300 gebruikers van de app me al 18.000 foto's bezorgd. Het idee is om wereldwijd te gaan. We hebben er een spelelement aan gekoppeld, vergelijkbaar met Pokémon Go. Je kunt punten verzamelen en je vrienden uitdagen.'

'Iedereen heeft het sinds kort over plastic en verpakkingen, maar ik verwacht niet dat het probleem tijdens mijn leven opgelost zal raken. We beginnen nog maar te beseffen dat microplastics overal zitten. En het wetenschappelijk onderzoek naar de gevolgen van al dat plastic voor onze gezondheid staat nog in de kinderschoenen.'

'Plastic is eigenlijk een hoogtechnologisch supermateriaal waar we verantwoordelijk mee moeten omgaan. Het paradoxale is dat we het gebruiken voor wegwerpproducten, voor impulsaankopen op momenten waarop we net geen verantwoordelijkheid willen nemen. Die **plasticparadox** symboliseert hoe we met de aarde omgaan in onze wegwerpmaatschappij. Nu wordt eindelijk heel zichtbaar dat we onze wereld aan het plastificeren zijn.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Durme

KOM GENIETEN VAN SPORT EN
ONTSPANNING OP EN LANGS HET WATER

CHAP'EAU

zondag
30 september
2018

Prinses
Charlottepark
Lokeren

SAVE THE DATE

mountainbike wandelen fietsen
natuurloop kajak sup
bootjes animatie BBQ

Georganiseerd door:

In samenwerking met:

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

Natuurbehoud langs Durme, Moervaart, Schelde

rolstoelvriendelijk

ecologisch event

**ALS JE AFVALBEHEER
NIET GOED GEREGLD
IS, BELANDT DAT
RECYCLEERBARE
PLASTIC TOCH IN
ZEE, WAAR HET NIET
AFGEBROKEN WORDT.**

Merijn Tinga, Plastic Soup Surfer

Toch stemmen, ook al ben je oud en slecht ter been

Op 14 oktober 2018 kan elke burger mee zijn stempel drukken op het beleid van morgen. Hoewel, elke burger? Vele ouderen met zorgbehoeften krijgen automatisch doktersbriefjes en volmachtformulieren toegeschoven. Goed bedoeld, maar lang niet écht nodig. Daarom roepen de Vlaamse Ouderenraad, de VVSG, Zorgnet-Icuro, de lokale dienstencentra en De Wakkere Burger op deze ouderen de kans te geven zelf hun stem uit te brengen. Gemeenten en woonzorgcentra kunnen dit gemakkelijk organiseren.

In veel woonzorgcentra is het een bekend tafereel: de doktersbriefjes of volmachten die in verkiezingstijden in veelvoud worden uitgeschreven, want 'we gaan die mensen toch niet meer met verkiezingen lastig vallen'. Toch zijn die vele doktersbriefjes en volmachten een gemiste kans om ouderen de mogelijkheid te geven zelf hun stem uit te brengen en er zo duidelijk als burger bij te horen. Om mee naar de verkiezingen toe te leven. Om mee een stempel te drukken op beleidsthema's die ze belangrijk vinden, zoals mobiliteit, ouderenzorg of cultuur, en op het beleid voor hun kinderen en kleinkinderen. En vooral: een gemiste kans om als oudere actief te blijven en mee te bepalen waar onze samenleving naartoe gaat. Ongeacht de zorgbehoeften.

'We gaan die mensen toch niet meer met verkiezingen lastig vallen'? Een gemiste kans om als oudere actief te blijven en mee te bepalen waar onze samenleving naartoe gaat.

DANIEL GEERAERTS

Drempel verlagen voor meer stemmers

In Vlaanderen wonen er 80.000 ouderen in een woonzorgcentrum. Daarvan brengt volgens eerdere cijfers van Zorgnet-Icuro meer dan de helft zijn stem niet of niet zelf uit. Gemeentebesturen, lokale dienstencentra, woonzorgcentra of lokale ouderenraden kunnen daar verandering in brengen. Bij de voorbije verkiezingen hebben we gezien dat waar gemeenten en voorzieningen het stemmen voor ouderen gemakkelijker maken, het aantal stemmers onder de zorgbehoevende ouderen de hoogte in schiet. Nabijheid en toegankelijkheid staan daarbij centraal. De overheid of de voorziening kan aangepast vervoer naar de stembureaus organiseren, samen oefenen op het elektronisch stemmen, informatiemomenten of debatten houden of stembureaus inrichten in het woonzorgcentrum zelf of in het dienstencentrum.

Tegelijk kunnen woonzorgcentra en lokale dienstencentra deze verkiezingen aangrijpen om zichzelf als open initiatief in de kijker te zetten. Op die manier versterken ze het contact met de buurt, zetten zij hun werking in de kijker, tonen ze welke rol zij willen spelen in de buurt en beïnvloeden ze hun imago bij het brede publiek.

Initiatieven over heel Vlaanderen

Leuven zal net zoals bij de vorige verkiezingen stembureaus in verschillende zorgsites installeren. Dit jaar komen er zelfs meer, want de stad merkt veel positieve effecten op. 'Het is een mooie kans voor de buurtbewoners om kennis te maken met de verschillende zorgsites,' zegt Ingrid Van Nuffelen, diensthoofd burgerzaken. 'Bovendien creëert het initiatief een heel fijne sfeer bij de bewoners en bezoekers. Zij beleven deze speciale dag van op de eerste rij, hoeven zich niet ver te verplaatsen, ontmoeten veel mensen en kunnen samen de verkiezingsuitslagen volgen op televisie,' zegt directeur Danny Geutjens van WZC Ter Vlierbeke. Ook in WZC Veilige Have in Aalter wordt een stembureau georganiseerd. Anna C. Steenbeke, 75 jaar, maakt daar

DANIEL GEERAERTS

Deel je initiatief

Plant u zelf een initiatief in dit verband? Laat het dan zeker weten via veerle.quirynen@vlaamse-ouderenraad.be, en draag zo bij tot een Vlaanderen vol leeftijdsvriendelijke verkiezingen.

graag gebruik van, want ze vindt haar stem uitbrengen belangrijk. 'Ik vind het fantastisch dat het woonzorgcentrum het initiatief neemt om samen met ons te oefenen in elektronisch stemmen. Vroeger kregen we een potlood, nu krijgen we een computer. We moeten daar wat aan wennen, maar de medewerkers helpen ons heel goed om het te leren. Dat we in een woonzorgcentrum wonen, betekent niet dat we onze mening niet meer willen uiten. Ik stem al mijn hele leven, waarom zou dat nu niet meer kunnen?' Het sociaal huis in Tessenderlo organiseert ter voorbereiding een informatiedag. Het nodigt alle gemeenteraadsleden uit. Die stellen zichzelf voor en beantwoorden de vragen. Ook zulke initiatieven maken bewoners warm om hun stem uit te brengen.

Gemeentebesturen, lokale dienstencentra, woonzorgcentra of lokale ouderenraden kunnen er in hun gemeente voor pleiten deze mooie voorbeelden te volgen en zo mee de drempel voor ouderen met zorgbehoeften te verlagen. Zo stemmen en tellen die nog mee. ■

VEERLE QUIRYNEN IS STAFMEDEWERKER VAN DE VLAAMSE OUDERENRAAD

Het nieuwe gemeentehuis

Laakdal is een gemeente met een kleine 16.000 inwoners, gelegen in het zuidoosten van de provincie Antwerpen. Op 16 november 2017 werd het nieuwe gemeentehuis er in gebruik genomen. Het is een groot en hoekig gebouw, met een evenementenplein voor de deur. In het gebouw vonden niet alleen het klassieke gemeentehuis en het OCMW onderdak, maar ook de bibliotheek, een politiekantoor, een kinderopvangfiliaal en een postkantoor. Door al deze diensten samen te brengen werd als het ware een centraal huis voor de burger gebouwd.

Het hele gebouw is ingedeeld met het concept van eerste-, tweede-, derde-lijnsdienstverlening in het achterhoofd. Het onthaal is dan ook het eerste dat je tegenkomt. In de tweede lijn, achter het onthaal, zijn de loketten voor routine-producten zoals eID's en rijbewijzen ingericht. De derdelijnsproducten hebben iets ruimere loketten aan de zijkant van het gebouw. Helemaal achter in het publieke gedeelte zitten het politiekantoor en de kinderopvang. Natuurlijk zijn er ook nog verschillende kantoren voor de ondersteunende diensten.

GERBEN VAN NEYGHM BEELD STEFAN DEWICKERE

Het gemeentehuis in Laakdal is een centraal huis voor de burger, met naast de klassieke diensten van gemeente en OCMW ook een politie- en postkantoor, zelfs een bibliotheek en een kinderopvang.

Bij het afhalen van je ID-kaart, rijbewijs of vuilniszakken kun je tegelijk geld afhalen of nieuwe boeken zoeken.

Inspiratie voor antiracisme en antidiscriminatie

Gelijkheid, diversiteit en inclusie... staan wereldwijd op de agenda, ook bij de lokale besturen. Reden genoeg voor de CEMR – de Europese koepel van de VVSG en andere organisaties – om er in Bilbao van 11 tot 13 juni een conferentie aan te wijden. Bijna 550 deelnemers uit 40 verschillende landen wisselden ideeën, visie en praktijken uit. Onder hen ook een ruime delegatie uit Vlaanderen.

In 2016 liepen bij Unia 1361 Nederlandstalige meldingen binnen over discriminatie op basis van afkomst of geloof en levensbeschouwing. Een lichte stijging tegenover 2015. De meldingen hebben vooral betrekking op media en internet, op werk en op goederen en diensten zoals huisvesting, horeca of socio-culturele activiteiten. De reden waarom Leuven deelneemt aan deze conferentie: 'We zetten zwaar in op antidiscriminatie maar we mogen het niet enkel thematisch bekijken. We voeren ook beleid over gelijke kansen, waarbij we het hokjesdenken willen doorbreken,' zegt Hai-Chay Jiang, waarnemend diensthoofd diversiteit en gelijke kansen. Haar Gentse collega van de dienst welzijn en gelijke kansen Bieke Dobbelaere: 'Naast een doordacht beleid hebben we meer facts and figures op Europees niveau nodig. Onderzoek kan zaken blootleggen, al zijn ze misschien niet zichtbaar op korte termijn.' Daarom begon Gent met praktijktests om discriminatie op de huisvestingsmarkt in kaart te brengen, een werkwijze die ze op de conferentie kon toelichten aan de collega's uit Europa. 'Ook ons charter gelijke toegang tot huisvesting werd goed onthaald.' Karlien Gorissen, stafmedewerker Internationaal van de VVSG, ging in op de noodzaak aan gender in gemeentelijke ontwikkelingsamenwerking. Het is een thema dat ook in de VVSG-werking een evolutie heeft doorgemaakt. 'Het is niet altijd evident om een voortrekkersrol te spelen,' zegt Gorissen.

'Toen we twee jaar geleden de gemeenten uit Noord en Zuid van de stedenbanden samenbrachten, hebben we hen verplicht een delegatie met even veel mannen als vrouwen af te vaardigen; het is ons niet door iedereen in dank afgenomen, maar je zet er wel de toon mee.'

Europa inspireert

De Vlaamse delegatie hoorde ook mooie voorbeelden van elders in Europa. Zo heeft Finland een nationale antidiscriminatiewet waarbij alle beleidsniveaus verplicht werk maken van antidiscriminatie. 'Dat zou voor België een goed idee zijn,' zegt Bieke Dobbelaere. IJsland is er dan weer in geslaagd bij de laatste lokale verkiezingen bijna de helft vrouwen te laten zetelen. 'Daar kunnen we nog een voorbeeld aan nemen,' zegt Luc Martens, VVSG-politiek vertegenwoordiger in CEMR. Annick Vandamme, diensthoofd diversiteit en Noord-Zuid in Brugge raakte geïnspireerd door de *checklist for public action to migrant integration at local level* van de OESO. 'Het is een instrument waarmee een lokaal bestuur in dialoog met burgers, middenveldorganisaties en bedrijven een positief klimaat kan creëren voor de integratie van migranten, gebaseerd op gelijke rechten op vlak van werk, onderwijs en gezondheid.' In Scandinavië staat gelijkheid hoog op de politieke agenda. 'In Reykjavik bouwen ze de beleidsplannen op aan de hand van mensenrechten. Ieder topic

hebben ze samen met burgers, ngo's, universiteiten geconcretiseerd, zodat het ook in de praktijk kan leven.' Sanne Boelens, Integratieambtenaar in Halle, vindt het een mooi staaltje van participatie. Maar ook Madrid peilt ieder jaar met een 50-tal vragen naar de mening van de inwoners.

Politieke aansturing

Onder de Vlaamse delegatieleden ook drie politici uit de bestuursorganen van de VVSG die zetelen in het politieke orgaan van de CEMR. In verschillende thematische groepen werken ze aan het memorandum voor de Europese verkiezingen in 2019. Koenraad De Ceuninck, voorzitter van de gemeenteraad in Maldegem en Hannes Annaf, Schepen van Jeugd en Sport in Turnhout, zijn de woordvoerders van de werkgroep jongeren: 'We schuiven drie prioriteiten naar voren: ons concept van kindvriendelijke gemeenten, een toekomst voor maatschappelijk kwetsbare jongeren en het vraagstuk van Europese uitwisseling van studenten.' Onze lokale politici verwachten veel van de CEMR en van Europa, maar toch vindt Luc Martens dat Europa de lokale besturen te veel miskent: 'Europa moet eindelijk beseffen dat een multi-level-benadering nodig is. We willen samen met Europa en andere overheden aan tafel zitten, de traagheid van andere beleidsniveaus remt ons te veel af.' Anderzijds zijn De Ceuninck, Annaf en Martens ervan overtuigd dat de Vlaamse lokale besturen

De Vlaamse delegatie toonde in Bilbao mooie voorbeelden uit de lokale praktijk.

en de VVSG veel te bieden hebben aan Europa. Zo schoof de VVSG de Sustainable Development Goals (SDG's) nogmaals naar voren als kader om mee te werken; het biedt ook aan Europa geobjectiveerde criteria om projecten te subsidiëren. Onze politici vroegen ook aandacht voor ethische kwesties en presenteerden de toolbox voor eerlijke werkkledij van Gent en de VVSG. 'Dat werd positief onthaald maar het mag niet bij woorden blijven. We verwachten van CEMR dat het deze principes in zijn teksten opneemt,' zegt Martens.

Helden

Op deze conferentie was er ook plaats voor echte helden. Zo hield Nobelprijswinnares voor de Vrede (1992) Rigoberta Menchú een pleidooi voor lokale besturen als *plaatsen van hoop* maar ze wees ook op de noodzaak van verandering. Die verandering moet er ook komen bij burgemeesters. 'Jullie, burgemeesters, zijn gekozen om de gemeente te veranderen en jullie zijn de uitgelezen personen om effectief te werken aan gelijkheid, inclusie en diversiteit!' Daarvan is de Mechelse burgemees-

ter Bart Somers het levende bewijs met zijn bijzonder sterk betoog voor een diverse samenleving. 'Benader een moslim als burger, niet als moslim. Zeg niet: handel als een goede moslim, maar: handel als een goede burger. We moeten stoppen met mensen in groepjes te verdelen, ook in ons eigen hoofd.' 'Een verademing om naar te luisteren,' klonk het unisono in de zaal. Meteen was het bewijs geleverd voor één van de conclusies van onze delegatie: goede praktijken uit andere Europese steden kunnen ons absoluut inspireren. Maar we mogen ook trotser zijn op wat we zelf te bieden hebben. ■

NATHALIE DEBAST IS VVSG-PERSVERANTWOORDELIJKE

- In het septembernummer van *Lokaal* leest u een uitgebreid interview met Rigoberta Menchú
- De conclusies van de conferentie: cemrbilbao2018.eu/documents/Bilbao_conference_conclusions_EN.pdf

INSPIRATIELUNCH 4 SEP 2018 / ANTWERPEN

Kunst & Lokaal beleid

Een ontmoeting tussen kunstprofessionals en beleidsmakers

Deze bijeenkomst is een moment om als beleidsmakers, cultuur- en kunstwerkers kennis te maken met elkaars perspectief en om samen te verbeelden hoe we kunnen werken aan een sterk (boven)lokaal cultureel klimaat.

4 september 2018
hetpaleis, Antwerpen

TICKETS €15

Inschrijving via: www.theaterfestival.be

Programma

12:00 – 12:30 **Onthaal met koffie**
12:30 – 13:00 **Warm en artistiek welkom**
13:00 – 14:30 **2 dialoogrondes inclusief lunch**

Vraagstuk 1 gaat over de maatschappelijke meerwaarde van cultuur en wordt geïntroduceerd door *Esther Maas* (directeur van cultuurcentrum De Schakel) en choreograaf *Haider Al Timimi*.

Vraagstuk 2 gaat over samenwerking en wordt gesteld door *Bart Govaert* (directeur van de Brakke Grond) en kunstenaar *Koen Vanmechelen*.

14:30 – 15:00 **Koffieprauze met taarten van kunstenaars Denicolai, Provoost & Genkse bakkers.**
15:00 – 16:00 **Reflectie met bijdrage door Kris Declercq, burgemeester van Roeselare**
16:00 – 17:00 **Receptie**

Op 25 mei trad de nieuwe camerawet in werking. De wetgever werkte twee jaar aan een tekst die een redelijk evenwicht schept tussen technologie en privacy. Politieeel cameragebruik valt vanaf nu onder de politiewetgeving. Zo krijgen de politiediensten meer mogelijkheden om camera's te gebruiken.

De camerawet in zeven weetjes

1] De gemeenteraad beslist

De enige instantie die kan beslissen over de plaatsing van bewakingscamera's op het openbare domein is het lokale bestuur. Iedereen die een aanvraag doet, heeft eerst en vooral een positief advies van de gemeenteraad nodig. Die beslist ook altijd over de duur van de plaatsing. Verlenging kan na evaluatie.

Andere overheden, zoals de wegbeheerders, mogen ook bewakingscamera's voor eigen doelstellingen op eigen wegen gebruiken, net als verplaatsbare of mobiele camera's voor nummerplaatherkenning. De gemeenteraad geeft dan een algemene toestemming voor het gebruik van zichtbare camera's door politiemensen in het kader van hun specifieke opdrachten wat betreft verkeer, wijkwerking, interventie of openbare orde. Bij hoogdringendheid is alleen de toestemming van de burgemeester nodig. Als de federale politie camera's wil gebruiken op het grondgebied van een gemeente, licht ze de burgemeester en de korpschef in. Voor gerechtelijke opdrachten is het niet aan de gemeenteraad om te adviseren.

2] Burgemeesters mogen live kijken

Straatbeelden live bekijken blijft in principe beperkt tot de politie. Maar op vraag van de burgemeesters mogen

zijzelf of de civiele veiligheidsdiensten bij noodsituaties live meekijken.

Door de wet private veiligheid van 2017 mogen bewakingsagenten live en onder toezicht van de politie beelden bekijken van camera's die op straat (gericht) staan, als ze hiervoor toelating hebben van de beheerder. Daarnaast mogen ze ook de beelden van mobiele camera's die op straat rijden, mee bekijken.

Volgens minister Jan Jambon in het parlement zijn gemeenschapswachten (-vaststellers) ook met de nieuwe camerawet niet bevoegd om livebeelden te bekijken, zelfs niet onder toezicht van de politie. Daarvoor moet de wet gemeenschapswachten worden aangepast. Opnames mogen de gemeenschapswachten, net als andere gemachtigde of beëdigde gemeentelijke vaststellers, wel bekijken, ze kunnen ook een vaststelling opmaken.

3] Public view en TéléPolice

Aan de spelregels voor burgers en ondernemers verandert er weinig. Om de straat te filmen moeten ze advies vragen aan de gemeenteraad. Maar dankzij de wetgever zijn twee praktijken legaal geworden, zo mogen handelaars aan hun entree op een scherm livebeelden uit de zaak tonen om diefstal tegen te gaan (public view) en mogen politiediensten onder strikte

voorwaarden bij incidenten de beelden live mee bekijken om zo hun interventie te plannen (TéléPolice).

4] Parkeerscanners

De belangrijkste nieuwigheid in de camerawet voor gemeenten is te danken aan de VVSG. Vanaf nu kunnen mobiele camera's bij parkeercontroles live nummerplaten scannen. Zo besparen de controlediensten werk en tijd, maar bij een 'hit' is er nog een manuele controle nodig. Omdat ze hiervoor in de gegevensbank van voertuigen moeten kunnen, is het gebruik van de intelligente bewakingscamera nu toegelaten. Tijdens de hoorzittingen in het federale parlement vroeg de VVSG om het toepassingsgebied voor mobiele camera's te verruimen tot controle op de lage-emissiezones of tot het verzamelen van mobiliteitsdata. Bodycams of brillen om sluike storten mee vast te stellen mogen niet.

5] Politiecamera's en Big Data

De spelregels voor nummerplaatcamera's, drones of bodycams zijn voor politiediensten gelijkaardig aan die van de gemeente. Veelal zal het gaan over toevallige registratie van misdrijven, zoals een vechtpartij op straat of dealen van drugs op een pleintje.

Privacywet en cameragebruik

De nieuwe camerawet bevat ook een moeilijker leesbaar deel over de procedures voor de opslag van voertuiggegevens in een technische gegevensbank van politie om ze twaalf maanden te bewaren. De politie kan deze gegevens koppelen met gegevensbanken van voertuigen, gebruiken voor gerichte opsporingen of ze correleren met beoordelingscriteria. Een koppeling of correlatie met gemeentelijke gegevensbanken is niet geregeld.

De consultant informatieveiligheid en de functionaris voor gegevensbescherming krijgen een belangrijke rol toebedeeld bij het zichtbare gebruik van camera's door politiediensten.

6] Een nationaal cameraschild

Autosnelwegen doorkruisen Vlaanderen, criminelen verplaatsen zich snel via de op- en afritten. Daarom investeren gemeenten daar in nummerplaatcamera's. In de strijd tegen de grenscriminaliteit kunnen grensgemeenten een medefinanciering van camera's krijgen van de federale overheid. Ook andere lokale politiezones kunnen intekenen op zo'n raamcontract waarbij de beelden naar de server van de federale politie gaan. Om ongevallen te verminderen vangt de Vlaamse overheid de snelheidscamera's door trajectcontroles op autosnelwegen en gewestwegen.

In de strijd tegen het terrorisme komen duizend camera's in 270 vestigingen op de grote verkeersassen, de ringwegen, de klaverbladen en de grensposten in België. Samen vormen ze een nationaal cameraschild.

De nieuwe camerawet wil alle zonale, gewestelijke en federale nummerplaatcamera's in één systeem integreren met op lokaal en nationaal niveau een specifieke gegevensbank voor de registraties. De lokale gegevens worden doorgegeven aan de nationale gegevensbank. Over de plaatsing van nummerplaatcamera's op gemeentewegen moet de gemeenteraad advies geven.

7] Slimme gemeenten

Gemeenten die slim gebruik willen maken van camera's, werken daarvoor samen met andere gemeenten en besturen. Maar ook politie- en hulpverleningszones kunnen deelnemen aan samenwerkingsverbanden met private partners en kennisinstellingen die dan privaatrechtelijke verbintenissen kunnen aangaan, maar ook gebonden blijven aan de wetgeving voor de overheidsopdrachten. Die regeling wordt vanaf 2019 overgenomen in een artikel in het decreet Lokaal Bestuur. ■

TOM DE SCHEPPER IS VVSG-STAFMEDEWERKER
POLITIE EN VEILIGHEID

- Bewakingscamera's moeten vanaf nu aangemeld worden via Police-on-Web, de beheerder moet ook een register van bewakingscamera's bijhouden. Bij grootschalige monitoring op het openbaar domein moet de functionaris voor gegevensbescherming onderzoeken wat de impact daarvan is op de privacy. Het zal meestal gaan over politiecamera's, maar ook de gemeente moet de functionaris raadplegen voor grootschalig cameragebruik.
- Bij gebruik van vaste camera's blijft een pictogram nodig op de plaats onder toezicht van camera's. Verplaatsbare of mobiele camera's staan met een pictogram aangekondigd bij de toegang tot het grondgebied van de gemeente of politiezone. Er komt een nieuw pictogram voor het gebruik van nummerplaatcamera's in het kader van het nationale cameraschild.
- De toezichthoudende autoriteit krijgt een belangrijke waakfunctie bij het gebruik van camera's, dit is dan de Gegevensbeschermingsautoriteit of het controleorgaan op politievonele informatie.
- Inbreuken op de camerawet worden strenger bestraft. Bij inbreuken op de toegang tot de beelden of verwerking van gevoelige gegevens bedragen ze maximaal 20.000 euro. Bij inbreuken op de bepalingen inzake plaatsing en gebruik van bewakingscamera's of bij geheim cameratoezicht maximaal 10.000 euro, telkens te verhogen met 8 opdecimen.
- Sinds 25 mei 2018 moeten de bestaande bewakingscamera's bij de politiediensten aangemeld zijn. De camera's die de politiediensten gebruiken, moeten tegen 25 mei 2019 voldoen aan de nieuwe bepalingen.

Brussel 28 september

Nieuwe Privacywet en Nieuwe Camerawet

Sprekers lichten de impact van de GDPR op lokale besturen toe, leggen de werking van het nationaal politievoneel ANPR-cameraschild uit en zetten uiteen hoe een gemeente slim gebruik kan maken van camera's volgens de nieuwe camerawet.

Een organisatie van de VVSG met de Vlaamse Toezichtscommissie Gegevensverkeer, de Gegevensbeschermingsautoriteit (de Privacycommissie), de federale politie en uitgeverij Politeia.

www.vvsg.be/agenda

Lokale inzet lokaal belonen

Het gaat hard voor gemeenschapsmunten in Vlaanderen. Eind juni lanceren negen gemeentebesturen, de afvalintercommunale Limburg.net en de provincie de Limburgse munt LimbU. In mei legden de organisaties achter de Mechelse Koekoek hun eerste ei, terwijl de Gentse politieke meerderheid ballonnetjes oplaat over een heuse stadsmunt.

De nieuwe gemeenschapsmunten sluiten aan bij een aardig groeiend gezelschap van kleine en grotere initiatieven. Zo hebben we onder meer de Torekes (Gent), Pluimen (Ledeberg), Troeven (Turnhout), Klavertjes (Zedelgem) en Buurtijd (Antwerpen Berchem). Almaar meer lokale besturen en organisaties experimenteren dus met gemeenschapsmunten.

De maatschappelijke uitdagingen voor lokale gemeenschappen zijn vandaag complex. Sociale, ecologische en economische kwesties zijn steeds vaker met elkaar verflochten. Daardoor tellen ze belanghebbenden uit diverse hoeken van de samenleving. Een gemeenschapsmunt is dan één mogelijke oplossing om meerdere zaken tegelijk cocreatief aan te pakken. Met zo'n munt kun je op een slimme manier mensen en organisaties met het beleid verbinden. Zo zal de LimbU mensen belonen die pesticidevrij tuinieren of zwerfvuil opruimen. Met die verdiende LimbU kunnen ze vervolgens bij de lokale middenstand terecht. Zo bereik je als lokale overheid twee concrete doelstellingen in één actie. Je promoot én duurzaamheid én de lokale handel. Dat doe je niet door te sanctioneren, maar door een duwtje te geven aan het gedrag dat je waardeert.

Een gemeenschapsmunt staat of valt met zijn lokale verankering en professionele omkadering.

Sociaal netwerk en engagement

Een gemeenschapsmunt is dus geen doel op zich maar een beleidshefboom. Het gaat over het realiseren van een programma; over de kruisbestuiving van mensen en hun wensen, organisaties en hun activiteiten. Dat is ook zo bij het sociale project Buurtijd in Berchem, waar burgers voor hun vrijwillige inzet 'Buurtijd' verdienen en deze kunnen verzilveren voor een wederdienst, zoals een maaltijd in het buurtrestaurant of een klusje. 'Een lokale munt is een instrument om mensen te versterken,' stelt de Berchemse districts-schepen Edwin De Cleyn. 'Zo leren burens elkaar beter kennen, dit maakt Berchem warmer.' De gemeenschapsmunt versterkt dus het sociale netwerk in de buurt, met extra oog voor mensen uit sociaal kwetsbare situaties. Zij maken in praktijk ongeveer de helft van de deelnemers uit. 'Het helpt ook mensen om hun klusjes te laten uitvoeren, zich te laten vervoeren of iets bij te leren,' zegt De Cleyn nog. Na vier jaar werking hebben de vrijwilligers intussen meer dan 5000 uren gepresteerd, enkel de Torekes uit Gent doen beter met bijna 9000 uren aan buurt-, burens- en milieuzorg. Het is opmerkelijk dat deze uren in beide programma's nagenoeg helemaal bijkomend zijn op de vrijwillige inzet die daarvoor al in de buurt werd gepresteerd.

Leefbare gemeente en warme gemeenschap

Intussen zijn in Limburg met de aankomende lancering van de LimbU de verwachtingen hooggespannen. ‘We willen inwoners die zich inzetten voor onze gemeente extra in de kijker zetten,’ vertelt Lummens communicatieambtenaar Natalie Bruninx. ‘Hun engagement draagt bij tot een mooie en leefbare gemeente. Daar mogen ze voor beloond worden. Met de LimbU kunnen we dit realiseren en willen we een warme gemeenschap creëren. Zo trachten we ook de betrokkenheid van meerdere burgers in onze gemeente te versterken.’ Voor Beringen is het verhaal niet helemaal nieuw. Zij waren er al bij met de E-portemonnee, de voorloper van de LimbU, die sterk vanuit de doelstellingen van de afvalintercommunale vertrok. ‘Door naast duurzaamheid ook de kernwaarden gemeenschapszin en lokale producten op te nemen zal het project in de werking van meerdere stadsdiensten worden geïntegreerd, wat het succes zeker zal vergroten,’ zegt An Leyssens, diensthoofd milieu van Beringen. ‘De LimbU is een concreet instrument om de circulaire economie en een beleid voor smart cities gestalte te geven,’ vult deputeerde Ludwig Vandenhove aan. ‘Het is een middel om mensen die er in welke vorm dan ook aan meewerken, te belonen. Bovendien is het voor mij alternatief geld dat niet in waarde daalt of stijgt en dat in die zin “ontsnapt” aan ons economisch systeem.’ Een belangrijk element is dan ook de deelname van de lokale handel, waar mensen hun LimbU kunnen verzilveren.

Een gemeenschapsmunt staat of valt met zijn lokale verankering en professionele omkadering. De wil moet echt bestaan om de gemeenschapsmunt als beleidsinstrument in een aantal domeinen en programma’s mee te nemen en in te schuiven. De lokale verankering en de enthousiaste medewerkers ziet Edwin De Cleyn als een belangrijke succesfactor van Buurtijd: ‘Het buurtcentrum Posthof is al vele jaren goed geworteld in Berchem, ik denk dat dit erg belangrijk is. Het biedt een dak en een waaier aan activiteiten: ontmoetingscentrum, webpunt, sociaal restaurant, stadsakker, jeugdwerking, ze hebben een groot netwerk en onderhouden dat goed.’ Er moet ook een duidelijk programma zijn, met een aantrekkelijke waaier aan verdien- en verzilveractiviteiten. Bij de LimbU omschrijft elke gemeente haar acties. Zo is er in Beringen de beleidsdoelstelling ‘werken aan een propere stad’. ‘De gemeente geeft LimbU aan de Mooimakers die op regelmatige basis het openbaar domein helpen opruimen,’ vertelt An Leyssens. Daarover moet wel flink gecommuniceerd worden. ‘De sterktes zijn volgens mij dat het een zeer gebruiksvriendelijk systeem is en dat er veel marketing voor zal gebeuren,’ gaat An Leyssens verder. ‘De zwakte zit dan weer in het feit dat de munt genoeg zal moeten “leven” om

**Met een
gemeenschapsmunt
kun je op een slimme
manier mensen en
organisaties met
het beleid verbinden.**

een succes te zijn, mensen zouden echt LimbU moeten willen verdienen. Dit was ook een groot knelpunt bij de E-portemonnee, ondanks allerlei acties was de gemiddelde burger nog steeds niet op de hoogte van het bestaan ervan.’ ‘De communicatie is heel belangrijk,’ beaamt Ludwig Vandenhove. ‘Die gebeurt het best in combinatie met andere initiatieven, zodat de burgers het geheel zien.’

Meer vliegen in één klap

Een gemeenschapsmunt is dus niet zomaar de zoveelste cadeaubon of shopkaart. Door een uitgebalanceerd programma van acties samen te stellen probeer je verschillende vliegen in één klap te slaan. Door verschillende partijen te verbinden wil je een sneeuwbal laten rollen. Door de munt lokaal te doen circuleren mik je op een multiplicatoreffect. Een gemeenschapsmunt hoeft andere systemen zoals een lokale cadeaubon of de Uitpas niet in de weg te staan. Het kan een perfecte aanvulling zijn. Bovendien is het technisch gezien vrij eenvoudig om bijvoorbeeld een Uitpas als LimbU-kaart te gebruiken en omgekeerd. Daarnaast kunnen desgewenst afspraken gemaakt worden over het omruilen van munten en punten.

Hoe begin je nu aan een eigen gemeenschapsmunt? ‘Bereid je goed voor, zoek een goede drager voor een lokale munt. Laat het groeien, en steun het,’ geeft Edwin De Cleyn mee. ‘Probeer het niet politiek te recupereren, doe gewoon mee zoals de anderen. Laat het netwerk van het netwerk zijn.’ Je start een gemeenschapsmunt dus niet zonder netwerk, maar je kunt gerust stap voor stap werken. ‘In die zin is het beter kleinschalig te beginnen dan heel het project ineens te willen uitrollen,’ zegt Ludwig Vandenhove. Bij het definiëren van de acties mag je ook niet zomaar al bestaande beloningen vervangen. ‘De beloning moet nieuw zijn,’ benadrukt de deputeerde. ‘En niet in de plaats komen van een vrijwilligersvergoeding.’ Morrelen aan vanzelfsprekend geworden voordelen kan immers sterke aversie opwekken bij al actieve vrijwilligers. Dat kun je vermijden door cocreatief acties te bepalen. Maar je hoeft ook zelf niet het warme water uit te vinden. De lokale besturen in Limburg kunnen hun licht opsteken bij de negen gemeenten die nu met de LimbU starten of bij een van de andere initiatieven elders in Vlaanderen. Voelt u het kriebelen? Wie weet wordt uw dorp of stad dan de volgende uitmuntende gemeente. ■

SANDER VAN PARIJS IS DAGELIJKS BESTUURDER VAN MUNTUIT VZW

Muntuit vzw promoot, adviseert en ontwikkelt gemeenschapsmunten in Vlaanderen en Brussel. Op 25 oktober 2018 plant ze de opleiding ‘Gemeenschapsmunten voor beginners’ voor lokale besturen: www.muntuit.be.

Vierkant tegen eenzaamheid

Wanneer vier mensen met verschillende achtergrond, van verschillende leeftijd in verschillende wijken van een welvarende stad als Brugge tijdens de zomer van 2017 in eenzaamheid overlijden en buurtbewoners deze overlijdens pas weken later opmerken, is burgemeester Renaat Landuyt geschokt: 'We moeten ons afvragen wat we daaraan kunnen doen.' Inwoners en organisaties steken de koppen bijeen op een startconferentie. Daaruit groeit het actieplan Vierkant tegen eenzaamheid.

De startconferentie is voor OCMW-voorzitter Dirk De fauw een mijlpaal: 'Met het OCMW hadden we meteen initiatieven kunnen opzetten, maar we wilden eerst de inwoners van Brugge en onze partnerorganisaties in de stad horen en erbij betrekken. Op onze open oproep boden er zich 150 mensen aan, inwoners, professionals en vrijwilligers verbonden aan diverse organisaties. Tijdens de

conferentie konden de deelnemers in kleine groepjes ideeën spuien en concreet maken. Veel ideeën werken we verder uit, zodra de organisatie er klaar voor is en er genoeg geld is. Andere ideeën zijn simpel, zoals de buurtbabbellbank om het kleine ontmoeten te versterken. Ook bij de nieuwe aanleg van 't Zand zal de stad investeren in stadsmeeubilair dat het ontmoeten stimuleert. Daarnaast moedigen we buurt-

bewoners en buurtcomités aan zelf ontmoetingspunten te organiseren. Via de Brugse Buurtcheques en de Buurtoppepper kunnen buurtcomités zelf een buurtbank maken en plaatsen. Of ze kunnen bij kleine vragen burenhulp organiseren. Dit bevordert de sociale cohesie en helpt om eenzaamheid te detecteren en er iets aan te doen.' Vóór de startconferentie waren er contacten met initiatieven

Vier-maal-vier

Het actieplan tegen eenzaamheid bevat vier krachtlijnen met telkens vier concrete acties.

Meer informatie op
[www.brugge.be/
vierkanttegeeneenzaamheid](http://www.brugge.be/vierkanttegeeneenzaamheid)

1/ Meten is weten

- Brugse risicobuurt en risicodoelgroepen definiëren
- Actieplan bij Brugse ervaringsdeskundigen aftoetsen
- Denkoefening met eenzame Bruggelingen
- Eén centraal meldpunt: 050 44 8000 of www.brugge.be/meldpunt om signalen van eenzaamheid te registreren en op te volgen

2/ Detecteren en signaleren

- Telefoonkettingen uitbreiden, bekendmaken en evalueren
- Project telefonische screening met computeranalyse
- Een vrijwilliger screent 85-plussers met de 85+-bevraging op hun risico op eenzaamheid en isolement.
- Alerte 'deurprofessionals' bellen aan om alarmerende situaties te ontdekken en de inwoners wegwijs te maken. Vorming voor gemeenschapswachten, wijkinspecteurs, diensten aan huis en thuiszorgers.

elders in Vlaanderen en Nederland, maar ook met Leen Heylen, onderzoeker van Thomas More hogeschool, die de eenzaamheid in Vlaanderen in kaart heeft gebracht, de omvang en de risicogroep.

Huisbezoeken

‘Als burgemeester heb ik twee informatiekkanalen,’ zegt Renaat Landuyt. ‘Ik ben een straatloper en heb dus heel veel contacten met de mensen, maar om mensen en alles wat om je heen gebeurt te begrijpen, heb je concepten nodig. Daarom lees ik enorm veel en heel graag. In eenzaamheid maar dan gewilde eenzaamheid, om dingen te begrijpen, zodat we een kader kunnen scheppen om met alle maatschappelijke fenomenen op een positieve en constructieve manier om te gaan.’ Als straatloper weet burgemeester Landuyt dat achter een mooie gevel de woning verwaarloosd kan zijn. ‘Soms komt de geur van eenzaamheid je tegemoet als iemand de deur opendoet. Je kunt dat letterlijk ruiken. De burens noemen die bewoner dan een rare vogel, maar ze hebben niet de reflex iets te signaleren, omdat ze zich niet te pas en te onpas met andermans leven willen bemoeien. Wij proberen mensen nu wel aan te moedigen om een signaal te geven.’ Dat gebeurt trouwens ook zo al wel. ‘In een straat

met wegenwerken spraken buurtbewoners me gisteren aan om eraan te denken dat er enkele minder mobiele mensen wonen.’ Landuyt ziet infrastructuurwerken als een mogelijkheid om het publieke terrein voor iedereen toegankelijk te maken, niet enkel om vlug te passeren, maar ook om er tijd door te brengen, op ontmoetingspleinen en op banken. Voor hem is vereenzaming tegengaan dus niet alleen een zaak van de welzijnsdiensten. ‘Daarom dagen we alle Bruggelingen en alle Brugse organisaties uit het charter Vierkant tegen eenzaamheid te ondertekenen, zodat iedereen zich bewust wordt van het probleem. Ben je lid van een vereniging en heb je iemand al geruime tijd niet meer gezien? Dan is er misschien iets aan de hand. We richten ons ook tot de lokale handelaars. In de Hema kun je voor een euro koffie drinken, ook dat stimuleert het kleine ontmoeten. Handelaars horen of zien gauw dat er iets aan de hand is.’

In navolging van hoe Brugge een dementievriendelijke stad werd, wil Landuyt dat elke Bruggeling een basishouding tegen eenzaamheid aankweekt.

Buurtgerichte zorg

Het Brugse OCMW organiseert buurtgerichte zorg, want de buurt is

Dirk De Fauw:
‘In dit socialemediatijdperk groeit de schroom voor echte contacten en het risico op vereenzaming.’

de ideale basis om eenzaamheid tegen te gaan. Voor de buurtzorgnetwerken in Sint-Pieters, omgeving Langestraat en Ter Leyen spreekt het lokale dienstencentrum vrijwilligers en burens aan om oog te hebben voor eenzame mensen in de buurt. In Zeebrugge, Zwankendamme en Lissewege zijn aangestelde buurtambassadeurs alert en attent voor hun buurt. Na een opleiding leren ze iedereen in de buurt kennen, ze steken hun voelsprietten uit en geven signalen door aan de maatschappelijk werkers in de lokale dienstencentra en de partnerorganisaties. Die koppelen er de gepaste

3/ Modereren en coördineren

- Alle Bruggelingen en alle Brugse organisaties ondertekenen het charter ‘Vierkant tegen eenzaamheid’.
- Betere afstemming tussen professionals en middenveld, in samenwerking met Samenwerking Eerste Lijn en Trefpunt Zorg
- Buurtzorgnetwerken ontwikkelen en burens, vrijwilligers en professionals sterker op elkaar afstemmen
- De ‘langste tafel’ in de Week van de Verbondenheid (september) wordt een vierkante tafel. Buurtcomités krijgen hiervoor een Buurttoppepper (een cheque van 200 euro).

4/ Sensibiliseren en mobiliseren

- De campagne ‘Vierkant tegen eenzaamheid’ brengt vereenzaming en isolement onder de aandacht, in het stadsmagazine BIS, met een eigen Facebookpagina en folders, op de websites van Brugge en via de pers.
- Bestaande buurtcomités krijgen steun om acties in hun buurt te organiseren met Brugse Buurtcheques. Er wordt bijzondere aandacht en steun gevraagd voor initiatieven burenhulp, de Buurttoppepper stimuleert.
- Bruggelingen en buurtcomités worden gestimuleerd om ontmoetingspunten/-banken te creëren in de buurt om het kleine ontmoeten te versterken.
- Bruggelingen worden gestimuleerd om hun burens te helpen en zich hiervoor als vrijwilliger te registreren via www.brugge.be/vrijwilligerswerk. Vrijwilligersorganisaties kunnen zo beter buurtvrijwilligers vinden en inschakelen.

Na de open oproep voor de startconferentie Vierkant tegen Eenzaamheid boden 150 mensen zich aan, zowel Bruggelingen als professionals en vrijwilligers verbonden aan organisaties.

Opvolgconferenties

Brugge wil elk jaar een opvolgconferentie organiseren met burgerparticipatie en coproductie van zoveel mogelijk organisaties. Het actieplan dat volgde uit de startconferentie bevat vier concrete krachtlijnen, met telkens vier concrete acties voor elke krachtlijn. Zo houden de politici altijd goed voor ogen waarop ze moeten letten en waar ze vooruitgang moeten boeken. Voor Landuyt is de detectie- en signaalfunctie het belangrijkste: 'De andere drie krachtlijnen zorgen ervoor dat die goed werkt.'

'Bezorgd zijn is een eerste stap, maar weten waar naartoe met je signaal is nog andere koek,' weet Landuyt. 'Zo kreeg ik een telefoontje van een bezorgde bewoner van een flatgebouw in Sint-Pieters, hij belde naar de burgemeester want hij wist niet waar hij anders terecht kon. Toen merkte ik dat ik het ook niet wist en heb ik de politie gebeld die op tijd bij die buurman aankwam. Daarom hebben we ons meldpunt uitgebreid met "Vierkant tegen eenzaamheid", met het telefoonnummer op een koelkastmagneet, met ook het nummer van de lokale politie, Tele-Onthaal, het OCMW en het Europese noodnummer.'

'Achter de schermen hebben we ervoor gezorgd dat politie, preventiedienst en welzijn de signalen ernstig nemen en niet enkel reageren op noodsituaties, maar ook op de bezorgdheden van de mensen, hoe klein ook. Ik wilde vooral geen nieuwe structuur, ik wilde ervoor zorgen dat iedereen, binnen alle bestaande werkingen, het fenomeen van sociaal isolement en vereenzaming ernstig neemt en er alert en attent voor is. Ik spoor de gemeenschapswachten aan om met mensen op straat te babbelen, maar ze moeten ook kijken naar wie niet op straat komt. Alleen zo zul-

ook met de mensen in gesprek gaan, signalen opvangen en noteren wat ze vaststellen, van symptomen van eenzaamheid tot gebrekkige huisvesting,' zegt De fauw die nog beklemtoont dat het OCMW ook jongeren voor eenzaamheid wil behoeden. 'In dit socialemediatijdperk groeit de schroom voor

echte contacten en het risico op vereenzaming.'

Brugge wil iedereen in de buurt sensibiliseren en mobiliseren. In een telefoonketting bellen mensen minstens één keer per week iemand op, en er is een meldpunt voor als er een kink in de kabel komt. Brugge kijkt ook verder, bijvoorbeeld naar Mi Babbel van Knokke-Heist waar een professional alleenstaande 65-plussers opbelt om te vragen hoe het gaat, terwijl een computer meeluistert om de woorden en het stemgeluid te analyseren en meteen doorgeeft of er eenzaamheid of isolement dreigt.

interventies aan. 'Daarnaast is een lokaal dienstencentrum ook een ontmoetingsplek,' zegt Dirk De fauw. 'We stimuleren mensen in kwetsbare leefsituaties om daar warm te eten in plaats van alleen voor de tv.' Daarnaast werkt het OCMW ook outreachend. Voor de risicogroep van de 85-plussers hebben de seniorenverenigingen al een goed systeem opgezet dat het OCMW heeft gekoppeld aan de peperkoekenactie tijdens de ouderenweek in november. Dan gaat er een vrijwilliger een peperkoek afgeven bij alle 85-plussers die nog thuis wonen. 'De vrijwillige senioren zijn zo opgeleid dat ze tegelijk

Renaat Landuyt:
'Ik wilde vooral geen nieuwe structuur, ik wilde ervoor zorgen dat iedereen, binnen alle bestaande werkingen, alert en attent is voor het fenomeen van sociaal isolement en vereenzaming.'

len we de balans kunnen opmaken hoe groot en hoe diep het fenomeen eenzaamheid is. We kunnen kijken naar instrumenten zoals de Stadsmonitor en afleidingen proberen te doen, maar dit zegt niet genoeg. Het gaat mij om een verfijnde controle op je normale werking, het sluiten van het net.'

Kunst redt de wereld

De fauw wil graag dat professionele hulpverleners en vrijwilligers samen zorg bieden in de samenleving: 'Dat je dit niet puur organiseert vanuit een

lokaal bestuur of vanuit een organisatie, maar mét de bevolking, is voor mij van belang. Het is mijn droom dat niemand zich nog eenzaam voelt. Niet gemakkelijk, maar ik kan proberen zoveel mogelijk eenzaamheid op te sporen, en vooral proberen ze te voorkomen.'

Renaat Landuyt, die als burgemeester ook bevoegd is voor cultuur, ziet ook banden met de triënnale waarin tot 16 september vijftien indrukwekkende kunstwerken op verschillende locaties in de binnenstad reflecteren over de

gevolgen van de vloeibare samenleving vandaag. Het doel is mensen uit te dagen, niet alleen om te bezichtigen maar ook om te beleven en zich met elkaar af te vragen wat er in onze tijd gebeurt. 'Zo passen we alle theorieën van Zygmunt Bauman, profeet van de permanente crisis in het Westen, toe zonder dat iemand Bauman gelezen hoeft te hebben.' ■

DANY DEWULF IS VVSG-STAFMEDEWERKER INCLUSIE EN VERMAATSCHAPPELIJING VAN ZORG

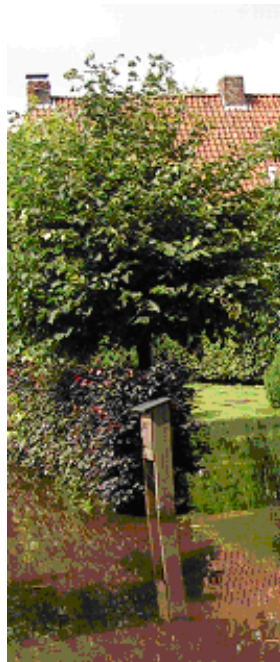
PURO®
Fairtrade Coffee
saving the rainforest

Wij geloven in eerlijke lonen voor de boeren die onze koffie telen.
Puro zet zich ook in voor de bescherming van de regenwouden. Voor elk kopje koffie dat u drinkt, staan wij een financiële bijdrage af aan de natuurbeschermingsorganisatie World Land Trust om bedreigde stukken tropisch regenwoud in Zuid-Amerika duurzaam te beschermen.

www.purocoffee.com - 0800/44 0 88

Riviercontract geeft burgers hoofdrol in strijd tegen overstromingen

Om het overstromingsrisico van de Kerkebeek te verminderen slaagde de Vlaamse Milieumaatschappij erin alle betrokkenen achter één gezamenlijke zienswijze te scharen. Niet alleen de gemeentebesturen van Zedelgem en Brugge, de provincie West-Vlaanderen en de Vlaamse overheid bestrijden de wateroverlast, ook de inwoners dragen een stevige steen bij. Alle engagementen en verantwoordelijkheden liggen vast in het allereerste – en als het van de VMM afhangt zeker niet het laatste – ‘riviercontract’ in Vlaanderen.

Een tour langs pleinen, markten en evenementen in Zedelgem en Sint-Michiels leverde zo'n 150 kleine en grote voorstellen op om wateroverlast van de Kerkebeek te voorkomen en hem anders zo beperkt mogelijk te houden.

De Kerkebeek, die door Zedelgem en Sint-Michiels (Brugge) loopt, trad de voorbije jaren geregeld buiten haar oevers. Er werden al verschillende maatregelen getroffen om het overstromingsrisico te beperken, maar die volstonden nog niet. Daarom lanceerde de Vlaamse Milieumaatschappij een vernieuwende methode om wateroverlast door de Kerkebeek maximaal terug te dringen.

‘Veel woonwijken in Vlaanderen zijn simpelweg op de verkeerde plek gebouwd,’ legt Sven Verbeke uit, die voor de Vlaamse Milieumaatschappij optreedt als projectverantwoordelijke voor de Kerkebeek. ‘Ook in de vallei van de Kerkebeek zijn decennia gele-

den woonwijken aangelegd. Dat is een historische vergissing, maar die trek je natuurlijk niet zomaar recht. Je kunt moeilijk complete wijken gaan verhuizen. Omdat samen met de klimaatopwarming ook de overstromingsrisico’s alleen maar zullen toenemen, moeten we dus nieuwe en creatieve oplossingen bedenken om wateroverlast tegen te gaan.’

Met het idee om ook de inwoners, de lokale verenigingen, de scholen... kortom, de hele lokale gemeenschap van Zedelgem en Sint-Michiels te betrekken bij het terugdringen van het overstromingsrisico, wilde de VMM twee vliegen in één klap slaan. ‘Hoe meer mensen we van bij het begin meenemen, hoe meer we de bewustwording verhogen van de huidige en toekomstige overstromingsrisico’s. Op die manier staan de mensen ook sneller klaar bij een volgende overstroming en zijn ze sneller bereid om zelf hun steentje bij te dragen. Ook de kans op creatieve en waardevolle ideeën wordt groter. De inwoners zijn vertrouwd met de Kerkebeek én met de occasionele overlast, misschien hebben zij wel oplossingen waar wij nog niet aan gedacht hebben?’

‘Een tweede reden voor dit participatief project is het draagvlak. We merkten bij de VMM dat de doorlooptijd van projecten om wateroverlast in te dijken en te vermijden steeds langer werd. Het is extreem moeilijk sommige projecten überhaupt uitgevoerd te krijgen, laat staan binnen een aanvaardbare termijn. We kunnen daarvoor beschuldigend naar

protesterende burens kijken die stokken in de wielen steken, maar we moeten ook de hand in eigen boezem steken voor het gebrek aan legitimiteit. Als we mensen informeren en mee laten denken – van meet af aan, niet op het einde van het traject – dan wint de aanpak van wateroverlast aan legitimiteit. En dan krijgen we méér projecten sneller gerealiseerd.’

Wake-upcall

De start van het participatietraject was niet vanzelfsprekend. Binnen de VMM was niet iedereen er meteen voor gewonnen de buurtbewoners als rechtstreekse betrokkenen een hoofdrol te geven in de strijd tegen wateroverlast. ‘Dat was zeker geen slechte wil,’ benadrukt Sven Verbeke. ‘Het was eerder een beetje ongemak met het onbekende. Deze participatieve manier van werken vormde immers een radicale breuk met de manier waarop in het verleden vooral van bovenaf met wateroverlast werd omgegaan. Het vraagt nu eenmaal wat overtuigingskracht om mensen in het onbekende te laten springen en de controle los te laten.’ ‘Maar ook aan de andere kant – bij de inwoners – merkten we het nodige voorbehoud. Ook burgers zijn gewend aan de oude manier van werken, aan de top-downbenadering. “Wateroverlast? Dat moet de overheid maar oplossen. Dat is hun werk, niet het onze.” Ook aan die kant moesten we mensen overtuigen dat we samen méér konden bereiken, en de wateroverlast nog beter konden bestrijden én voorkomen.’

De *koevoet* om het participatietraject open te breken en zoveel mogelijk mensen mee aan boord te krijgen, was een website met een test waar mensen het overstromingsrisico van hun eigen woning konden nagaan. Tweeduizend gezinnen in Zedelgem en Sint-Michiels hebben die test afgenomen. Dat is natuurlijk een *wake-upcall*. Plots zagen de burgers dat die wateroverlast geen ver-van-hun-bedshow meer is, maar met de klimaatopwarming steeds dichterbij komt. Die wetenschap helpt natuurlijk om mensen te engageren om mee naar oplossingen te zoeken.’

Sven Verbeke:
'Omdat samen met de klimaatopwarming ook de overstromingsrisico's alleen maar zullen toenemen, moeten we nieuwe en creatieve oplossingen bedenken om wateroverlast tegen te gaan.'

Zwart op wit

Ruim tweehonderd burgers kwamen naar de twee startmomenten van het participatietraject rond de Kerkebeek. Tijdens het project zijn ook vanuit de bevolking ambassadeurs opgestaan, waarvan een deel lid werd van de meer formele stuurgroep, die Sven Verbeke voor de VMM voorziet. 'Door de enthousiaste en gedreven ambassadeurs mee op te nemen in de stuurgroep dichtten we verder de kloof tussen de burger en de overheid. Ideeën van de inwoners kwamen zo dichtter tot bij ons. Omgekeerd krijgen de burgers de garantie dat er niets boven hun hoofden wordt beslist.'

De inwoners, de lokale verenigingen, de overheden en iedereen die interesse had kon op de website ideeën voorstellen, mee debatteren over die voorstellen, kon ze liken, kon ze aanvullen en bijsturen. Samen met een tour langs de waterlopen, markten en kleinere evenementen in Zedelgem en Sint-Michiels leverde dat de vier maanden na het startmoment zo'n 150 kleine en grote voorstellen op om wateroverlast van de Kerkebeek te verminderen. De belangrijkste voorstellen werden in het najaar van 2017 op het Kerkebeekforum via verschillende workshops met de bevolking verder geconcretiseerd tot engagementen. Deze engagementen werden in het allereerste 'riviercontract' in Vlaanderen gegoten. 'Heel kort samengevat legt dat riviercontract met ruim vijftig maatregelen

zwart op wit vast wie wat wanneer doet om het overstromingsrisico te verkleinen en om eventuele wateroverlast zo snel en efficiënt mogelijk te bestrijden,' legt Sven Verbeke uit. 'Het contract stipuleert wat de Vlaamse overheid doet, wat de gemeentebesturen doen, wat de burgers zelf doen. Het gaat niet om zomaar wat vrijblijvende ballonnetjes, maar om heel concrete engagementen.' 'Een ambassadeur engageert zich bijvoorbeeld om een buurtwerking op te starten, twee inwoners gaan extra inspanningen leveren om via verenigingen en scholen ook de jonge inwoners te mobiliseren. Wij van onze kant starten onder andere een traject om woning per woning na te gaan hoe mensen zich individueel kunnen beschermen tegen wateroverlast. We helpen hen ook om een offertevraag op te maken, met heel concrete maatregelen zoals waterdichte uitschuifbare schotten die de traditionele zandzakjes vervangen. De gemeentebesturen bestuderen op hun beurt of ze subsidies kunnen geven aan inwoners die zulke maatregelen treffen in huis.'

Nog meer riviercontracten op komst

Het riviercontract Kerkebeek is uniek in zijn soort, maar de Vlaamse Milieumaatschappij wil de participatieve werkwijze ook kopiëren naar andere regio's in Vlaanderen die met overstromingsrisico's kampen. 'Niet elk gebied en niet elke waterloop lenen zich tot een gelijkaardig traject, maar we zijn wel volop aan het

bestuderen waar het wel zou kunnen werken. Veel woonwijken in Vlaanderen liggen op gelijkaardige plekken als die naast de Kerkebeek. Dit probleem gaat niet weg: de klimaatopwarming geraakt niet afgeremd, en historisch zitten we ook met een aantal handicaps – denk maar aan de verharding – die wateroverlast eerder in de hand werken dan stoppen. We bekijken dus volop waar in Vlaanderen we nog riviercontracten kunnen afsluiten.'

'Voor de Vliet-Molenbeek, die onder andere in Merchtem en Londerzeel al voor flink wat wateroverlast zorgde in het verleden, is het voorbereidende traject met de overheden al opgestart. Daar willen we in 2019 samen met de gemeentebesturen, de provincie en de Vlaamse overheden de lokale gemeenschap overtuigen om mee haar schouders onder oplossingen te zetten. Er staan nog waterlopen op ons lijstje, die zullen we de komende jaren in nauw overleg met de gemeentebesturen en andere overheden opstarten. Hoe dan ook maakt een geïntegreerde omgang met/strategie tegen het overstromingsrisico, met gedeelde verantwoordelijkheden en een breed draagvlak, het meeste kans om snel en doeltreffend de wateroverlast aan te pakken en zo onze waterlopen klaar te stomen voor de toekomst.' ■

JEROEN VERELST IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Kerkebeek.riviercontract.be

*'Ons breed aanbod aan
infrastructuur,
datadiensten, synergie
en communicatie
helpt uw gemeente
slim te worden'*

Spannende maanden!

Gemeenteraadsverkiezingen zorgen telkens weer voor spannende en drukke tijden. Begin 2019 doet ook Fluvius zijn intrede bij het grote publiek. Fluvius komt dan in heel Vlaanderen tegen.

Maar met de oprichting van Fluvius op 1 juli, door het samengaan van Eandis en Infrax, staan we er vanaf vandaag al voor jullie, alle 308 gemeentebesturen. Wij blijven zoals in het verleden ons beste beentje voorzetten om toekomstgerichte netwerkoplossingen te bieden.

Als gemeentebestuur mag je blijven vertrouwen op onze ondersteuning. Samen zorgen we voor kwaliteitsvolle netten, realiseren we de klimaatdoelstellingen en bestrijden we energiearmoede.

Meer info over wat we voor u als gemeente kunnen doen?

In het Memorandum-nutsvoorzieningen bundelen we enkele sleutels voor een sterk beleid.

www.fluvius.be/memorandum.

fluvius.
Tot bij u

Vlaamse gemeenten dragen op drie niveaus bij aan de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties: binnen het eigen bestuur, voor de eigen bevolking en door internationale samenwerking. De 14de doelstelling wil de vervuiling van oceanen en zeeën een halt toeroepen en maritieme ecosystemen beschermen. Het belang van SDG 14 kan niet genoeg benadrukt worden, want de verontreiniging van onze zeeën en oceanen bedreigt de biodiversiteit, creëert gezondheidsrisico's voor de mens en zet activiteiten zoals toerisme en kleinschalige visvangst onder druk. Dat het vijf óver twaalf is, blijkt uit de uitdijende 'plasticsoep' in de Stille Oceaan – een drijvende vuilnisbelt van 79.000 ton plastic die vijftig keer zo groot is als België.

TEKST SASKIA VAN DRIEL EN JULES DEWINTER

Lokaal werken aan een propere zee

BREDENE VOERT STRIJD TEGEN PLASTIC OP

Dat het hoog tijd is om de strijd tegen plastic op te voeren, hebben verschillende Vlaamse kustgemeenten goed begrepen. Zoals Bredene, dat de ene actie na de andere uitrolt. Aan de strandtoegangen lees je op sensibiliseringsborden hoelang het duurt vooraleer afval vergaat. Met de campagne 'Heb je 5 minuten?' werden strandbezoekers ook ingeschakeld om zwerfvuil op te ruimen. De strandbars van Bredene ondertekenden een charter waarin ze zich engageerden om de hoeveelheid strandafval terug te dringen en eind juni stelde de gemeente vijfduizend herbruikbare draagtassen ter beschikking van lokale handelaars om het gebruik van plastic tassen te ontmoedigen. Bredense verenigingen kunnen bovendien herbruikbare bekers lenen voor evenementen. Maar het gemeentebestuur kijkt ook in eigen boezem door op activiteiten zo weinig mogelijk plastic te gebruiken. Als kers op de taart werd Bredene in het kader van de Eneco Clean Beach Cup 2018 beloond met een cheque van 10.000 euro voor de originaliteit van zijn project Plastic Nightmare: een zeecontainer die omgebouwd was tot een tunnel vol afval waar bezoekers doorheen wandelen en zo letterlijk opgeslokt worden door plastic. Dat is confronterend, want we dreigen inderdaad af te stevenen op een wereld waarin we omgeven worden door plastic.

NATUURLIJKE DUINVORMING IN KOKSIJDE

Duinen zijn een uitstekend instrument voor adaptatie aan de klimaatverandering, want ze zorgen voor waterberging, bufferzones en bescherming van de kust tegen stormweer. Bovendien zijn ze het leefgebied van kust- en duinsoorten die nu sterk bedreigd of zelfs verdwenen zijn, zoals de kuifleeuwerik. Natuurlijke kustbescherming is dus in het belang van mens en natuur. Dat hebben ze in Koksijde goed begrepen. Om natuurlijke duinvorming een kans te geven zette Koksijde in 2005 als eerste kustgemeente de strandveegmachine op stal. Zo'n strandveegmachine kost handenvol geld, maar dat is nog niet het ergste: ze vernielt de natuurlijke vloedlijn volledig en verhindert zo jonge duinvorming. Op die vloedlijn liggen aanspoelsels – zeewieren, dode krabben, schelpen... – die worden verteerd tot strookjes vruchtbare bodem. Ideaal voor pioniersplantjes zoals biestarwegras en zee-raket die het strand klaarmaken voor een nieuw duintje. Spelenderwijs maakt Koksijde kinderen duidelijk dat afval op het strand manueel opgeruimd moet worden om duinvorming mogelijk te maken. Zo kunnen kinderen in educatief centrum Duinenhuis een spel spelen waarbij ze de verschillende stappen in het duinvormingsproces in de juiste volgorde moeten leggen. Leggen ze de kaart van de strandveegmachine, dan moeten ze terug naar start.

Hoe gaat uw gemeente aan de slag met de SDG's?

Mail naar internationaal@vvsb.be of laat het ons weten op Twitter met de hashtag #LocalSDG.

1

2

3

1. Een zeecontainer omgebouwd tot een tunnel vol afval waar bezoekers doorheen wandelen, met dat originele project won Bredene 10.000 euro in het kader van de Eneco Clean Beach Cup 2018.
2. Spelenderwijs maakt Koksijde kinderen duidelijk dat zwerfvuil manueel opgeruimd moet worden om duinvorming mogelijk te maken.
3. Dankzij scherfijs kunnen vissers in Banjul, die soms dagenlang op zee zijn, hun vangsten langere tijd bewaren.

SCHERFIJSFABRIEK IS STIMULANS VOOR DUURZAME VISSERIJ IN BANJUL

Oostende (70.000 inwoners) heeft al bijna vijftien jaar een stedenband met Banjul (35.000 inwoners). Samen werken ze aan veel projecten om de efficiëntie en publieke dienstverlening van het stadsbestuur van Banjul actief te ondersteunen (zoals IT, afval, straatverlichting, visserij, stadslandbouw en een fietsatelier).

Banjul is de hoofdstad van Gambia en ligt aan de kust van West-Afrika. De rivier de Gambia die in Banjul in de Atlantische Oceaan uitmondt, is de levensader van het land. Visvangst is een belangrijk onderdeel van de samenleving. Vis maakt deel uit van het dagelijkse voedingspatroon en is voor de meeste inwoners de belangrijkste bron van proteïnen. Door de samenwerking met Oostende draait de scherfijsfabriek sinds 2016 weer op volle toeren. De beschikbaarheid van scherfijs maakt dat de vissers, die soms dagenlang op zee zijn, hun vangsten langere tijd kunnen bewaren, wat een positieve impact heeft op de voedselhygiëne en de rentabiliteit van de activiteiten van vissers en visverkopers. Qua tewerkstelling werken er minimaal zo'n 250 mensen binnen de vissector in Banjul, namelijk vissers, visrooksters en -zouters en visverkopers. Dit heeft dag in, dag uit een weerslag op het levensonderhoud van minstens tweeduizend mensen. De vis wordt verkocht tot in het binnenland van Gambia, Senegal, Guinee en Mali. ■

SASKIA VAN DRIEL EN JULES DEWINTER ZIJN VVSG-STAFMEDEWERKERS TEAM INTERNATIONAAL

Om mogelijke verbeteringen en alternatieven voor de huidige aanpak van het verpakkingsafval te onderzoeken is eind 2016 een samenwerkingsverband opgericht dat de naam 'Recover' draagt. Recover pleit voor eenvoudige

Zelf beleid van verpakkingsafval onderzoeken

en duidelijke sorteerregels, transparante cijfers, minder verpakkingen en betere recyclage. Het samenwerkingsverband laat studiebureaus en universiteiten het huidige beleid van verpakkingsafval onderzoeken. Om de paar maanden komen ze op de VVSG samen om naar de pas opgeleverde resultaten te luisteren.

‘Toen we met een aantal mensen binnen Interafval tot de slotsom kwamen dat er weinig kennis, cijfers en exacte gegevens bestonden, hebben we allemaal een beetje geld in een pot gestopt om er onafhankelijk onderzoek naar te laten verrichten,’ zegt Kris Somers, directeur externe relaties van Limburg.net en al 25 jaar werkzaam in de afvalsector. ‘We willen niet alleen op basis van emoties maar op basis van exacte cijfers beleid voeren. Deze stuurgroep dient geen commercieel belang, wel het algemene belang.’ Omdat Jos Boeckx, algemeen directeur van Ivarem, er liever geen doekjes om windt, noemt hij man en paard: ‘Volgens Fost Plus zijn we wereldkampioen in het gescheiden inzamelen van afval, maar wij denken dat er nog winst te halen valt, als dat inzamelen met meer comfort gebeurt. Volgens ons begrijpt de gebruiker de afvalboodschap niet,

en we denken dat er meer recyclage mogelijk is. Uiteraard staat de verpakkingsindustrie dan op de rem. Omdat we geen confrontatie willen, verzamelen we argumenten om het beter te doen.’

‘Als het echt zo’n goed systeem is, waarom wordt het dan niet vaker in het buitenland gekopieerd?’ vraagt Ann Desagher van IVVO, zeg maar de Westkust, zich af. ‘Na twintig jaar pmd-sorteerboodschappen vermindert die fractie in het restafval nog altijd niet.’ Zij kiest voor volledige producentenverantwoordelijkheid, ook omdat ze pas nog een zwerfvuilopruimactie heeft georganiseerd: ‘Die opruimers zijn begaan met het milieu, maar tijdens de actie zie je ze gefrustreerd geraken over de hoeveelheid verpakkingen in de berm. We geven voor deze actie subsidie aan verenigingen die voor acht kilometer opruimen

We willen de echte afvalcijfers kennen en weten wat we als lokale besturen beter kunnen doen, zodat de recyclagequota stijgen.

DANIEL GEERAERTS

200 euro ontvangen. Dit jaar deden 160 verenigingen mee met gemiddeld tien deelnemers, dat is dus een enorme mobilisatie.' Ann Desagher heeft de indruk dat het sluikestorten van meubelstukken vermindert. 'Nu komen er massaal veel blikjes en drankflesjes in de bermen terecht, vooral langs de fietsroutes en bij de kmo-zones. Blikjes bannen is een oplossing, automobilisten gooien blikjes het snelst in de bermen.'

Wouter Meersman is directeur inzameling bij IGEAN en doet om twee redenen mee: 'We ondersteunen het initiatief om samen dieper in de materie van verpakingsafval te kijken en druk te zetten op de gescheiden inzameling om méér in te zamelen. Daarnaast vinden we het belangrijk dat we de inzameling van verpakkingen verder bestuderen. De discussie over het inzamelen van meer plastic is op alle niveaus bezig. Uit deze studies halen we achtergrondinformatie om er op ons eigen niveau mee aan de slag te gaan.'

'Zo willen we de precieze waarde kennen van elke afvalfractie. De recyclage van groenafval werkt, die van papier ook, maar we zien nog veel plastic, en zowel bij de sector als bij de burger ontbreekt de kennis. Je mag van een burger niet verwachten dat hij scheikundige is,' zegt Koen Delie, directeur externe zaken van Imog in Zuid-West-Vlaanderen.

Ook Luc De Rooms die in Antwerpen instaat voor innovatief afvalbeleid in de circulaire economie, vond de recyclagecijfers te onduidelijk: 'Daarom laten we mensen vanuit de lokale besturen zelf, als een kleine feitelijke vereniging, deze onderzoeken verrichten. Het is een be-

hoorlijk engagement, iedereen hier aan tafel draagt naast het VVSG-lidgeld en dat van Interafval ook bij aan deze stuurgroep. Dat zegt veel over onze frustraties. We hopen zo een beter zicht te krijgen op wat de echte cijfers zijn en wat we als lokale besturen beter kunnen doen, zodat de recyclagequota stijgen. We willen inzicht in de processen die we niet begrijpen en waarvoor tot nu toe te weinig aandacht was bij de Vlaamse overheid en bij Fost Plus.' Net als zijn collega's krijgt Luc De Rooms het zwerfvuil niet onder controle: 'Nu wimpelen we het af op de belastingbetaler. En nu een stad meer outdoorfuncties krijgt en meer take-aways, wordt het almaar erger. Vanuit lokale besturen willen we het anders. We zullen het samen moeten doen.' Hij ziet een mogelijke oplossing in het openbreken van Fost Plus: 'Maak platforms van de producenten, de retailers en de lokale besturen waarbij ieder met kapitaal investeert en zeggenschap krijgt in de raad van bestuur. Hoe zit het nu met recycling? Met de evolutie van innovatieve producten? Door verschillende soorten plastic tegen elkaar te plakken kun je dat plastic nog minder recyclen, beweert de sector. Maar is dat ook zo? Door samen aan de tafel te zitten zouden we vanuit een platform een beter kader kunnen aanbieden aan de overheid. Zoals voor het al dan niet invoeren van het statiegeld.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Op 25 oktober presenteert Recover alle resultaten tijdens een congres in Antwerpen

Recover

Recover telt 12 leden:

- IBOGEM
- IDM
- IGEAN
- IMOG
- IVAGO
- IVAREM
- IVLA
- IVOO
- IVVO
- Limburg.Net
- MIWA
- Stad Antwerpen

Op de foto
(van links naar rechts):

Luc De Rooms

Stad Antwerpen

Wouter Meersmans

IGEAN

Frédéric Cuypers

Stad Antwerpen

Jasmin Lauwaert

Stad Gent

Koen Delie

IMOG

Ann Desagher

IVVO

Kim Godefroid

IDM

Jos Boeckx

IVAREM

Loes Weemaels

VVSG

Kris Somers

Limburg.net

Elke Debaets

IBOGEM

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/AGENDA

juli

Vlaanderen 3 en 4 juli

Zomertour - Kunst in de publieke ruimte

We nemen u mee in de bus langs vijf gemeenten en acht kunstprojecten in de publieke ruimte. Burgemeesters en schepenen van Cultuur, cultuurbeleidscoördinatoren, kunstenaars en opdrachtgevers ontvangen u en vertellen over hun ervaringen bij de kunstwerken in hun gemeenten.
www.vvsg.be/agenda

september

Antwerpen 4 september

Inspiratielunch Kunst en Lokaal Beleid

Op deze bijeenkomst maken beleidsmakers, cultuur- en kunstwerkers kennis met elkaars perspectief om samen te verbeelden hoe ze kunnen werken aan een sterk (boven)lokaal cultuurklimaat.
www.theaterfestival.be

Gent 11 en 27 september en 11 en 23 oktober

Vijf sleutels om succesvol te veranderen (integratie gemeente - OCMW)

De integratie van gemeente en OCMW trekt veranderingen op gang die bestuurders en beleidsmedewerkers uitdagen in hun management- en leiderschapskwaliteiten. Staat u enthousiast mee aan het roer van dit traject? Met deze opleiding wordt de samenwerking een dynamisch en sterk succesverhaal.
www.vvsg.be/agenda

Antwerpen 27 september

Opmaak BEL-profiel

Indicatiestellers krijgen met deze opleiding de theoretische bagage die ze nodig hebben om met de Bel-schaal aan de slag te gaan. Ook krijgen ze de kans om met concrete praktijkcases te werken en hieromtrent van gedachten te wisselen.
www.vvsg.be/agenda

Roeselare 28 september en 5 en 12 oktober

LEAN in welzijnsvoorzieningen

Wie de filosofieën en technieken van LEAN kent en toepast, kan de verspilling op een dienst of in

een organisatie terugdringen en de effectiviteit van personeelsleden en middelen vergroten. Deze opleiding presenteert technieken om activiteiten die niets toevoegen, te identificeren en te veranderen.
www.vvsg.be/agenda

Brussel 28 september

Studiedagvoormiddag Camerawetgeving

Deze studievoormiddag spitst zich toe op de lokale vertaling van de (nieuwe) camerawet en de camerawet voor politie. Door de vertaalslag naar de praktijk zullen de gevolgen van de nieuwe en complexe regels goed te begrijpen zijn. Sterke voorbeelden tonen hoe u lokaal camerabeleid kunt ontwikkelen en num-

merplaatcamera's multifunctioneel kunt gebruiken. Inclusief modellen en een praktische pocket.
www.vvsg.be/agenda

Brussel 28 september

Studienamiddag GDPR

Deze praktijkgerichte studienamiddag levert genoeg concrete voorbeelden en tips om uw bestuur GDPR-conform te maken zonder overdreven formaliteiten, met inspiratie voor een lokale inbedding van privacy en het bewust omgaan met gegevens tijdens de komende legislatuur. Inclusief modellen en een praktische pocket.
www.vvsg.be/agenda

**Antwerpen
27 november**

P+O-congres

Het P+O-congres is dé inspiratie- en praktijkendag over HRM in lokale besturen. Het congres presenteert naast een reeks lezingen meer dan dertig boeiende praktijken die te maken hebben met goed werkgeverschap, het bestuur als wendbare organisatie, met betrokken medewerkers en sterke dienstverlening als resultaat. Ook actuele thema's zoals personeelsvraagstukken bij de integratie van gemeente en OCMW komen aan bod.

www.vvsg.be/agenda

Op zoek...

naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok. www.vvsg.be/vacatures.

oktober

Leuven 11 oktober en 8 november

Het ideale animatieaanbod: van droom naar project

Een WZC-animator is een duizendpoot: activiteiten begeleiden, familie aanspreken, collega's meekrijgen, ideeën verzamelen, een jaarverslag schrijven om aan te tonen wat u doet voor het welzijn van bewoners, het animatiebudget beheren. Deze tweedaagse opleiding reikt de nodige hulpmiddelen om zelf projecten uit te voeren in het WZC.

www.vvsg.be/agenda

december

Mechelen 6 december

Woensdag

Op de Woensdag komen interessante sprekers, boeiende projecten en innoverende praktijken aan bod die ingaan op de woonuitdagingen van vandaag en morgen. In meer dan twintig sessies zoomen we breed én diep in op duurzaam en betaalbaar wonen voor iedereen en op aangename woonomgevingen.

www.vvsg.be/agenda

INLEVERING

PERSONEELSADVERTENTIES

Lokaal 9 (septembernummer) – 13 augustus

Lokaal 10 (oktobernummer) – 18 september

Uw personeelsadvertenties
in **Lokaal, VVSG-week**, op de **VVSG-website**
én getweet via **@JobLokaal**

INFORMATIE

monika.vandenbrande@vvsg.be

T 02-211 55 43

03-07-18

GEMEENTE EN OCMW SINT-KATELIJNE-WAVER

- Maatschappelijk werk(st)er
- Coördinator kinderarmoedebestrijding

STAD GEEL

- Werkleider magazijn en onthaal
- Werfreserve technicus ICT

SOCIAAL HUIS GEEL

Werfreserve maatschappelijk werkers

05-07-18

GEMEENTE BOCHOLT

Diensthoud personeel

STAD OOSTENDE

Algemeen coördinator kinderopvang

06-07-18

HUURPUNT VZW

Administratief talent

19-07-18

RAAD VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

ICT-verantwoordelijke

20-07-18

TRIFINANCE BELGIUM NV

Project consultant publieke sector

29-07-18

STAD AALST

Directeur CC De Werf

30-07-18

CIPAL SCHAUBROECK

Consultant / service medewerker grondgebiedzaken

08-08-2018

OCMW EN GEMEENTE SCHOTEN

Deskundige gebouwen

19-08-18

GEMEENTE MIDDELKERKE

Sectorfunctionaris juridische zaken

30-08-18

GEMEENTE WAASMUNSTER

Diensthoud omgeving

burgemeester Triljoen

DE KRACHT VAN ZELFSTURENDE TEAMS

Een leidraad richting innovatieve arbeidsorganisatie

door Guido Maes, Daan Sorgeloos, Toon Torbeyns & Carla Arp (Ginkgo Consulting)

Zowel in de privé als in overheidsdiensten moet men vaststellen dat de wereld steeds sneller gaat draaien. Burgers nemen al een tijdje geen genoegen meer met een standaard dienstverlening, maar vragen oplossingen op maat waar ze mee inspraak in hebben. Dat heeft de druk op de organisatie en de medewerkers van lokale besturen sterk verhoogd.

Er zijn verschillende oorzaken voor de stijgende werkdruk, maar een van de belangrijkste is het feit dat de manier van organiseren niet meer aangepast is aan de gewijzigde omstandigheden. In *De kracht van zelfsturende teams* worden oplossingen aangereikt om dit probleem op een constructieve manier aan te pakken in uw organisatie. De innovatieve arbeidsorganisatie (IAO) en zelfsturende teams zijn strategische keuzes van het bestuur om flexibel en innovatief te reageren op de snel veranderende, onzekere en complexe wereld. IAO vertrekt vanuit een duidelijke visie en strategie en kenmerkt zich door een doorgedreven klantgerichte organisatie. Minimale hiërarchie, vereenvoudigde procedures, sterk leiderschap en anders en beter leren vormen daarbij essentiële elementen.

De kracht van zelfsturende teams neemt de lezer mee in een veranderingsproces. In een heldere taal, opgebouwd in stappen en ondersteund met duidelijke schema's en canvassen wordt in deze pocket duidelijk gemaakt wat bij een verandering komt kijken én hoe je ernaar kan kijken.

Ginkgo Consulting cvba is een adviesbureau, specifiek gericht op het adviseren en ondersteunen van organisaties met een maatschappelijke rol en dienstverlening.

Ginkgo werd opgericht vanuit een gemeenschappelijk mens-, maatschappij- en organisatiebeeld door vier vennoten (**Guido Maes, Carla Arp, Daan Sorgeloos en Toon Torbeyns**), die samenwerken om bedrijfsadviezen te leveren aan diverse klantengroepen.

Ginkgo wenst in de eerste plaats bij te dragen aan het professionaliserings- en optimalisatieproces van lokale dienstverleners.

Bestel via www.politeia.be

Hoe staan onze lokale besturen ervoor?

Studie Lokale Financiën 2018

In aanloop van de lokale verkiezingen zoomen we in op de financiën van de lokale besturen. Welke evoluties merkten we tijdens de voorbije legislatuur? Hoe staat het met de budgetten 2018? Kunnen de lokale besturen de uitgaven onder controle houden? Is er voldoende investeringscapaciteit? En wat zijn de financiële uitdagingen?

U vindt alle antwoorden in onze jaarlijkse studie Lokale Financiën op belfius.be/studies.

Gids 'Hoe werkt een gemeente?'

Hoe een gemeente werkt. En vooral hoe de gemeentefinanciën in mekaar zitten. Deze gids brengt antwoord. Interessante lectuur voor wie kandidaat is bij de lokale verkiezingen 2018.

Download de gids op belfius.be/studies.